

LEPNĪBA

GALVENIE KRISTĪGIE TIKUMI

abats Sava
LEPNĪBA

GALVENIE KRISTĪGIE TIKUMI

EIKON

Latvija
2018

“О главных христианских
добродетелях и гордости”
МПИК. Республики Марий Эл,
1991.

Grāmata iznāk pateicoties Svētmocekļa
Rīgas Jāņa Pareizticīgo biedrības, Sieksātes
Svētās Trīsvienības sieviešu kopienas, Pēterupes
evanģēliski luteriskās draudzes Vīru kopas un
Marikas Martinsones personīgajam atbalstam

Pirmais izdevums latviešu valodā “Labvēsts”,
Sv. Gregora kristīgās kalpošanas skola, 1998

Otrais izdevums latviešu valodā “Eikon”, 2016

Trešais izdevums latviešu valodā Svētmocekļa
Rīgas Jāņa Pareizticīgo biedrība, “Eikon”, 2018

Redakcija, makets: virspriesteris Jānis Kalniņš
Saīsināts tulkojums no krievu valodas: bijusī LPB
Svētās Trijādības katedrāles latviešu draudze
Mākslinieciskais noformējums: Līga Sakse
Korekcija: Ināra Stašulāne

Grāmatas vākam izmantota ikona “Labirints”

ISBN 978-9934-8550-5-4

Abats (shiigumens) Sava

Īss dzīves apraksts

Abats (shiigumens) Sava dzimis 1898. gada 12./25. novembrī kristīgā ģimenē. Bērnībā viņš piedzīvoja sevišķu Dieva aicinājumu uz mūka dzīvesveidu, kas arī noteica turpmāko dzīvi. Mātes dziļā ticība, žēlsirdība, mīlestība bija par piemēru kalpošanai Dievam. Vairākas reizes viņš piedzīvo Dievmātes parādīšanos. Gandrīz pusi savas dzīves tēvs Sava pavadīja pasaulē: pabeidza Maskavas inženierceltniecības institūtu, strādāja savā specialitātē. Ieguvis garīgu pieredzi, būdams jau nobriedis, viņš pabeidza Maskavas Garīgo semināru un aizgāja uz klosteri. 1948. gada 25. oktobrī/7. novembrī piepildījās tēva Savas ilgotais sapnis – Svētās Trijādības Sergija Lavrā viņš pieņem mūka kārtu. 1949. gada aprīlī tiek iesvētīts par diakonu, bet tā paša gada jūlijā par priesteri. 1954. gadā tiek pārcelts uz Pleskavas Pečoru klosteri, kur arī ar nelieliem pārtraukumiem kalpo līdz mūža beigām. Daudzo garīgo bērnu atmiņā tēvs Sava ir palicis kā “Starecs – Mierinātājs”, tīrības, labestības, garīgās gudrības piemērs, kā patiesa gana paraugs. Abata Savas nāves diena ir 1980. gada 14./27. jūlijs.

SATURS

ABATS (SHIIGUMENS) SAVA	
Īss dzīves apraksts	5
PRIEKŠVārds	9
LEPNĪBA	
Lepnības būtība	13
Slimības simptomi un attīstība	14
Kā atklāt sevī lepnību	18
Sātana kārdinājumi	19
Kārdinājumu piemēri	
no garīgo bērnu dzīves	26
Grūtsirdība un izmisums	33
Kā pārvarēt kārdinājumus	35
Īsa pamācība	37
PAZEMĪBA	
Pazemības būtība un tās augļi	41
Pazemības pazīmes	45
Kā sasniegt pazemību	50
Viltus pazemība	62
LĒNPRĀTĪBA	69
Svēto lēnprātības un pazemības paraugi	71
Garīgo bērnu pazemības piemēri	78

KRISTUS MĪLESTĪBA	
Dažādie mīlestības veidi	85
Mīlestība uz Dievu	86
Kristus mīlestības būtība	94
Īstas mīlestības pazīmes	97
Kā iegūt Kristus mīlestību	104
Kristus mīlestība pret tuvākajiem un dabiskā mīlestība	117
Kristus mīlestība pret svētajiem	130
Garīgo bērnu mīlestības piemēri	138
ŽĒLSIRDĪBA	
Ārējā un sirds žēlsirdība	141
Dieva žēlsirdība	148
Žēlsirdības nozīme	152
Žēlsirdības formas un paļāvība uz Dieva žēlastību	157
Apdomība žēlsirdības darbos	163
Dvēseles miers	167
Miera nešana	176
Garīgā izaugsme	178
Garīgā pilnība un svētības baušļi	187
Krusta nešanas svētlaipe (arhibīskaps Jānis)	198
Pārdomas un pamācības	199
PIELIKUMS	
Garīgums un garīgā aprūpe	211

PRIEKŠVārds

Cilvēks radīts pēc Dieva tēla un līdzības, iepriekš nolemts mūžīgajai svētlaimei un zemes dzīvē aicināts dzīvām, tiešām attiecībām ar Dievu. Visiem cilvēkiem bez izņēmuma, kā mūkiem, tā pasaulīgajiem, būtu jāiet šis ceļš, bet diemžēl ne visiem tas ir sasniedzams. Kas traucē cilvēkiem būt dzīvās attiecībās ar Kungu un baudīt neizsakāmu mierinājumu?

Galvenais iemesls tam – acu kārība un dzīves lepnība. Lepnajiem Kungs stājas pretī un tikai pazemīgajiem dod žēlastību, tikai pazemīgajiem atklāj sevi un tos nepamet. Bet īsti pazemīgu cilvēku, kuri dzīvo pēc Dieva prāta un ne pēc savas gribas, mūsdienās ir maz. Lielākā daļa cilvēku neieklausās Dieva balsī, kas skan sirdī, bet daudzi no tiem, kas cenšas ieklausīties, to nesaprot un turpina dzīvot pēc sava prāta, sekojot kaislību balsij. Tādēļ cilvēku glābšana tagad notiek galvenokārt slimībās un ciešanās. Ja cilvēks labprātīgi netop pazemīgs un negrib dzīvot pēc Dieva gribas, viņš tiek piespiests to darīt caur ciešanām. Šeit atklājas Dieva žēlsirdība un mīlestība uz cilvēku.

Lai sasniegtu garīgi tikumisko pilnību, vajag visiem, to skaitā arī tev, mans draugs, mācīties pazīt Dieva prātu, ieklausīties Dieva balsī, bet, lai la-

bāk saklausītu Viņa balsi sevī, jāatsakās no savas gribas un jābūt gatavam uz jebkādu upuri, līdzīgi Kristum, kurš *“bija paklausīgs līdz nāvei”* (Fil. 2, 8).

Kristieša dzīves mērķis – Svētā Gara iegūšana, pastāvīgas attiecības ar Dievu, Viņa gribas pazīšana un izpildīšana. Ja nav tiekšanās pēc tā, tad dzīve no kristīgā viedokļa ir bezmērķīga, bezjēdzīga un tukša. Bet, lai iegūtu Svēto Garu, jāattīra sava sirds no kaislībām un pirmkārt no lepņības – visu netikumu un grēku saknes.

Nav pieļaujama sava “Es” pat mazākā dižošānās ēna, pat smalkākā patmīlības izpausme ir šķērslis Svētā Gara iemājošanai cilvēka sirdī. Pat mazākā citas personības nonievāšana tiek uzlūkota kā grēks pret mīlestību, pret Dieva tēlu cilvēkā. Šis grēks ir īpaši nepatīkams Svētajam Garam un attālina cilvēku no Dieva.

No mums prasa pastāvīgu, mokpilnu cīņu ar grēku, kas mīt mūsos un ap mums. No mums tiek prasīta pastāvīga atturība un sevis ierobežošana visā, lai būtu vieglāk iznīcināt kaislības un netikumus sirdī un iesēt tajā kristīgo tikumu sēklu.

Mums jāsasniedz pilnība garīgajā dzīvē. Lai to sasniegtu, mums jāveic dažādas, no mūsu individuālajām īpašībām atkarīgas askēzes.

Pats augstākais varoņdarbs – pienest sevi par upuri Kristum un atteikties no savām vēlmēm, sa-

vas gribas. Un, ja mēs pilnībā uzticēsim sevi Dieva gribai, ja sevis atjaunošanu, apgaismošanu un dziedināšanu gaidīsim tikai no Kunga, ja nepaļausimies uz saviem spēkiem, bet visu savu cerību liksim uz Dievu, tad noteikti saņemsim prasīto. Svētais Gars iemājos mūsu sirdī, un mēs jutīsim sevī Dieva valstību.

Mūsu domas iegūs stingrību, pastāvību un mieru. Tās neizklīdīs un neskries līdzi katrai hatiskai iedomai, bet būs Kristus mīlestības miera pilnas.

Tieši uz cilvēkiem, kuri ir pazemīgi un pakļaujas Dieva gribai, attiecas Kristus vārdi: *“Nāciet pie manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, es jūs gribu atvieglināt”* (Mt 11, 28).

Svētlaimīgi mēs būsim ar tevi, dārgais lasītāj, ja uzvarēsim sevi, tas ir, kļūsim pazemīgi un patiesi iemīlēsim visus, tad mēs iemantosim šo mieru.

Pirms atklāju tev galvenos tikumus, kas iaved dvēseli garīgi tikumiskajā pilnībā, apstāšos pie galvenā šķēršļa – konkrēti pie lepnības, kas īpaši traucē sekmīgi virzīties uz priekšu pa glābšanas ceļu.

Abats-shiigumens Sava (foto)

LEPNĪBA

Lepnības būtība

Lepnība – tā ir briesmīga dvēseles slimība, kas ir ļoti grūti ārstējama. Nav riebīgāka grēka pret Dievu kā lepnība. Svētie tēvi to sauc par sātana sēklu.

Lepnība – tā ir galēja pašpārlicinātība, ar visa, kas nenāk no manis, noliegšanu; dusmu, nežēlības, nesavaldības un ļaunuma avots; atsacīšanās no Dieva palīdzības. Kad slimība – lepnība saņiegusi pēdējo stadiju, cilvēkam īpaši vajadzīgs Dievs, jo cilvēki glābt viņu nevar.

Grēka tēvs, kritušais eņģelis, apgrēkojās, pretodamies Dievam, – kļuva lepns un visu cilvēci ved šajā iznīcinošajā kaislībā.

Jebkurš grēcinieks, kurš apmierina savas kaislības, pretojas Dievam, tāpat kā savā laikā sātans sāka karu debesīs pret Dievu, lai pārstātu pakļauties Viņam un dzīvotu pēc savas gribas.

Tāpat, kad lepnie, godkārīgie, patmīlīgie, slavas un varas kārie, nežēlīgie, dusmīgie, augstprātīgie, uzpūtīgie, nepaklausīgie u. c. apmierina savas kaislības un pazemo citus sava “Es” dēļ, viņi it kā paceļ šķēpu pret Dievu un saka Kristum: “Mēs negribam sekot Tavam piemēram, negribam būt

lēnprātīgi un bez ļaunuma! Mums nepatīk Tavs bauslis!... Lai citi mums pakļaujas un kalpo, bet ne mēs viņiem!”

Izglāb Kungs no tāda aptumsuma! Ak, cik šausmīgi! Nedomā, ka šajos vārdos ir pārspīlējums. Ar lepnajiem tieši tā arī notiek... Ja īstajā laikā viņi neapstājas, nenožēlo savus grēkus, tad kļūst Dieva pretinieki.

Caur jebkuru grēku, pat mazāko, dvēselē atslābst Dieva svētība, bet caur nāves grēku cilvēki to zaudē pilnīgi un tiek pakļauti mūžīgajam sodam.

Pārkāpdami Dieva likumus, lepnie liedz sev Dieva aizstāvību un aizgādību. Viņi ik uz soļa cieš neveiksmi. Dzīvojot miesā, viņi ir miruši dvēselē un jau dzīves laikā cieš elles mokas: vientulību, grūtsirdību, ilgas, ļaunumu, naidu, neauglību, trulumu un izmisumu.

Slimības simptomi un attīstība

Lepnības grēks savā attīstībā ietver dažas stadijas un sākas ar godkāri.

Godkāres simptomi: ilgas pēc uzslavas; nespēja paciest atmaskojumus, pamācības un pārmetumus; iedomīgums, aizdomīgums, ļaunatminība,

citu nosodišana, nespēja lūgt piedošanu, vieglu ceļu meklēšana; sevis izrādīšana citu acīs, rūpīgi slēpjot savas kaislības un netikumus.

Cilvēks pārstāj redzēt savus grēkus, neievēro savas nepilnības, sāk mazināt savu vainu vai vispār to noliedz, bet atsevišķos gadījumos uzvel to citiem. Savas zināšanas, pieredzi, spējas un tikumus sāk pārspīlēt un pārvērtēt. Patmīļībai pieaugot, viņš paša acīs kļūst ļoti varens un slavas cieņīgs. Tāpēc šī slimība tā arī saucas: lielummānija.

Tādā stāvoklī cilvēks ne tikai tiesā citus, bet novēršas, nicina un dara ļaunu. Kungs, atpestī mūs no tā!

Bet, kad cilvēkam liekas, ka neviens viņu nesaņem, neviens nemīl, bet visi vajā un vēl ļaunu, tad šo slimību dēvē par vajāšanas māniju.

Lielummānija un vajāšanas mānija ir pašas izplatītākās dvēseles slimības formas. Šīs slimības ir saistītas ar sakāpinātu sevis un savas vērtības izjūtu, kad pārspīlēta savas pašcieņas izjūta izraisa nicinājumu un naidīgu attieksmi pret apkārtējiem.

Lepnais nekad nav apmierināts ar apkārtējiem cilvēkiem un savas dzīves apstākļiem, tāpēc reizēm tas nonāk līdz izmisumam, Dieva zaimošanai, garīgiem maldiem, dažreiz pat līdz pašnāvībai.

Sākumstadijā lepnību grūti ieraudzīt. Tikai pieredzējis garīgais tēvs vai psihologs var nekļūdiģi noteikt šīs kaislības rašanos.

Cilvēks izturas it kā normāli, bet pieredzējusi acs ierauga viņā slimības aizsākšanos. Cilvēks ir apmierināts ar sevi... Viņam ir labs noskaņojums, viņš uzdzied, pasmaida, bieži smejas, cenšas izcelties, mēdz jokot nevietā, dara visu, lai pievērstu klātesošo uzmanību; mīl daudz runāt, un viņa runu caurvij bezgalīģs “Es”, taču no viena nosodoša vārda viņa garastāvoklis strauģi mainās, un viņš panīkst, bet no uzslavas atkal atplaukst. Bet kopumā šajā stadiģā viņa garastāvoklis paliek gaišs.

Tālāk, ja cilvēks neapzinās savu grēcīģumu, nenoģēlo grēkus un nelabojas, slimība attīstās un saasinās.

Cilvēkam rodas patiesa pārliecība par savu pārkumu. Šī pārliecība ātri pāraug vēlmē komandēt, un viņš sāk parazitīski izmantot citu uzmanību, laiku un spēku. Viņš kļūst bezkaunīģs un uzmācīģs: jaucas svešās lietās, vairāk kaitēdams, nekā darīdams labu, jaucas visā, pat svešā ģimenē.

Šinī stadiģā lepna cilvēka garastāvoklis pasliktinās, jo bieģi viņš sastop apkārtēģo pretestību. Pakāpeniski nesavaldīģums, kašķīģums, nesatīcī-

gums kļūst visiem redzams. Dabiski, no viņa sāk izvairīties, bet viņš paliek pie savas taisnības un uzskata, ka viņu vienkārši neviens negrib saprast, tāpēc ar visiem sarauj attiecības. Ļaunums un naids, nicinājums un iedomība iemājo un nostiprinās viņa sirdī. Dvēsele kļūst tumša un auksta, prāts aptumst, un cilvēks pārstāj jebkam pakļauties. Viņa mērķis – ieturēt savu līniju, apkaunot, pārsteigt citus un pierādīt savu “taisnību”. Šādi lepnie tad arī rada šķelšanās un ķecerības.

Nākamajā slimības attīstības stadijā cilvēks pārrauj attiecības ar Dievu... Visu, kas viņam ir, tajā skaitā spējas un dažus tikumus, viņš pieraksta sev. Viņš ir pārliecināts, ka dzīvi var iekārtot bez citu palīdzības un ka pats var iegūt visu dzīvei vajadzīgo. Pat nebūdamas vesels, jūtas kā spēkavīrs. Ar savu “gudrību” un zināšanām ceļ sevi pāri citiem un lepojas ar visu, kas tam ir. Savukārt lūgšana kļūst nepatiesa, auksta, bez sirds satriekības, un cilvēks pat vispār pārstāj lūgties. Dvēseles stāvoklis kļūst neizsakāmi drūms un bezcerīgs, bet tajā pašā laikā viņš ir dziļi pārliecināts par sava ceļa pareizību un strauji tuvojas savai bojāejai.

Kā atklāt sevī lepnību

Uz jautājumu: “Kā atklāt sevī lepnību?” – Nižegorodas arhibīskaps Jēkabs raksta sekojošo: “Lai lepnību saprastu un izjustu, ievēro, kā tu jutiesies, kad apkārtējie tev izdarīs kaut ko ne pa prātam, pretēji tavai gribai. Ja tevī vispirms dzimst nevis doma lēnprātīgi izlabot kļūdu, ko citi pieļāvuši, bet gan neapmierinātība un dusmas, tad zini, ka tu esi dziļi ieslīdzis lepnībā. Ja pat mazākās neveiksmes tavās lietās tevi apbēdina un izsauc garlaicību un smagumu, ka pat doma par Dieva Providenci mūsu dzīvē tevi neiepriecina, tad zini, ka tu esi dziļi ieslīdzis lepnībā. Ja esi kaismīgs, apmierinot paša vajadzības, un vienaldzīgs pret citu vajadzībām, tad zini, ka tu esi dziļi ieslīdzis lepnībā. Ja tu priecājies, redzot naidnieka neveiksmes, bet negaidīta savu tuvāko laime tevi nomāc, tad zini, ka tu esi dziļi ieslīdzis lepnībā.

Ja tevi aizvaino pat vissīkākie aizrādījumi par tavām kļūdām, bet uzslavas par tev nepiemītošām īpašībām tev ir patīkamas, tad zini, ka tu esi dziļi ieslīdzis lepnībā.”

Ko vēl varētu piebilst, lai atklātu lepnību sevī? Varbūt vienīgi to, ka, ja cilvēku pārņem bailes, arī tā ir lepnības pazīme.

Svētais Jānis Pakāpnieks par to raksta: “Lepna dvēsele ir bailu verdzene; paļaudamās uz sevi, tā baidās pat no vismazākā trokšņa un ēnas. Bailīgie bieži zaudē prātu, un tas ir likumsakarīgi. Jo Kungs ar nodomu pamet lepnos, lai citi nekļūtu iedomīgi.”

Un vēl viņš raksta: “Galēja lepība izpaužas tādējādi, ka cilvēks slavas dēļ liekulīgi izrāda tikumus, kas tam nepiemīt.”

Sātana kārdinājumi

Cilvēciskā daba sliecas gan uz labo, gan uz ļauno. Tā pieejama gan Dieva žēlastībai, gan ļaunajam spēkam.

Kungs varmācīgi neapspiež cilvēka brīvību, nespiež darīt labu, tikai lēnprātīgi atklāj Sevi dvēselei un aicina uz pestīšanas ceļa. Dvēsele pēc savas gribas un pēc savām tieksmēm izvēlas: vai nu – vai nu... Dzīvot ar Dievu un pēc Viņa svētās gribas vai dzīvot pēc savas gribas, nedomājot par sekām.

Par tiem cilvēkiem, kuri dzīvo tikai pēc savas gribas un apmierina tikai savas kaislības, neiznāks daudz runāt, tādēļ ka sava griba – elles sēkla, tā noved dvēseli ellē. Bet par tiem cilvēkiem,

kas cenšas iepazīt Dieva gribu un sekot tai, var un vajag daudz runāt, lai viņiem palīdzētu šai labajā lietā.

Nedomā, mans draugs, ka lepnība, šī dvēseles slimība, kas izraisa fizioloģiski patoloģiskās izmaiņas cilvēka organismā, skar tikai nedaudzus. Ar šo kaiti saindēta, var teikt, visa cilvēce, izņemot dažus patiesi pazemīgos. Taču šai slimībai, kas bieži slēpjas zem mākslotas, lišķīgas pazemības plīvura, tādā veidā neatklājot sevi pilnībā un visbiežāk paliekot nepamanītai, ir vairākas stadijas.

Cilvēces ienaidnieks vienmēr mudina mūs uz dažādiem grēkiem un pārkāpumiem. Viņš ir viltīgs, ļaunprātīgs un nežēlīgs. Viņš labi zina katra noslieces un sit pa vājajām vietām, īpaši tiem, kuriem trūkst stingras gribas.

Nav nekāds brīnums, ka velnam tik viegli izdodas iedzīt cilvēku lepnībā. Mūsu dvēsele taču radīta pēc Dieva tēla un līdzības: tīra, gaiša, dažādu tikumu pārpilna. Un pēc savas dabas dvēsele tiecas pēc visa labā, dižā, cēlā. Gribas pēc iespējas ātrāk sasniegt svētlaimi... pilnību.

Teic, mans draugs, vai tad nav slavējamas tādas dvēseles tieksmes? Protams, ka slavējamas!

Bet... nabaga nepieredzējusi dvēsele nespēj pat attapties, kad jau ar pirmajiem soļiem krīt ļaunā viltīgajos tīklos. Un, jo vairāk tā tieksies pēc

pirmās vietas, pēc pilnības (vadoties no pasaulīgiem kritērijiem), jo vairāk tai būs panākumu... Ak vai! Ienaidnieka tīklos bez garīgā vadītāja, bez garīgā tēva pat tikumīgais pieredzes trūkuma dēļ apjuks arvien vairāk.

Vadoties pēc pieredzes, var spriest, ka ļaunais spēks pievilī cilvēku, iestāstot aplamu izpratni par svētlaimi, piedāvājot laicīgu, pasaulīgu "svētlaimi", palīdz to sasniegt, viltīgi slēpjot no cilvēka patieso un mūžīgo svētlaimi, kas ir diametrāli pretēja pasaulīgajai, ātri pārejošajai "svētlaimei". Ja visi to zinātu un ar visu nopietnību reāli izprastu, tad ļaunais spēks izrādītos bezspēcīgs savā viltībā un nevarētu cilvēkam iedvest lepnas domas pat par viņa neskaitāmajiem labajiem darbiem. Katram būtu vaļširdīgi jājaudā sev, ar savu pazemību aizdzenot ļauno spēku:

– Ar ko varu lepoties? Ja nu vienīgi ar vājībām un netikumiem. Bet, kas labs man pieder, tas viss nācis no Dieva!

Bet nelaime tā, ka cilvēks labprātāk un ar lielāku uzmanību ieklausās ienaidnieka, nevis sava Glābēja balsī.

Pazemīga kristieša šaurais, ērkšķainais un grūtais ceļš prasa upurus, prasa sevis aizliegšanu aiz mīlestības uz Dievu un tuvāko, un šai ceļā viņu pastāvīgi sagaida velna kārdinājumi. Vajadzīgs

stiprs gribasspēks, lai nepadotos vilinājumam, nebītos no kārdinājumiem, cīņas ar ļauno spēku.

Plats, gluds un viegls ir tā cilvēka ceļš (es to nesauktu par kristieti), kas dzīvo velna varā, seko savu kaislību saucieniem un izpilda to iegribas. Ārēji šis ceļš ir rozēm kaisīts, bet... vai uz ilgu laiku?

Lūk, mūsu priekšā raksturīgs piemērs – augstprātis. Ļaunais gars bija neredzams viņa pavadoņs un palīdzēja viņam no dzīves ņemt visu, ko mirstīgais cilvēks var ņemt, ar ko var piesātināties un pārsātināties, dzenoties pēc mājīgas laimes. Jaunība, veselība, skaistums, bagātība, gods un slava, galvu reibinoši panākumi, dotības, talanti – to visu viņam piedāvāja viltīgais, ļaunais neredzamais biedrs, lai viņā iesakņotu vispostošāko kaislību – lepnību. Bezrūpīgais cilvēks, iedams pa vieglāko, plato ceļu, tīksminājās ar mājīgās laimes spožumu un, pašam nemanot, nonāca līdz bezdibeņa malai... Viņš kļuva apkārtējiem nepanesams, un no viņa sāka vairīties. Pārstāja interesēties par viņa personību, pārstāja jūsmot par viņa spējām, talantu, un viņš sāka ienīst visus... Akla tumsa apņēma visu viņa būtību, prāts aptumšojās, un viņš nonāca līdz ārprātam. Dzīves mērķis bija pazaudēts, atlicis tikai viens iepriecinājums – moku pārtraukšana, aizmirstanās...

Velns priecājas! Vēl viens upuris – nelaimīgs pašnāvnieks, kas kļūst par mūžīgu viņa īpašumu.

Lūk, pie cik bēdīgām beigām noved lepnība. Piemēra pēc es ņemu spilgtāko gadījumu, bet vai cilvēks var būt patiesi laimīgs jebkurā šīs briesmīgās slimības attīstības stadijā, ja viņu nemīl ne Dievs, ne cilvēki?

Atbilde rodas pati no sevis...

Bet pazemīgs cilvēks nonāk pie svētlaimīgām beigām: pie mūžīgā prieka un mūžīgās svētlaimes. Gribētos jautāt: vai tiešām tik smags un grūts ceļš ir vienkāršam, mirstīgam kristietim, kurš nav saistījis sevi ar solījumiem kalpot tautai? Vienīgi pats ceļa sākums pazemīgajam mēdz būt sāpīgs, bet, vingrinoties pazemībā, tikums kļūst par paradumu, un pazemīgs cilvēks pārstāj just sātana kārdinājumu smagumu, gluži pretēji – viņš arvien vairāk jūt sevī prieku par katru uzvaru pār sevi. Bet, kad viņa pilnīgi nostiprināsies šis tikums, tad ļaunā spēks viņam vairs netuvosies, jo pazemība velnus apdedzina un izdzen.

Tad sātans centīsies viņu kārdināt no ārpuses, caur cilvēkiem, bet arī te viņš maz panāks, jo patiesi pazemīgs cilvēks ir patīkams katram un visi viņu mīl. Velna intrigas tiek atmaskotas, dievbijīgie kristieši vairās no grēka un nesaceļas pret taisno.

Bet kāds pārpasaulīgs prieks piepilda pazemīgā cilvēka dvēseli! Cik daudz garīga mierinājuma! Cik tuvas attiecības ar Dievu!

Domāju, ka arī tu, mans draugs, piekritīsi šādas reālas, pārpasaulīgas laimes dēļ izrādīt cieņu apkārtējiem, visus mierināt, pakalpot visiem bez izņēmuma.

Kārdinājumi nāk mums par labu. Tie pārbauda, attīra un izgaismo dvēseli un parāda, cik stipra ir mūsu ticība, tāpēc nevajag krist izmisumā, kārdinājumiem nākot, bet vīrišķīgi cīnīties ar tiem. Pats svarīgākais ir nepielaist domu: "Esmu labāks par citiem," – gluži pretēji, vajag līdz asins sviedriem radināt sevi pie domas: "Esmu par visiem sliktāks" un censties sevī atrast to, kas apstiprinātu šo domu. Tikai nekad neaizmirsti, mans draugs, lai cik arī būtu tev jāsatiek ceļā nepatikšanu un kārdinājumu, tie tev vienmēr jāpieņem kā pārbaudījums, nevis pamestības zīme. Te klūp daudzi kristieši, krīt izmisumā, uzskatot sevi par atstumtiem.

Kārdinājums ir ceļš, kas ved pie Dieva iepazīšanas. Dažādas nelaimes, sāpes un kārdinājumi satriec un dara pazemīgu dvēseli. Bet, noskumušos mierinot, Kristus teica: *"Es viņam esmu klāt bēdās, Es viņu izraušu no tām un celšu godā, un parādīšu viņam savu pestīšanu!"* (Ps. 90, 15–16)

Kārdinājumos mēs labāk un skaidrāk redzam, ka neviens cits, bet tieši Kungs (un Viņa Visšķīstā Māte) remdē mūsu skumjas, ārstē slimības, palīdz nabadzībā, dara bagātus, glābj no nāves; tāpat uzzinām, ka Viņš ir vienīgais mūsu dzīves, mūsu glābšanas, mūsu laimes avots, tāpēc jāprieņemas par visām skumjām, visiem kārdinājumiem, nevis jākrīt grūtsirdībā un izmisumā.

Kad tavu dvēseli nomāks grūtsirdība vai izmisums, lasi šādas lūgšanas:

1. Velti manī darbojies tu, kritušais karavadoņi. Es esmu Kunga Jēzus Kristus kalps. Tu, pārspīlēta lepnība, noniecinī sevi, tik neatlaidīgi cīnīdamās ar mani, vājo.

2. Ko tu kāro, Dieva svešinieķ, debesu bēgli un viltīgais kalps! Tu neko mums neuzdrīkstēsies darīt. Kristum, Dieva Dēlam, pieder vara pār mums un pār visiem. Pret Viņu mēs apgrēkojamies, Viņam arī taisnojamies. Bet tu, postītāj, ej prom no mums. Viņa šķīstā Krusta stiprināti, mēs samīnam tavu čūskas galvu. Āmen.

Kārdinājumu piemēri no garīgo bērnu dzīves

Dažreiz jābrīnās par ienaidnieka kārdinājumu viltību un izsmalcinātību. Vai atceries, mans draugs, kā tu reiz izaicināji uz sacensību paklausībā savu draugu A.? Ak, ar kādu sajūsmu toreiz tu atbrauci! Tu taču pārspēji viņu! Bet es uzreiz sapratu, ka tas neved uz labu. Uzdotais jautājums apstiprināja manas bažas: tad tu priecājies nevis kā labā sējējs, bet kā sava sāncenša uzvarētājs.

Atceries, kā tu uz mani apvainojies, kad es tevi pavisam atbrīvoju no paklausības? Sen tas bija... Tagad tu esi cits cilvēks, bet tad šī garīgās audzināšanas metode tev bija ārkārtīgi nepieciešama.

Ļoti svarīgi nepalaist garām lepnības rašanās momentu. Toreiz es nodomāju: ja tūlīt nesatvers lepnuli aiz galvas, vēlāk neizdosies – roku nograuzīs! Tagad tu esi pateicīgs, protams, bet toreiz – ak, kā cīnījies...

Ne uz vienu kaislību tik slimīgi nereaģē garīgie bērni kā uz lepnību un godkāri. Atmaskošanu šajā grēkā pieņem kā personisku aizvainojumu, tāpēc jābūt gudram un dzīvē pieredzējušam, lai, neatklājot cēloņus, novestu cilvēku pie pazemības. Ir jāatšķir no cilvēka tas, kas baro viņa lepnības kaislību. Ar laiku cilvēks saprot, kas ir kas.

Viens no maniem garīgajiem bērniem K. N. izstāstīja kādu bēdīgu savas dzīves notikumu, kā ļaunais spēks iegrūda viņu lepnībā un kā Sargeņģelis sākotnēji palīdzēja viņam atklāt ienaidnieka viltību.

Viņam bija atbildīgs amats, un, darba pienākumus pildot, viņš kontaktējās ar atzītiem zinātniekiem. Reiz profesors teica: "Bet, ja zinātne atklātu, kādi procesi notiek tur un tur, tad varētu izdarīt to un to... Būtu kolosāla elektroenerģijas ekonomija!"

Un K. N. viņam atbild: "Tur notiek..." un neapzināti, kā sapnī runā un runā, bet pats ar šausmām domā: "Tātad, izrādās, es esmu ļaunā gara apsēsts!... Kas manī runā? Un ko runā? Tagad visi uzzinās, ka esmu garīgi slims... Kā pret to izturēsies priekšniecība? Atlaidīs!"

Viņam palika kauns par sevi, pārņēma bailes, gribēja apstāties, bet nevarēja. Nobeidzot piebilda: "Visu to jūs varat pārbaudīt ar šādiem eksperimentiem... Paši pārliecināties!"

Un pēc mēneša, kad viņa vārdi apstiprinājās, viņu cildināja un slavēja tā, ka piecus gadus viņš pavadīja pastāvīgās bailēs par sevi.

Ar vissarežģītākajiem jautājumiem vērsās pie K. N. Viņam bija tāda prāta skaidrība, ka sākumā pats brīnījās un šausminājās, bet vēlāk pierada un

pēc pieciem gadiem, pats sev nemanot, piekrita lepnajām iedomām, piedēvēja sev slavu, un ar to arī sākās viņa krišana.

Viņš cēla sevi debesīs, brīnījās par mācīto vīru un administratoru "stulbumu", bet dažreiz pavīdēja arī nicināšana un riebums. Cilvēkā viņš pārstāja redzēt Dieva tēlu, parādījās saasināta ne-taisnības izjūta, viņš sāka dzēlīgi vērtēt apkārtējos un paust sašutumu par viņu "necienīgo" izturēšanos. Uz "grēcīgo" cilvēku fona viņš skaidri redzēja savu pārākumu un "neklūdīgumu" un kā farizejs pastāvīgi sevi paaugstināja.

Viņš dalīja cilvēkus divās kategorijās: labajos un sliktajos. No sliktajiem cilvēkiem viņš vairījās un novērsās. Savukārt ar labajiem bija maigs, pielāgīgs, uzmanīgs un kā miesīgais tēvs un brālis rūpējās par viņiem. Viņš tos mīlēja, un tie mīlēja viņu, un viņu starpā valdīja miers un saskaņa. Garastāvoklis vienmēr bija pacilāts, bija jautri un labi.

Ienaidnieks slēpdamies viltīgi veda viņu aizvien tālāk, jaušot uzvaru. Lepnība attīstījās galvu reibinošā ātrumā. Viņš juta sevī spēju mācīt citus, vest uz pestīšanu. Un notika kaut kas tāds, kas noveda viņu līdz šausmīgam, tumšam, bezcerīgam izmisumam.

Negaidīti sātans uzbruka no divām pusēm: atklāja viņa lepnības dziļumu un iekvēlināja mie-

sas kaislību. Nākamos piecus gadus ienaidnieks mocīja viņu ar zaimojošām un netiklām iedomām.

“Kas to zina,” savu stāstu nobeidza K. N.,” ar ko tas viss būtu beidzies, ja es savā ceļā nesatiktu garīgo tēvu. Domāju, ka neizbēgtu no elles mocībām. Bet žēlsirdīgais Kungs, negribēdams grēcinieka pazušānu, apžēlojās par mani, parādīdams man garīgo ceļu kā pestīšanas enkuru. Palīdziet man atbrīvoties no lepnības! Ak, kā es baidos no šīs kaislības! Var taču kļūt lepns, arī domājot: “Esmu pazemīgs.””

Redzi, mans draugs, cik mīlestības pilns ir Kungs! Viņš pieļauj krist smagos grēkos, bet tieši tas kalpo kā līdzeklis pazemības iemantošanai. Runā, ka “nepazīdams rūgto, nenovērtēsi saldo”. Un vēl saka tā: “Laime nelaimē.” Konkrētajā gadījumā šīs parunas ir vietā. Turpmāk, protams, viņš būs uzmanīgāks, vērtējot sevi.

Teikšu atklāti, mans draugs, dvēsele priecājas, kad redzi, ka Kungs izraugās tieši šādu ceļu, t.i., ka grēcinieks nonāk pie grēku nožēlas caur ciešanām. Pārdzīvotie kārdinājumi kā stipra siena aizsargā kristieti no jauniem ienaidnieka uzbrukumiem. Un tas ir galvenais.

Daži, iespējams, domā: cik garīgais tēvs nežēlīgs!... Lūk, piemēram, atbrauca reiz garīgie bēr-

ni – jaunlaulātie. Vīrs žēlodamies sievas klātbūtnē saka:

“Tēvs, nekādi viņai nevar izdabāt! Lepna, kaprīza, kašķīga, neko viņai nevar izdarīt pa prātam. Piespiež visu darīt pa savam, ar mani nerēķinās, nekur nepiekrīt, pavedina uz grēku... Ko darīt?”

“Sievu mīli kā savu acuraugu,” saku viņam, “bet purini kā ābeli, kad viņa attālinās no tikumības.”

Viņa apvainojās un varbūt nodomāja: “Tas nu gan ir garīgais tēvs!...”

Bet nākas būt arī tādām, lai vēlāk visiem būtu prieks: gan uz zemes, gan debesīs.

Ilustrācijai izstāstīšu tev vēl vienu gadījumu no garīgo bērnu dzīves, kā ienaidnieks sanaidoja divas meičas un kā ar sava krustiņa noskūpstīšanu viņas uzvarēja ienaidnieku.

Sākumā šīs meitenes E. un M. bija lielas draudzenes un dzīvoja saticīgi. Bet ļaunais un viltīgais ienaidnieks apskauda draudzību un sāka viņu dvēselēs sēt sajukumu. Viena saka otrai:

“Tu esi lepna!”

Otra atbild:

“Bet tu – lepnības kalngals!”

Parādījās naidis. Un tad sākās... Krāsas mainījās, viss sāka atklāties citā gaismā. Teiktais tika uztverts ačgārni. Katra no viņām domāja: “Lūk,

kā var kļūdīties cilvēkā! Uzskatīju, ka labākas par viņu nav pasaulē.”

Viņas sāka vairīties viena no otras, cik vien bija iespējams, pildot kopējo paklausību. Un, lūk, raksta viena un otra: “Ko darīt? Ejām bojā. Izšķīriet mūs.”

Jautāju M.:

“Tu krustiņu skūpstī par E.?”

“Nē.”

“Bet kāpēc? Vai tad tu nezini, ka jāskūpstā savs krustiņš par tiem, kas mūs apgrūtina?”

“Piedodiet, aizmirstu.”

“Lūk,” saku, “ļaukais spēks izmantoja jūsu nolaidību un jauca jums prātu. Skūpstī krustiņu par E. piecas reizes rītā un vakarā, lūdzies un no sirds novēli viņai pestīšanu. E. arī tā darīs. Tad ienaidnieku uzvarēsiet un jūsu vidū valdīs miers un mīlestība.”

Viņas piespieda sevi skūpstīt krustiņu un lūgties vienai par otru, bet vēlāk M. stāsta:

“Redzu, kā E. raud, un man kļūst viņas tik žēl! Domāju: tā taču esmu es, kas viņu moka. Esmu sliktāka par zvēru... un pati izplūstu asarās. Raudu tikai uz viņu un raudu, bet teikt neuzdrīkstos – kaunos. Domāju – neticēs, sacīs: “Liekule!” Kļūsēju. Pāiet viena nedēļa, otra... Klusējam, reizēm raudam, īpaši baznīcā, slepus paskatāmies viena

uz otru. Vienreiz uztvēru viņas skatienu. Tajā bija tik daudz līdzjūtības, tāda mīlestība, ka nenoturējos, metos viņai ap kaklu, elsodama:

“Mīlā māsiņ, Kristus vārdā piedod man! Es tevi no sirds dziļi un patiesi mīlu... Kas ar mani bija noticis, nezinu. Tici man, es runāju patiesību!”

Viņa mani cieši apskauj, skūpstā bez apstājas un pēc tam ar starojošu skatienu saka:

“Ticu, ticu, māsiņ! Tāpēc arī es raudāju, redzot, ka tu mokies manis dēļ... Kādi gan mēs, pieaugušie, esam dumji – vēl muļķīgāki par bērniem!”

Pēc šī gadījuma viņu mīlestība kļuva vēl stiprāka. Bija patīkami noskatīties. Vienmēr enerģiskas, mierpilnas, gādīgas... Un viņām sāka veikties.

Redzi nu, D., ko dara dzīvudarošais Kunga Krusts! Viņas apspieda lepnību, tiklīdz tā parādījās. Pārvarēja sevi, izcieta mokas, toties tagad abām labi, bet, ja būtu izšķīrušās, tad grēks viņās turpinātu slepeni dzīvot un attīstīties, un laiku pa laikam mocītu. Sliktais iespaids nezustu un esošajiem grēkiem klāt nāktu jauni. Bet nu viņas pārlicinājās, ka, ja cilvēks necinās ar ļauno spēku, viņš pats kļūst ļauns. Kungs, atpestī!

Lūk, cik noderīgi ir kārdinājumi, cik nepieciešama cīņa ar tiem! Kārdinājumos cilvēks iepazīst sevi, bet, krustiņu skūpstot, redz ienaidnieka viltības un bagātina savu pieredzi. Taču nedrīkst aiz-

mirst skūpstīt krustiņu un lūgt par tiem, kas mūs apgrūtina, tad ienaidnieks neko nespēs izdarīt.

Grūtsirdība un izmisums

Lepnība ir visnegantākais un visnežēlīgākais no visiem mūsu neredzamajiem ienaidniekiem. Bez citām nelaimēm tā rada arī Dieva zaimošanu un pakļauj dvēseli grūtsirdībai un izmisumam.

Zaimojošas domas cilvēks kaunas izsūdzēt garīgajam tēvam, noklusē un nēsā savā sirdī desmitiem gadu. Tas daudzus dzen izmisumā un bezcerībā. Bet tieši šeit arī slēpjas kristieša kļūda.

Grūtsirdība un jo vairāk izmisums ir mazdūšības pazīme un nozīmē to, ka dvēselei nav pieredzes garīgajā cīņā, pazīme tam, ka cilvēks nezina vai aizmirst, cik žēlsirdīgs un mīlestības pilns ir Kungs.

Nedod Dievs padoties grūtsirdības garam! No grūtsirdības līdz izmisumam ir viens solis. Kungs, atpestī!

Nekad neaizmirsti, ka ļaunais spēks, virzot dvēseli uz grēku, rāda tai Dieva žēlsirdību un iecietību, bet, kad cilvēks krīt grēkā, biedē viņu ar Dieva bardzību un taisno tiesu, lai iedzītu izmisumā un nepārtrauktās skumjās. Bet tu ielāgo viņa viltību un rīkojies pretēji: kad būs iespēja grēkot,

tūlit atceries par Dieva taisno tiesu, soda bardzību, bet, kad sagrēkosi, steigšus nožēlo, domādam par Dieva žēlastību, taču nekādā gadījumā nekrīti izmisumā.

Vīrišķīgie un garā stiprie kārdinājumos, lai arī kādi tie būtu, nepakļaujas izmisumam, bet vīrišķīgi cīnās ar tiem vai pacietīgi nogaida to beigas un tikai pastiprina lūgšanas, biežāk lasa svēto tēvu dzīves stāstus un pamācības, biežāk iet uz baznīcu, izsūdz savus grēkus un bauda Svēto Vakarēdienu. Šajā gadījumā sātans ātri vien pamet cīnītāju un kārdinājumi pāriet. Tā dari arī tu. Un esi pārliecināts, ka Kungs tev piedos jebkuru grēku, tikai neesi grūtsirdīgs, bet vaļsirdīgi nožēlo to.

Vai mums, kristiešiem, jākrīt izmisumā?...

Katram no mums pamatīgi jāpārdomā sevi tāda patiesība: ja Dieva Taisnajai tiesai būtu nepieciešams otrs Krusta Upuris viena grēcinieka glābšanai, tad Kristus ar prieku un mīlestību ļautu atkal sevi sist Krustā, lai šo grēcinieku izglābtu no mokām, un pakļautu sevi visšausmīgākajām ciešanām.

Jebkurš grēks kā nagla, kā āmura sitiens atkārtoti pienaglo Viņu pie Krusta, palielina ciešanas, bet viņš pacieš, Viņš mīl... Viņš gaida, kad Viņa varoņdarbs beidzot iekvēlinās mūsu sirdī pretmīlu... kaut vai tikai līdzjūtību, lai mēs, ja ne mīles-

tības dēļ, tad kaut vai tikai žēlastības dēļ pārstātu Viņu mocīt ar saviem grēkiem, sev un savai pestīšanai par labu.

Mēs viņu sāpinām, sitam Krustā, bet Viņš pacietīgi gaida, kad mēs beidzot attapsimies!... Mēs visu dzīvi mokām Viņu, bet Viņš gatavo mums paradīzes mājokli Savā valstībā, gaidīdams mūsu labošanas kaut vai mūža beigās...

Ko vēl varētu teikt? Ar ko varētu papildināt šo spilgto, mūždien aktuālo, svarīgo ainu?...

Priecāties, ka tavas pazemības vairošanai Kungs pieļāva tev iepazīt grēka rūgtumu un nepieminēs tev to, ja pēc grēku nožēlas vairs pie tā neatgriezies. Tagad tu, dzīves pieredzes skolots, ar vēl lielākām jūtām, ar vēl lielāku mīlestību pateiksies Dievam par atsvabināšanu no grēka, bet grēka un nāves atminēšanās turēs tevi pastāvīgā pestījošā pazemībā un lēnprātībā.

Kā pārvarēt kārdinājumus

Kārdinājumi ir visnotaļ derīgi, lai tikumos mēs klūtu pilnīgi.

Mūsu Glābējs Jēzus Kristus tuksnesī arī tika kārdināts no sātana, lai parādītu mums piemēru, kā vīrišķīgi jāuzvar jebkurš kārdinājums. Glābējs vispirms nogāja ellē, bet pēc tam debesīs; tā arī

dievbijīga dvēsele vispirms tiek vesta ellē kārdinājumos un tikai pēc tam paceļas debesu godībā. Dvēsele nevar sasniegt Debesu valstību, kamēr neuzvar pasauli, miesu un sātanu.

Kamēr kaislība (grēks) dzīvo cilvēkā, viņš nevar būt brīvs no kārdinājumiem. Viņa sirds ir kā katls ar mutuļojošu, smirdošu šķidrumu. Te skaudība viņā vārās, te greizsirdība, te naidis, te lepība pārņem un moka cilvēku. Velniem ir viegli sadzīvot ar šādiem viņiem paklausīgiem grēciniekiem! Nav jāpiepūlas!...

Toties ar bezkaislīgajiem viņiem ir grūtības: tie atšifrē visas velnu viltības, neķeras uz to makšķerēm, neēd to ēsmu un vēl citus pamāca, kā cīnīties ar ļauno spēku. Ak, kā gan velni viņiem atriebjas!... Visu savu ļaunumu gāž pār taisnajiem. Tā kā paši pietuvoties tiem baidās, tad ar visādām intrigām, viltību un maldināšanu kūda cīņai ar viņiem pazīstamos un pat radniekus. Un, ja cilvēks ir neuzmanīgs, izklaidīgs, nolaidīgs, ja viņš neieklausās Dieva un savas sirdsapziņas balsī, tad viegli iekrīt ļaunā tīklos un sāk sacelties pret taisno. Vajāšanām pakļauts, taisnais varētu ar savu lūgšanu izsaukt uguni no debesīm un nogalināt negodīgo, kas atrodas zem sātana varas, bet... kā patiesss Kristus sekotājs un mācekļs viņš mīl savu vajātāju, lūdz par viņa pestīšanu, pacieš un gaida,

kad gan nelaimīgais grēcinieks ieraudzīs beidzot sātana intrigas un vērsīsies pie Dieva ar grēku nožēlu, bet viņam prasīs piedošanu. Mīlestībā, ciešanās un pacietībā ir taisnā spēks. Tāpēc arī viņš ir taisns, tāpēc Kungs viņam it visā palīdz, sūta viņam sevišķu svētību, īpašas Svētā Gara dāvanas, jo viņš iet Pestītāja Kristus pēdās.

Tāpat arī tu, mans draugs, seko mūsu Kungam Jēzum Kristum. Mīli visus, paciet, dari labu visiem, gaidi kārdinājumu beigas, bet pats galvenais – dzīvo ne pēc savas gribas, bet pēc Dieva prāta un ātri ieraudzīsi Viņa žēlastību.

Īsa pamācība

Atzīstos, mans draugs, ka dažas vietas tavā vēstulē mani dara uzmanīgu. Ceru, ka tu noproti, ko es ar to domāju.

Gribu tevi brīdināt, lai tu apslāpētu sevī domu, it kā esi daudz sasniedzis. Tādas domas ir ārkārtīgi bīstamas.

Neaizmirsti, ka tad, kad pazemīgs cilvēks kļūst arvien tikumīgāks, svētajiem eņģeļiem ir prieks, jo tikumi ved pretī pestīšanai, bet, kad tikumi pieaug godkārigam cilvēkam, par to priecājas velni, jo godkāre ātri pārtop lepnībā un pazudina dvēseli. Bet tev, kas esi apveltīts ar tādu talantu, ir

divkāršas briesmas. Pats pat nepamanīsi, kā sāks attīstīties lepnība. Bet talantīgam, apdāvinātam augstprātim cīnīties ar savu kaislību ir daudz grūtāk nekā jebkuram citam. Viņš pieļauj domu, ka skaudības dēļ viņu apvaino lepnībā, un nelabojas.

Taču būtībā visiem talantīgajiem un spējīgajiem, gudrajiem un apdāvinātajiem, tāpat kā šīs pasaules bagātajiem un varenajiem, vajag nevis lepoties, bet bīties no stāšanās Dieva priekšā, kad būs jāatbild par nelietīgi izmantotajiem talantiem. Jo “kam daudz dots, no tā daudz prasīs” (Lk 12, 48).

Iesaku, mans draugs, aizturot elpu, aizmirstot visu pasauli un sevi, uzmanīgi ieklausīties lēnprātīgajā, maigajā, laipnajā mūsu Glābēja balsī, kurš ar mīlestību visiem saka: “Pazemojies, kā Es pazemojos; iemīli visus, pat ienaidniekus, kā Es iemīlēju; dari labu, esi žēlsirdīgs kā Es. Ņem no Manis piemēru, seko Man.”

Jā, mans draugs, ja cilvēks vēlas, pastāvīgi vingrinoties, viņš klusumā var dzirdēt dvēseli uzrunājušo Dieva balsi. Tev jau ir zināma pieredze un pat panākumi, par ko es no sirds priecājos. Palīdz, Dievs!

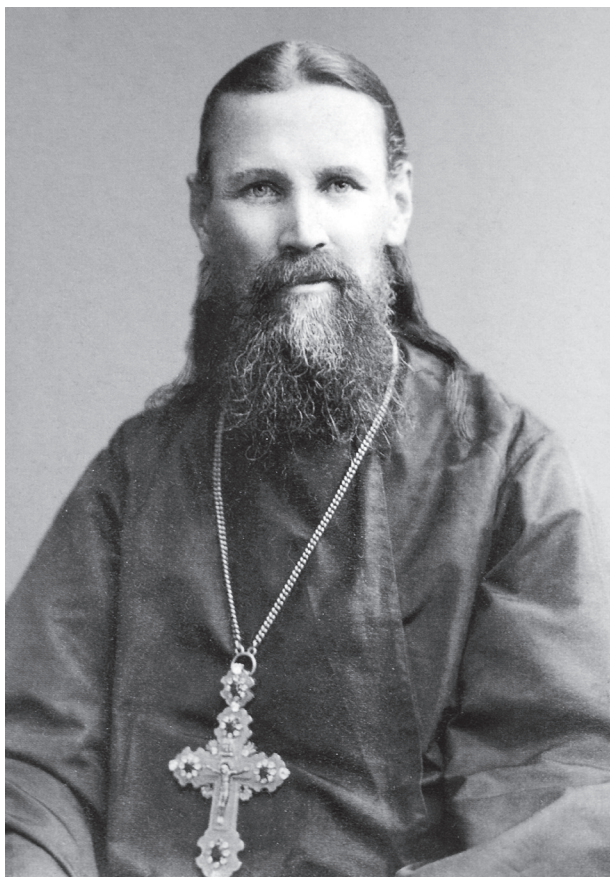
Protams, dzīvot no stareca tādā attālumā un tādos apstākļos ir grūti, bet redzi, kā Pats Kungs palīdz tev. Ar to arī ticība stiprinās. Bet savām ie-

domām nepiešķir tik nopietnu nozīmi, jo īpaši zaimojošām. Tu taču saki tām: “Man tās nepatīk!” un neapstājies pie tām, neanalizē, tāpat arī grēka nav. Tevi mulsina to uzbāzība, bet tu nesamulsti un nekrīti izmisumā. Zini, ka tās var satraukt dvēseli līdz pēdējai dzīves minūtei, bet nenodarīs nekā ļauna, ja nezaudēsi modrību.

Pieņem tās kā suņa rejas: parūks un atkāpsies. Bet tomēr vienmēr esi sardzē... Redzi, cik gadus ļaunais neatlaidās no K. N. ar godkārīgām domām? Un tomēr sasniedza to, ka iedvesa un nostiprināja viņā pašapziņas pilnās iedomas, bet pēc tam iegrūda izmisumā.

Esi modrs! Ļaunais spēks nesnauž, stingri kontrolē sevi. Kad nodomi sāk tev patīkt, iesaku ņemt talkā šādus vārdus: “Es zinu tikai vienu, ka nezinu neko, nekas man nepieder, un ne uz ko neesmu spējīgs, izņemot ļaunu. Labais manī no Dieva, Viņam arī pieder slava!”

Ar to arī uzvarēsi sevi, kļūsi pazemīgs.

Grāmatā citētais –
svētais, taisnais Kronšates Jānis (foto)

PAZEMĪBA

Pazemības būtība un tās augļi

Mans dārgais draugs D.! Tu jautā: “Kas ir pazemība?”

Uz šo jautājumu svētie tēvi nedeva viennozīmīgu un precīzu definīciju, pazemības būtība ietverta patiesā sevis atzišanā par grēcīgāko, pēdējo un sliktāko no visiem, aizmirstot savus labos darbus un apzinoties savus grēkus, vājības un bezspēcību.

Svētais Jānis Pakāpnieks pazemību formulē šādi: “Pazemība ir vārdos neizsakāma dvēseles svētlaieme, par kuru var spriest tikai tie, kuri paši to ir iepazinuši. Tā ir neizsakāma bagātība, Dieva dāvana.”

Šie vārdi nozīmē, ka pazemībai nevar dot stingru un konkrētu apzīmējumu, jo tā ir no Dieva.

Svētie tēvi pazemību raksturo dažādi. Tā, piemēram, sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: “Pazemība ir Dieva ietērps: tajā tērpjas iemiesots Vārds un caur viņu atklājas mums. Katrs, kas tērpies pazemībā, kļūst līdzīgs Nonākušajam no Saviem augstumiem... Pazemība ir kāds noslēpumains spēks, kuru pēc visas dievišķīgās dzīves piepildīšanas saņem svētumu sasniegušie, šis spēks tiek

dots pilnīgajiem tikumos žēlastības varenībā, jo to saņemt var tikai saskaņā ar Dieva prātu, jo šis tikums sevī ietver visu.

Kā ēna ķermenim, tā Dieva žēlastība seko pazemībai.”

Savā dzīvē Kungu skatījušais Sirdsskaidrais Siluāns raksta: “Ieraudzīdama Kunga lēnprātību un pazemību, dvēsele pati kļūst pazemīga līdz galam...”

Kristus pazemībā ietverti visi tikumi. Jo cilvēks kļūst lēnprātīgāks, jo lielāku dāvanu saņem no Dieva. Viena pazemīga doma spēj atgriezt svētību.

Svētie tēvi raksta: “Darīt brīnumus un redzēt eņģeļus nav nekas īpašs; daudz svarīgāk ir ieraudzīt savus grēkus. Savu grēcīgumu apjautušais stāv augstāk par to, kas ar lūgšanu uzmodina mirušos.”

Gara nabadzība atsvēr visas miesiskās askēzes (gavēni, klanīšanos, garās lūgšanas), ja kristietis miesas vājuma dēļ nevar tās izpildīt.

Bīskaps Teofans Vientuļnieks raksta: “Izaugsmi garīgajā dzīvē raksturo arvien lielāka savas nepilnības apziņa.”

Bet, apzinoties savus trūkumus, cilvēks nedrīkst krist izmisumā un pakļauties grūtsirdībai.

Kristus saka: “*Nāciet un mācieties no Manis, jo Es esmu no sirds pazemīgs un lēnprātīgs*” (Mt 11, 28–29).

Pazemīgs cilvēks viegli iemanto visus tikumus, bet bez pazemības svētums pārtop garīgos maldos un visas askēzes tiek veiktas godkāribas dēļ. Pasargi, Kungs!

Lepnības būtība – nošķirt sevi no Dieva, bet pazemības būtība – ļaut Dievam ienākt sevī. Tas nozīmē ieklausīties Dieva balsī un izpildīt Viņa svēto gribu.

Kā sāls ēdienam, tā pazemība tikumiem. Pat viena pati pazemība spēj mūs ievest Debesu valstībā, kaut arī tas notiek lēnām. Labie darbi bez pazemības neglābj dvēseli, savukārt dāvanas bez pazemības var to pat pazudināt.

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: “Dāvanas bez kārdinājumiem bojāeja tiem, kas tās saņem. Ja dari labu Dieva dēļ un Viņš tev dod dāvanas, lūdz Viņam apskaidrību, cik lielā mērā tev jāpazemojas, vai arī lūdz, lai atņem tev šīs dāvanas, lai tās nekļūtu par iemeslu tavai bojāejai. Jo ne jau katram bagātība spēj darīt labu.”

Svētie tēvi nepārprotami uzsvēra, ka, ja cilvēkā nebūs pilnīgas pazemības, t.i., sirds, prāta, gara, dvēseles un miesas pazemības, tad Debesu valstību viņam nerasniegt.

Pazemība kā ar uguni apdedzina ļauno spēku. To ļaunais ienīst, tāpat kā Kunga Krustu, jo pazemīgs cilvēks ir pilnīgi brīvs no ļaunā spēka varas

un viņā vienmēr valda dvēseles un sirds miers. Viņa lūgšana ir garīgi tīra bez aizsapņošanās un izklaidības.

Dvēsele iegūst savu pilnību Kristū, bet ne pati sevī, tāpēc pazemīgs cilvēks priecājas par savu nevarību un negrib cilvēku priekšā dižoties, gluži pretēji, viņš grib, lai visi redzētu viņa gara nabadzību un niecīgumu.

Arhibīskaps Arsēnijs par pazemību raksta: "Iemīli pazemību, jo raugi, cik tā varena. Pazemība piesaista Dieva svētību. Pazemība iznīcina dusmas un neiecietību. Pazemība sargā dvēseli no visām kaislībām un kārdinājumiem. Pazemība dod iespēju mierīgi panest ciešanas un nelaimes. Pazemība atvieglina visgrūtākos darbus. Pazemība iekvēlina lūgšanu. Pazemība pasargā no tikumiska pagrimuma un paceļ grēkā kritušos. Pazemība ved pie grēku nožēlas. Pazemība ir pamats garīgai izaugsmei: tā iedvesmo uz tikumiem un vairo tos. Pazemība vairo cilvēku uzticēšanos, tā grauj iedomību, godkāri un dēmoniskos maldus. Caur pazemību ir iegūstamas visas Svētā Gara dāvanas: garīgā pieredze, viedums, atturība, pacietība, mīlestība, saprātība, laipnība, atklātība, sirdsskaidrība, žēlsirdība. Pazemība pilda dvēseli ar prieku un mieru Kungā."

Lūk, cik nenovērtējama ir pazemība. Tātad, mans draugs, pieliksim visas pūles, lai iegūtu šo dārgumu, bet pats galvenais – lūgsim Kungu, lai šo tikumu saņemtu no Viņa kā dāvanu.

Pazemības pazīmes

Kā lepns cilvēks neredz savu lepnību, tā pazemīgs cilvēks neievēro savu pazemību, pat vairāk: jo tikumīgāks kļūst pazemīgais, jo sliktāku un niecīgāku sevi redz.

Svētie tēvi to izskaidro šādi: jo vairāk tikumu sasniedz dvēsele, jo tīrāka tā kļūst un vairāk gaismas tajā, tāpēc ar Dieva apgaismotām garīgajām acīm dvēsele sevī redz katru mazāko un niecīgāko grēku, tāpat kā ar miesīgām acīm spilgtos saules staros ievēro sīkāko gruzīti un puteklīti. Tā kā, tuvojoties Dievam, dvēsele kļūst tīrāka un gaišāka, tad jo vairāk tā baiļojas par savu necienīgumu. Dvēsele ilgojas pēc vēl lielākas tuvības ar Dievu un tāpēc skumst, ka tās grēki (šie putekli un gruzī) attālina no Dieva, un dvēsele šķīsta sevi pastāvīgā, nepārtrauktā grēku nožēlā, kamēr neiemanto mieru Dievā.

Pazemībai ir vairākas pakāpes, kuras viegli nosakāmas pēc vēlēšanās nosodīt citus.

Pirmajā pazemības pakāpē cilvēks vairs neno-soda citus, kā to tika darījis iepriekš, bet nenosoda arī sevi, taču nākamajā pakāpē vienmēr tiesā sevi, kaut arī nosodījumu nav pelnījis.

Pazemības pazīme – cilvēks ne tikai negrib redzēt svešus grēkus, bet arī nespēj, jo paša grēki aizēno svešos, jo žēlastības gaismā viņš īpaši skaidri redz Dievu.

Pazemībai raksturīgi pārmetumi sev par vis-mazākajiem grēkiem un grēciņiem, slinkumu un nevīžību, mazdūšību, mazticību, par visām ne-krietnajām un negodbijīgajām jūtām, vārdiem un domām, mazāko neiecietību un protestu.

Pazemības pazīme – bagātīgas aizkustinājuma asaras un pacietīga sava krusta nešana: pārmetu-mu, izsmiekla, ķengāšanas utt. paciešana.

Pazemīgs cilvēks priecājas, kad viņu ķengā, un skumst, kad viņu slavē.

Bīskaps Venjamins Milovs min pilnīgas paze-mības pazīmju virkni:

“Pazemīga cilvēka sejā redzams prieka, labes-tības un lēnprātības atspulgs. Viņš ir laipns un maigs pret visiem, neliekuļoti vienkāršs, vienmēr gatavs pakalpot un izrādīt apkārtējiem cieņu. Pa-zemīgā lēnprātība līdzīga bērnišķīgai uzticībai...”

Nevainīgā cilvēka lēnprātīgā mīlestība pie-saista apkārtējo sirdis. Visi viņu mīl kā eņģeli, jūt

baudījumu, klausoties viņa lēnprātīgajā runā. Viņu ciena pat stūrgalvīgie, jo viņš sevī apvieno pārbagātu mīlestību, rāmumu, vienkāršību un pieejamību.

Pazemīgais ar mīlestību māca apkārtējos. Ja ko aizliedz, tad dara to neuzbāzīgi, ir bez gala pacietīgs pret tiem, kas grēko, cerot uz viņu labošanos.

Pateicoties bagātajai žēlastības gaismai dvēselē, pazemīgais allaž skaidri saskata savas nepilnības un grēkus. Viņa kritikai pret sevi un iecietībai pret citiem nav robežu.

Viņš neierobežoti attaisno, piedod apkārtējo vājības, bet par sevi saka: kā grēcinieks es aizmiegu, kā grēcinieks pamostos; tēvs Sisojs saka: nezinu, vai vispār esmu sācis nožēlot grēkus; sirdsskaidrais Pamva saka: jūtu, ka vēl nemaz neesmu sācis kalpot Dievam; sirdsskaidrais Siluāns – Pahomija Lielā skolnieks saka: es redzu savu grēku pastāvību un esmu gatavs atdot dzīvību, lai tikai saņemtu piedošanu...

Pazemīgie necenšas atšķirties no citiem, savā valdītspējā redz pienākumu kalpot citu pestīšanai.

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks pilnīgas pazemības pazīmes raksturo šādi:

“Pazemīgajā nekad nav sasteigtības, drudžainības, apjukuma, karstgalvības un vieglprātības,

viņā vienmēr valda miers. Nav nekā, kas varētu viņu pārsteigt, bēdās viņš neapjūk, nešausminās, arī jautrība viņu nepārsteidz. Bet viņš priecājas un liksmojas par to, kas tīkams Kungam.

Pazemīgais pat neuzdrīkstas apgrūtināt Dievu ar savām lūgšanām vai kaut ko prasīt, bet klusē, gaidīdams žēlastību un žēlsirdību, kas nāks pār viņu no pielūgsmes cienīgā Diženuma... un iedrošinās lūgt tikai šādi: "Lai notiek Tavs prāts ar mani, Kungs.""

"Kur dziļa pazemība, tur daudz asaru," saka sirdsskaidrais Simeons Jaunais Teologs, "bet, kur asaras, tur Svētā Gara klātbūtne. Bet ikvienā, kas pakļaujas Viņa darbībai, parādās absolūta tīrība un svētums: cilvēks redz Dievu, un Dievs uzlūko viņu..."

Ielāgo, bērns, ka Dievs nevienam tik ļoti Sevi neatklāj kā pazemīgai, vienkāršai, labestīgai dvēselei un sirdij. Savukārt gavēnis, nomods, miesiskās askēzes, nedz arī kāds cits labs darbs šādu godu neizpelnās."

P. Ivanovs par pazemības pazīmēm raksta tā: "Nevienam nav jāpārvērtē savi spēki. Bet vienmēr jābūt nemierā ar paveikto. Jābūt apziņai, ka esmu slinks, slikts un nepilnīgs.

Šī apziņa ir pamatā mūsu nepārtrauktajai virzībai uz Dievu – nepārtraukta pilnveidošanās.

Ne vīzijas un brīnumi kalpo par taisnīguma mērauklu, bet gan pazemība un paklausība, jo vīzijas un brīnumi pieejami arī dēmoniem.

Pati taisnīguma būtība slēpjas sava niecīguma apziņā: Dievs ir visa pamats, bez Viņa es neesmu nekas.

Kur ir robeža šādai patiesai pazemībai? Tās nav. Nav tāda taisnīguma stāvokļa, kad cilvēks varētu apstāties, tīkšminoties par sasniegtajiem rezultātiem. Lai cik daudz arī būtu paveicis, tomēr uzskati sevi par grēcīgāko no visiem. Ik brīdi uzlūko sevi kā muitnieks, bet ne kā farizejs – nekad nepievērs uzmanību svešiem grēkiem, bet tikai savējiem.

Pazemība saka: viss, kas tev pieder, ir Dieva dots. Jo mazāk paļausies uz saviem spēkiem, lūgdams Dieva palīdzību, jo labāk. Kristīgais ideāls – pilnīga atteikšanās no sevis. Uztici sevi Dievam, savu dzīvi, visus savus darbus, pat katru savu minūti.

Ne mēs esam tie, kas dara, bet Dievs mūsos – lūk, kristīgā apziņa, par kuru augstākas nav.”

Kā sasniegt pazemību

Jēzus Kristus sacīja: *“Nāciet... mācieties no Manis, jo Es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs”* (Mt 11, 28–29).

Galvenais ceļš pazemības sasniegšanā – sekošana Jēzum Kristum. Tātad vajag daudz un uzmanīgi lasīt Evaņģēliju, lai labi izprastu katru soli Jēzus Kristus zemes dzīvē, lai būtu vieglāk viņam sekot.

Jālasa arī svēto dzīves apraksti. Viņi bija līdzīgi mums, taču lēnprātīgi un pazemīgi, visā sekoja Jēzum Kristum un stingri izpildīja Viņa svētos baušļus. Par to Kungs viņus paaugstināja un pagodināja ar mūžīgo prieku, mūžīgo svētlaimi Debesu valstībā.

Arī mums jāseko viņu paraugam, lai būtu cieņīgi kopā ar viņiem mūžīgi slavēt Kungu.

Ir derīgi lasīt svēto dzīvesstāstus, jo ikviens no viņiem bija sirdī pazemīgs, bet īpaši derīgi lasīt Kristus dēļ vientiesīgo dzīves aprakstus. Tādas grāmatas ne tikai jālasa, bet arī jāanalizē, lai neko nepalaistu garām neievērotu.

Lai sasniegtu pazemību, pastāvīgi jādomā par nāvi un saviem grēkiem, jāpieradina sevi pie pastāvīgas un patiesas sevis noniecināšanas. Pēc iespējas biežāk ar slimīgu sirds satriektību sev jāat-

gādina: “Cik es esmu grēcīgs! Izglābsies visi, tikai es savu grēku dēļ iešu bojā.” Šādi ir jāvēro sevi, taču nedrīkst krist izmisumā un grūtsirdībā, bet jāpaļaujas uz Dieva žēlsirdību, uz Jēzus Kristus krusta ciešanām.

Bez pazemības nav pestīšanas, *jo lepnajiem Dievs pretojas (1. Pēt. 5, 5)*. Tāpēc, lai sasniegtu šo tikumu, mūkam iesācējam vai pasaulīgajam cilvēkam jāiziet skarba praktiskās dzīves skola: bez kurnēšanas jāpanes apmelojumi, izsmiekls, pārmetumi, nepamatota nosodīšana, nicināšana no garīgo brāļu un tuvinieku puses.

Klosteros jauniešiem mūkiem sākumā dod nepatīkamākos paklausības darbus, melno darbu, lai iedragātu viņu patmīlu un lai rastos iespēja pilnveidot sevi. Bez tam viņus pieradina bez kurnēšanas panest publiskus apvainojumus, pārmetumus un nosodījumu, pat tad, ja viņi ne pie kā nav vainīgi.

Un tā pamazām, dienu dienā mūki un pasaulīgie laji attīra savu sirdi no visām kaislībām un netikumiem, bet pats galvenais – patmīlas, iedomības, godkāres, lepnības un līdz ar to sasniedz pazemību.

Lūk, kādu ceļu uz pazemību mums norāda Kungs Jēzus Kristus: “*Ja tevi kāds aicina kāzās, nesēdies pirmajā vietā, ka neierodas kāds par tevi cienīgāks,*

kas arī aicināts, un ka tas, kas tevi tur aicinājis, nesaka tev: dodī viņam vietu – un tev ar kaunu nav jāieņem pēdējā vieta. Bet, ja tu esi aicināts, tad nogājis apsēdies pēdējā vietā, lai tas, kas tevi aicinājis, pienācis varētu teikt: draugs, virzies uz augšu! Tad tu būsi pagodināts visu citu viesu priekšā. Jo katrs, kas pats paaugstinās, taps pazemots, bet, kas pats pazemojas, taps paaugstināts” (Lk 14, 8–11).

Kungs pavēl kalpot visiem un rāda šādu piemēru: “Viņš ceļas no vakariņām, noliek drēbes, ņem priekšautu un apsien to; pēc tam ielej ūdeni traukā un sāk mācekļiem kājas mazgāt un tās žāvēt ar priekšautu, ko Viņš bija apsējis” (Jņ 13, 4–5).

Lai sasniegtu pazemību, jācenšas izvairīties no uzslavām, jāvairās no cilvēkiem, kuri slavē un glaimo. Bet tos cilvēkus, kuri mūs zākā un aprunā, no sirds jāmīl kā savus labdarus, jo viņi palīdz mums sasniegt pazemību un pestīšanu.

Bet pasargi Dievs no nepareizas izpratnes par “labdariem”, kāda bija vienai no manām garīgajām audzēkņēm.

Reiz viņa man teica:

–Tēvs, vai tad slikti būt kādam par labdari? Apvainošu cilvēku, novedīšu līdz asarām – lai viņš nožēlo grēkus, pazemojas, labojas, bet, ja veltīgi sarūgtinu, jo labāk viņam: jo bagātīgāk Dievs

viņu atalgos. Tas taču ir labs darbs, bet par labo Dievs arī man atlīdzinās.

–Atturi, Kungs, no šādām domām! Vai Evaņģēliju tu bieži lasi? Kungs taču māca pazemību, pacietību, lēnprātību, mīlestību, žēlsirdību... Tas viss nepieļauj pat niecīgāko ļaunuma un apvainojuma ēnu. Cilvēkam, kas tiek pakļauts kārdinājumam, savas pazemības un garīgā labuma dēļ jāuzlūko savus ienaidniekus kā labdarus, bet tam, caur ko nāk kārdināšana, jāuzskata sevi par necilvēku, sliktāku no visiem radījumiem. Pēc būtības tas tā arī ir. Kas dara tuvākajam ļaunu, kas sarūgtina cilvēku, tas nevar ar pilnām tiesībām saukties par kristieti, tas ir, Jēzus Kristus sekotāju, kurš atstāja mums bausli mīlēt visus, pat savus ienaidniekus, un darīt tiem labu.

Redzi, mans draugs, kāda prāta aptumšošanās var pārņemt. Vairies no līdzīgām domām. Mēdz būt tādi pieredzējuši kristieši, kuri sev neuzticas! Viņi ir pārliecināti, ka lepnība tiem nepiemīt, taču neuzticas un cenšas to pārbaudīt praktiski. Patiesībā mēs visi esam pazemīgi, visi labi, mīlestības pilni, līdz kāds mūs nav aizskāris vai aizvainojis. Un vienīgi šādos brīžos atklājas, kādi mēs esam.

Un, lai pārbaudītu sevi un attīrītu sirdi no neiecietības, godkāres, lepnības, slinkuma un citām

kaislībām, gudrākie pieņem savās mājās kādu cilvēku, kuram, tā teikt, ir savs raksturiņš, lai ar viņa palīdzību varētu atklāt sevī apslēptās kaislības.

Jo cīņa ar ienaidnieku var būt sekmīga tikai tad, ja mēs ienaidnieku redzam, bet, ja ne, tad par kādu cīņu un uzvaru vispār var būt runa?...

Daudzi nelabojas tikai tāpēc, ka nezina, ko vajadzētu sevī labot, neredz savus grēkus, bet, kad tos ierauga, tad ar Dieva palīdzību labojas.

Ar kādu sievieti notika tā... Ārēji viņa bija kluša, it kā lēnprātīga un pazemīga, daudzi par viņu bija tieši tādās domās. Daudzi cildināja viņu gan viņas, gan arī citu acīs. Ārēji viņa par uzslavām dusmojās, bet sirdī tīksminājās. Es ievēroju viņā šo noslieci un sāku pārbaudīt. Un kas atklājās? Noskaidrojās kaut kas tāds, ko pats negaidīju... Visi tikumi, kuri viņā izpaudās lielākā vai mazākā mērā, bija kā līdzekļi alkatīgas, bet slēptas lepības barošanai. Mani šis atklājums satrauca, un tāpēc maigā balsī ar smaidu es viņai teicu:

“M., tev vajadzētu kādu laiciņu padzīvot kopā ar kādu gara cīnītāju, lai tu spētu izprast pazemību!”

“Svētījiet, tēvs,” viņa teica, bet pašai šis priekšlikums nebija pa prātam.

No viņas acīm un sejas izteiksmes es redzēju, kas notika viņas dvēselē, bet izlikos to nemanām.

Viņas sāka dzīvot kopā. Dzīvo mēnesi, otru, trešo... It kā mierīgi.

“Nu kā S.?” jautāju M.

“Mēs taču savstarpēji nekontaktējamies!”

“Ak tad šeit tas suns aprakts,” es nodomāju, “tad tāpēc tāds klusums! Nu, labi!...”

Nākamajā dienā ieraugu S. un saku viņai:

“Pārbaudi M. kristīgās mīlestības vārdā.”

“Svētījiet, tēvs.”

“Dievs svētīs!”

Paiet viena diena, otra... S. lēnprātīgi runā par pazemību, M. klusē. Paiet nedēļa... S. atkārto, M. pacieš. Paiet vēl dažas dienas... S. vēlreiz mēģina runāt par lēnprātību, pacietību un godkāri, M. uzmanīgi klausās.

“Nu kā ir ar M.?” jautāju S. “Kā viņai klājas?”

“Pacieš, tēvs, bet raud, pārdzīvo... Man viņas žēl!”

“Nekas, nekas!” saku viņai. “Dvēseli vajag vairāk žēlot! Pārdzīvojuma asaras pāries grēku nožēlā. Ilgi vairs nebūs jāgaida.”

“Tēvs, bet vai viņa mani neienīdīs?”

“Nē! Sākumā dusmosies... Nav liela bēda! Toties vēlāk, savus grēkus ieraudzījusi, no sirds iemīlēs.”

Un patiesi – drīz viņa atklāja sevī kaislību, ko līdz šim nebija ievērojusi. Vecu vecā, daudzgadī-

gā lepnība beidzot parādīja savus ragus, atklādāmās visā nejaukumā... M. sāka dusmoties uz S. un pārmet tai. Beigu beigās kļuva kauns par sevi, un viņa nodomāja:

“Ko es izdarīju? Tagad visi runās, ka esmu lepna...”

Iedomājies, mans draugs, tā vietā, lai kaunētos par savu kaislību un lūgtu piedošanu S., visas viņas rūpes koncentrējās uz to, ka “visi runās par mani, ka esmu lepna”. Cik ļauni un viltīgi uz bojāeju ļaunais spēks ved cilvēku!

Paiet dažas dienas, un atnāk pie manis M. un asarām acīs saka: “Tēvs, es ieraudzīju visas sava grēcīguma dzīles un ļoti nožēloju, ka S. ir aizgājusi. Glāb viņu, Kungs! Viņa ir vienīgais cilvēks, caur kuru es ieraudzīju savas dvēseles slimību, tāpēc esmu viņai ļoti pateicīga. Es domāju par sevi, ka esmu pazemīga, bet, kad sadusmojos uz S., tad nošausminājos, ieraudzījusi sevī lepnību un arī, ka to manī ieraudzījuši citi... Katru dienu es pārdomāju savu necienīgo rīcību, un katru dienu aizvien vairāk un vairāk manī atklājās mana krietena dziļums. Tagad man daudz skaidrāks kļuva tas, ko agrāk nesapratu. Tēvs, ko man darīt? Lūdziet par mani.”

“Nu, nu! Tu arī jau esi apmulsusi. Bet jājaustā: kas tad īpašs ir noticis? Kāds iemesls ir tavam

samulsumam? Vai tad tu sliktāka kļuvusi no tā, ka ieraudzīji sevi? Un vai pirms tam bijī labāka? Nē! Tā ir liela grēcinieka nelaime – neredzēt savus grēkus...

Nedod Dievs kādam atrasties tādā bojāejas stāvoklī! Tas patiešām ir briesmīgi! Bet vai tu uztraucies? Nē! Bijī priecīga, mierīga, it kā tavā dvēselē būtu pilnīga kārtība... Cik reizes tevi atmaskoju! Visu laiku teicu: nožēlo, nožēlo! Bet tu nepievērsi tam nekādu uzmanību...domāji, ka tevi pārbauda, bet ļaunais par to priecājās... Bet tagad, kad tu ieraudzīji sevī to, ko redz citi, tev jāpriecājas vairāk nekā tad, ja tu būtu atradusi apslēptu mantu.

Atklāt sevi, ieraudzīt savus grēkus un atklāti uzskatīt sevi sliktāku par visiem – tā ir pati augstākā gara pakāpe, patiesībā tā ir pilnība. Tagad spried pati: vai var briesmās priecāties, bet labklājībā bēdāties un skumt? Priecājies! Pateicies Dievam, ka ieraudzīji savus grēkus, nožēlo tos un labojies."

Ilgi nācās izskaidrot viņai lietas būtību. Un kā vēl!... Ļaunais tik smalki strādājis, ka viņai tagad, kā saka, vaiga sviedros būs jāstrādā pie sava iekšējā cilvēka.

Kam lepība parādās ārēji, tam vieglāk strādāt ar sevi, tam labdari palīdz ar savu izsmieklu, pār-

metumiem, apvainojumiem, un pats viņš nožēlo savus grēkus un lūdz par sevi, lai Kungs dāvātu viņam savu pazemību. Bet, kam lepnība apslēpta, tam dvēseles stāvoklis bīstamāks.

Tā ir Dieva žēlastība, ka savā ceļā M. satika S. un ka S. apzinīgi papūlējās. Citos apstākļos ļaunais varētu viegli aizvest M. pat līdz garīgiem maldiem. Pasargā, Kungs! Lūk, tāpēc tādiem kā viņa tik ļoti nepieciešams garīgais labdaris, kāda S. bija M.

Tomēr, ja ir vēlēšanās, pazemību var sasniegt katrs, pat ja nav neviena īpaša cilvēka. Tikai jāizmanto katrs gadījums, kas palīdz nicināt sevī mūsu lepnību.

Mūsu slimīgā patmīlība tiek aizskarta uz katru soļu: mājās, darbā, transportā un dažādās sabiedriskās vietās. Gadījumu pietiekami daudz darbam ar sevi. Atliek vienīgi stāties cīņā pašam ar sevi: klusi paciest, uz rupjību atbildēt ar laipnību, zobgalības laist gar ausīm neievērotas, pārmetumus un apvainojumus pieņemt ar pateicību un sacīt: "Paldies!", pret visiem izturēties laipni, maigi, uzmanīgi, bieži teikt: "Parādi mīlestību..." Šie brīnumainie vārdi mīkstina cilvēka sirdi un ienaidnieku pārvērš draugā. Tiekoties ar kādu, vajag pirmajam paklanīties, apvainojumos pir-

majam prasīt piedošanu, nekaunēties pazemoties citu priekšā, klusējot paciest visus apvainojumus, darīt visiem labu, īpaši tam, pret kuru izjūti nepatiku. Bez kurnēšanas jāpanes skumjas, bēdas un slimības un jāpateicas Dievam par tām, jāuzskata sevi par vissliktāko un pēdējo no visiem.

Visu šo īso pamācību var izteikt trijos vārdos: esi pazemīgs nemitīgi līdz mūža galam.

Gudrie, lai ātrāk sasniegtu pazemību, izmanto katru situāciju, kad Kungs sūta pārbaudījumus, kārdinājumus un meklē cilvēkus, kuri palīdzētu viņam iznīcināt savu lepnību.

Svētnieka Atanasija Lielā dzīvesstāstā aprakstīts šāds gadījums. Kāda bagāta un ievērojama sieva ieraudzīja sevī lepnību un vēlējās ātrāk no tās atbrīvoties, un lūdza svētnieka Atanasija svētību ņemt pie sevis mājās večiņu no nespējnieku patversmes. Pie viņas atsūta pazemīgu večiņu. Sieva domā: ar viņu es neglābšos, tāpēc ka viņa dara visu pēc mana prāta, un mana lepnība dzīvo tālāk. Tad viņai atsūtīja kašķīgu večiņu, kura laiku pa laiku to pat stipri apvainoja. Un sieva nopriecājās: tagad es glābšos! Šī no manis visu lepnību izdzīs!

Šis stāsts ir ļoti pamācošs. Ir ko pamācīties! Tu jautā: kā sasniegt pazemību? Ņem piemēru no šīs

sievietes, un tu kļūsi pazemīgs. Nedomā, ka viņai pirmajās dienās bija viegli un priecīgi ar kašķīgo veceni. Kamēr viņa pārlauza sevi, pārdzīvoja dažādus uzliesmojumus: bija gan neiecietīga, gan grūtsirdīga, gan raudāja... Visiem skaidrs tikai viens, ka viņai bija smaga iekšēja cīņa ar sevi, ar savu patību, ar savu "Es". Bet, kas grib svinēt uzvaru pār sevi, tas nebīsies grūtību. Tāpēc arī saka: "Lai glābtos – galvenais ir vispirms visu pārdomāt!"

Ir man garīgie bērni, kuri dzīvo lielā attālumā un tāpēc apmulst. Saka: grūti glābties, kad garīgais tēvs tālu. Bet domāju un arī tu piekritīsi un katrs tam piekritīs, ka ir grūti, kad garīgais tēvs tālu, bet glābties bez garīgā tēva ir vēl grūtāk. Bet arī šeit jāspriež pareizi.

Sievietes piemērs, kura pieņēma vecenīti, lai atbrīvotos no lepnības, mums parāda, ka, ļoti vēloties glābt savu dvēseli, katrs kristietis pastāvīgi, bez īpašas uzraudzības un kontroles, ar sava garīgā tēva lūgšanām var sasniegt augstākās pakāpes garīgi tikumisku pilnību.

Būtībā īsta pazemība arī ir augstākais pilnības pakāpiens, jo caur pazemību iegūstami visi pārējie tikumi. Ne velti Kristus savās pamācībās pazemīgajiem pirmajā vietā stādīja gara nabadzību, t.i., pazemību, sacīdams: *"Svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu valstība"* (Mt 5, 3).

Kā no cēloņa izriet sekas, tā no pazemības rodas visi tikumi. Lūk, tāpēc Kungs novēršas no lepnajiem, bet pazemīgajiem dod svētību.

Kam daudz talantu (tikumu), tam tiek dots vēl vairāk un arī svētības kļūst vairāk, bet, kam talantu ir maz (slinkuma un nolaidības dēļ), tam atņem pēdējo un atdod tam, kam pieder daudz.

Tāds ir Dieva likums: par dedzību un centību Kungs bagātīgi apbalvo ar svētību, dodot īpašas Svētā Gara dāvanas.

Mans draugs, to visu tā labi pārdomā, un, kad sasniegsi istu pazemību, tad tavā dzīvē nebūs neskaidru jautājumu. Tie kā sveces vasks kusīs Dievišķās svētības gaismā, un tu šinī gaismā skaidri redzēsi, kā rīkoties tādā vai citādā situācijā.

Noslēgumā tev atgādināšu vēl dažus momentus, kas palīdz sasniegt pazemību.

Vispirms tev jāatceras savi grēki visas dzīves garumā, tāpat kā svētais apustulis Pēteris atcerējās savu Kristus noliegšanas grēku. Bez tam jāatceras, ka mūsu nāve nav aiz kalniem, bet mums līdzās, katra diena var būt pēdējā. Domas par nāvi ļoti palīdz pazemības sasniegšanā. Apvainojumus un pāridarījumus nekavējoties jāaizmirst, un tie nav jāatsauc atmiņā.

Mājoklim, barībai un apģērbam jābūt vienkārsiem. Vienkāršībai visā jābūt tādai, lai neizceltos

apkārtējo vidū un lai vieglāk būtu slēpt savus nopelnus. Savus sasniegumus, pat pašus mazākos, jāslēpj no sveša skatiena. Visus apvainojumus, īpaši garīgā tēva aizvainojumus, jāpieņem kā pelnītus un nedrīkst taisnoties. Jāklausa ir garīgajam tēvam, vecākiem un draugiem. Neuzticēties savām domām, bet meklēt Dieva gribu. Nepieļaut godkārigas domas, bet, ja tās uzmāksies, tad sacīt sev: visu, ko ar Dieva ziņu esmu labu darījis, varbūt ar savām kaislībām esmu jau iznīcinājis – žēlsirdības darbus ar godkāri un lepnību; lūgšanas ar izklaidību un nevērību; kalpošanu tuvākajam ar viņa nosodišanu; gavēni ar pašapmierinātību.

Nekad nedrīkst aizmirst Kunga vārdus: *“Kad izpildīsiet visu, ko esmu jums pavēlējis, sakiet: Mēs esam necienīgi kalpi, mēs esam darījuši, kas bija mūsu pienākums”* (Lk 17, 10).

Viltus pazemība

Iedomāta pazemība – tā ir neīsta, viltota, mākslota pazemība. Tā izpaužas pašnoniecināšanās vārdos pazemīgā izskatā.

Tie, kas cieš no šķietamās pazemības, runājot ļoti bieži atkārto, ka ir grēcīgi, un pat atklāj vienu otru savu grēku, it kā pierādot savu vārdu patiesu-

mu, bet uzmanīgs un savā garīgajā dzīvē pieredzējis sarunu biedrs uzreiz novērtē, ka viņa priekšā stāv cilvēks, kas cieš no pazemības mānijas.

Pazemības mānija ir viens no apslēptās lepnības paveidiem.

Cilvēkam, kurš garīgajā dzīvē nav pieredzējis, grūti atšķirt šķietamu pazemību no īstas. Dažreiz ar šo slimību sirgstošie izliekas tik prasmīgi, ka patiešām ir nepieciešama ļoti pieredzējusi acs, lai atklātu cilvēku patieso seju. Bet dažkārt izlikšanos atklāj uzreiz, īpaši tie, kas viņus labi pazīst.

Lūk, piemēram, šķietami pazemīgais citu klātbūtnē skumst par savu niecību, nosauc sevi par grēcīgu, nožēlojamu, nenormālu... muļķīti un tamlidzīgi... Klātesošie domā: "Pasargi viņu, Dievs! Tik pazemīgs!... Pat nekaunas par sevi tā teikt..." Bet atliek tikai piekrist viņam un teikt: "Jā, patiesi tev tas piemīt!" – viņš tūlīt pārmainīsies un iebildīs: "Kā tad tu zini?" Bet biežāk viņš noklusēs, slēpdams dusmas un naidu pret savu atmaskotāju. No šī brīža viņš savu labdari uzskata par ienaidnieku. Pārstāj sveicināties, novēršas, skatās greizi, ja rodas iespēja, atriebjas.

Kāds šķietami pazemīgs mūks vēlējās nēsāt važas. Bez garīgā tēva svētības viņš uzplijās kalē-

jam, lai tās izkaļot viņam. Kalējs atteicās, bet mūks nāca atkal. Tad kalējs jautāja klostera priekšniekam: “Ko darīt?”

“Pārbaudi viņu,” sacīja priekšnieks, “iesit pa vaigu. Ja viņš noklusēs, izpildi lūgumu, ja sanīk-nosies, tad atmasko viņu.”

Atnāk mūks trešo reizi ar savu lūgumu. Kalējs tēlo, ka ir sadusmojies uz viņu, un iesit pa vaigu. Aizvainotais mūks atbild ar to pašu... tad kalējs saka: “Piedod man, brāli. Priekšnieks lika tevi tā pārbaudīt.”

Mūks nokaunējās un aizgāja.

Ļoti derīgi pārbaudīt tos, kas bieži noniecina sevi. Uzreiz atklājas, vai pazemība ir īsta vai mākslota. Šādas pārbaudes viltus pazemīgajiem bieži palīdz atbrīvoties no liekulības.

Piemēram, cilvēks noniecina sevi un tiesā par mazu grēku. Negribot jāsāk domāt: “Kāda pazemība! Par tādu sīku grēku viņš, nelaimīgais, sevi tiesā... Lūk, cik cēli! Lūk, kur glābšanās! Tādam nevar būt lielu grēku.”

Bet tie, kas tuvu pazīst viņu, var teikt:

“Ko tu tik ļoti bēdāties par šo grēku, it kā tev nebūtu lielāku? Daudz vairāk vajadzētu bēdāties par ko citu.”

Lielākie grēki nav jāatklāj citu klātbūtnē, bet zem četrām acīm, ir jāatgādina tikai tie grēki, ko

viņš pats citkārt atklājis, vai arī tādi, kuri visiem zināmi no dzīves. Nav jābaidās, ka attiecības varētu tikt sabojātas. Tas ilgs līdz brīdim, kamēr viņš atbrīvosies no liekulības, bet varbūt tas notiks daudz īsākā laikā, toties pēc tam savu atmaskotāju un labdari viņš iemīlēs vairāk par citiem.

Šķietamā pazemība rodas no nolaidības, slinkuma un godkāres. Cilvēks grib būt pazemīgs, bet pārvarēt sevi ir slinkums. Tā viņš nostājas uz viltus pazemības ceļa, dižojas un paaugstina sevi gan savās, gan citu acīs.

Šķietami pazemīgie necieš, ka viņus atmasko un norāda uz viņu netikumiem. Viņi apvainoti apklust vai sāk strīdēties, taisnoties, uztraukties un dusmoties uz saviem atmaskotājiem, bet pēc tam kļūst pret viņiem vēsi.

Pašnoniecināšanās vārdos, sevis demonstrēšana ir tikai godkāres un lepnības maska, tāpēc stingri jāseko sev un saviem vārdiem.

Daži, lai parādītu sevi dievbijīgāku un izpelnītos kādu uzslavu, ļoti bieži pārkrustās un ļoti bieži lieto vārdu Dievs.

Reiz dzirdēju kādu sakām:

“Kāds labs cilvēks! Dzīli ticīgs!”

“Pēc kā jūs spriežat?” jautāju.

“Viņš vienmēr ir ar Dievu. Lai ko arī runātu, allaž piesauc Dievu!”

“Bet tāds un tāds,” saku, “ir daudz ticīgāks.”

“Ak, ko jūs, tēvs! Viņš reti krustās un arī Dievu nepiemin.”

Lūk, cik nepareiza izpratne cilvēkiem ir par īstu pazemību, par īstu dievbijību. Ārīšķīgumu un izrādīšanos pieņem par patiesību, bet, ja dievbijīgais slēpjas no svešiem skatieniem, tad viņš, pēc to izpratnes, ir nepilnīgs kristietis.

Kā bezgodis savu valodu piegrūžo lamu vārdiem, tā daži kristieši savās dīkajās sarunās izmanto svēto vārdu Dievs bez bijības, bez pietātes, bez Dieva bailēm... pasargi, Dievs! – pat ar humoru, ar smiekliem, bet tiek uzskatīti par dievbijīgiem!... Milzīgs grēks ir Dieva vārdu nelietīgi valkāt, t.i., parastās sarunās un vēl jo vairāk jokojot. Šāds grēks ir jānožēlo.

Šķietamai pazemībai mēdz būt divi veidi. Pirmais viltus pazemības veids ir ļauna nolūka rosināts, kad cilvēks nedomā par glābšanos, bet, apzināti liekuļodams, izliekas par pazemīgu, lai īstenotu savus savtīgos mērķus. Otrajā pazemības veidā cilvēks atrodas neapzināti, neapjaušot lietas būtību. Un šis neapzinātās pazemības veids dalās divās daļās.

Pirmajam veidam pieder cilvēki, kuri patiesi meklē pestīšanas ceļu un grib būt patiesi pazemīgi, taču nezina garīgās dzīves likumu, ka pestīša-

na ir pašā cilvēkā un ka vajag slēpt savus varoņdarbus un tikumus, tāpēc viņi visu savu iekšējo dzīvi izpauž uz āru, neko neslēpjot, un tādā veidā apzog sevi. Šādi cilvēki ātri pieņem aizrādījumus, neapvainojas un salīdzinoši ātri labojas. Taču, ilgu laiku atrodoties tādā stāvoklī, var piedzimt un attīstīties godkāre.

Šajā gadījumā no šķietamās pazemības rodas godkāre un lepnība. Otrajam veidam pieder cilvēki, kuri dažādās pakāpēs jau ir godkāres saindēti. Tādiem, kā jau minēju, pazemība ir tikai aizsegs. Šim veidam ir neskaitāms daudzums viltus pazemības izpausmes variantu. Kā lepns cilvēks lepojas ar savu skaistumu, talantiem, spējām un pārējo, tā šķietami pazemīgais paaugstinās un jūsmo par savu viltus pazemību. Tāds nepieņem aizrādījumus, apvainojas un lēnām, ar lielām grūtībām labojas. Ir gadījumi, kad pavisam nelabojas, bet tas ir izņēmums, kad cilvēks atrodas pievīluma stāvoklī. Šajā gadījumā viltus pazemība rodas no lepnības un godkāres.

Šķietamā pazemība vārdos kaitē pestīšanai trīs iemeslu dēļ:

1. Rada un nostiprina godkāri un lepnību.
2. Iztukšo dvēseli ar tukšvārdību.
3. Ieved klausītāju kārdinājumā, t. i., izraisa nosodišanu, skaudību, tukšvārdību.

Sirdsskaidrais Barsanufijs Lielais raksta: “Pazemīgais nedrīkst izrādīt savu pazemību vārdos; pazemība vārdos ir lepnības izpausme, tā dzemdinā savu māti – godkāri.”

Bet Ignatijs Brjančaniņovs raksta tā: “Kungs pavēlējis visus labus darbus darīt slepus (*Mt 6: 1–6*), bet pazemība vārdos ir pazemības demonstrēšana cilvēku priekšā. Tā ir liekulība, pirmkārt, sevis, pēc tam citu maldināšana, jo tikumu slēpšana ir viena no pazemības pazīmēm, savukārt pazemība vārdos ir tikumu iznīcināšana.”

Kā redzi, mans draugs, labāk ārēji būt lepnam, bet pazemīgu sirdi, nekā cita acīs būt pazemīgam, bet sirdī godkāram... Visiem mums jācenšas būt neievērojamiem, vienkāršiem, klusiem, lai mūsu pazemība nebūtu šķietama.

LĒNPRĀTĪBA

“Svētīgi lēnprātīgie, jo tie iemantos zemi” (Mt 5, 5)
– sacīja Kristus.

Kas tad ir lēnprātība? Tāpat kā pazemībai, arī lēnprātībai nav vienota un tieša apzīmējuma. Svētie tēvi katrs dod savu lēnprātības formulējumu. Tā, piemēram, sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks lēnprātību skaidro šādi: “Pazemībai seko lēnprātība un iekšēja sakārtotība, t.i., jūtu šķīstība, balss pārvaldīšana, mazrunīgums, pieticīgs apgērbs, vienkārša gaita, uz leju vērsts skatiens, satriekta sirds, neaizkaitināmība, neuzbudināmība, trūcīgums, pieticība prasībās, izturība grūtībās, nāves baiļu trūkums, pacietība kārdinājumos, domu nopietnība, noslēpumu glabāšana, kaunīgums, godbijība un pastāvīga sevis noniecināšana.”

Bet sirdsskaidrais Jānis Pakāpnieks lēnprātību raksturo tā: “Lēnprātība ir tāds prāta stāvoklis, kuru nespēj ietekmēt ne uzslavas, ne aizrādījumi. Lēnprātība ir nesatricināma klints, kas paceļas pāri aizkaitināmības jūrai... Svētā Gara mājoklis, pacietības apliecināšana, mīlestības cēlonis, noteiktība lūgšanās, prieka dāvātāja, līdzināšanās Kristum... Lēnprātība ir mierīga apņemšanās panest jebkādas ciešanas un būt gatavam pat uz nāvi.”

Kā redzi, mans draugs, lēnprātības un pazemības definējumos ir daudz kopīga, bet lēnprātībai īpaši raksturīga paklausība Dieva gribai.

“Lēnprātīgs ir tas,” raksta Optinas starecs tēvs Makarijs, “kas pazemībā atsakās no savas gribas, lai aizstātu to pret Dieva gribu un tuvāko gribu.”

Patiesi pazemīgajiem un lēnprātīgajiem viegli dzīvot pasaulē. Nav nekā, kas varētu viņus izsist no līdzsvara un izjaukt dvēseles mieru. Viņi visu pieņem, paliekot garā nesatricināmi, un visā saskata Dieva providenci. Viņi tic, ka bez Dieva gribas ar viņiem nekas nevar notikt, tāpēc vienlīdz priecīgi ir gan priekos, gan skumjās. Tādi cilvēki nekad ne ar vienu nestrīdas un visiem labprāt piekāpjas. Viņi zina, ka ļaunumu var uzvarēt tikai ar lēnprātību un miermīlību, tāpēc izpilda jebkuru apkārtējo lūgumu, ja vien tas nav pretrunā ar viņu sirdsapziņu.

Lēnprātība cilvēku grezno vairāk par jebkādām rotām. Apustulis Pēteris saka jaunavām un sievietēm: *“Jūsu rota lai nav ārišķīgs matu pinums, zelta lietas, kuras sev apliekat, vai tērps, ko uzvelkat, bet apslēptais sirds cilvēks, kas neiznīcīs savā lēnajā un klusajā garā ir Dievam dārgs”* (1. Pēt. 3, 3–4).

Tam, kurš sasniedzis lēnprātības un pazemības dziļumus, viegli dzīvot, bet grūts ir ceļš, lai šos tikumus sasniegtu. Kas vēl ceļā, tam cīņa ar

sevi ir smaga. Grūti, ļoti grūti paciest citu grēkus, bet tas ir uzticams un cerību pilns ceļš uz Debesu valstību.

Svēto lēnprātības un pazemības paraugi

Jēzus Kristus, pasaules Kēniņš un Dievs, ir lēnprātības un pazemības simbols. Viņš pavēl arī mums sekot Viņa priekšzīmei (Mt 11, 28–29).

Gan Kristus, gan Viņa Visšķīstā Māte, gan visi svētie lēnprātīgi izturējās pret cilvēkiem un neizrādīja savu varu pat tad, kad tas būtu derīgi cilvēkam. Viņi gaidīja, kad cilvēks bez piespiešanas, no brīvas gribas pievērsīsies labajam, jo tieši to Kungs vērtē visaugstāk.

Kristus teica: *“Man patīk žēlastība un ne upuris”* (Mt 9, 13). Kungs deva cilvēkam brīvu gribu un nekur negrib šo brīvību ierobežot. Viņš pacietīgi gaida, kad cilvēks pats atbildēs ar pretmīlu uz Viņa mīlestību un labprātīgi pakļaus savu gribu Viņa Dievišķajai gribai.

Vissvētā Dievmāte – visu cilvēcisko tikumu iemiesojums – greznoja Sevi ar dziļu pazemību un lēnprātību, īpaši tajā stāvoklī, kas draudēja ar krietenu godkāribā.

Visi svētie, sekodami Jēzum Kristum un Dievmātei, pakļauj sevi saviem tuvākajiem. Viņi

pirmie ar dziļu pazemību un lēnprātību mīlestībā apskauj gan ienaidniekus, gan draugus, visus bez izņēmuma, un tādējādi iegūst tādu mīlestību, kas nemirst mūžīgi.

Lēnprātība un pazemība raksturīga katram svētajam, jo īpaši vienprātīgajiem un svētlaimīgajiem Kristus dēļ. Izpētot viņu dzīvi, uzskatāmi atklājas viņu varoņdarba cēlums un mūsu personiskā garīgā nevarība. Viņi bija patiesi diži savos varoņdarbos! Savu garīgo skaistumu un tieksmi būt zemākiem par visiem viņi prasmīgi slēpa zem vientiesības aizsega un ar prieku pieņēma ķengas un negodu, vispārēju nicinājumu un pat kāvienus.

Lūk, no kā mums jāmacās, mans draugs! Par viņiem nīrgājās, sita tos, bet viņi priecājās, jo tas veda viņus preti lēnprātībai un pazemībai, tātad – pretim pestīšanai. Caur savu dziļo pazemību viņi kļuva svēti un tuvi Dievam.

Uz viņu dižuma un svētuma fona mums vieglāk apjaust un apzināties savu niecību, iededzināt sevī alkas pēc pestīšanas, piespiest sevi sekot viņiem, kaut vai tikai tādā mērā, lai ar prieku varētu pārciest visas ciešanas un slimības, kādas mums sūta Kungs dvēseles attīrīšanai.

Sirdsskaidrais Makarijs Lielais raksta: “Kristu patiesi mīloša dvēsele, kaut arī veikusi tūkstošiem taisnu darbu, savā neremdināmajā tieksmē uz

Kungu ir iekšēji pārliecināta, ka tā vēl neko nav paveikusi, kaut arī vārdzinājusi sevi ar nomodu un gavēņiem. Turklāt paliek pie uzskata, ka nav pat sākusi savas tikumiskās izaugsmes ceļu, kaut arī tai laimējies saņemt dažādas garīgas dāvanas, debesu noslēpumus vai atklāsmes. Neizmērojamās un nepiepildāmās mīlestības dēļ uz Kungu dvēsele jūtas, it kā neko vēl nebūtu sasniegusi, bet gluži pretēji, ticībā un mīlestībā lūgdamās, nespēj gūt apmierinājumu savā nosliecē uz tikumiem. Debesu Gara mīlestības pieskārienu sajutusī dvēsele ar žēlastības palīdzību nepārtraukti modina sevī alkainu tiekšanos pēc Debesu Līgavaiņa. Vairāk par visu dvēsele ilgojas atrasties noslēpumainajās un neizsakāmajās attiecībās ar Viņu.

...Cilvēki, kas ir vērtīgi Dieva acīs, sevi par tādiem neuzskata: kaut arī daudz sasnieguši un iepazinuši Dievu, uzskata sevi par it kā neko nezinošiem un, būdami bagāti Dieva priekšā, paši sevi redz nabagus. Savukārt, ja kāds saņemtās svētības dēļ ceļ sevi augstāk par citiem un tādēļ kļūst uzpūtīgs, tad, kaut arī viņš zīmes rādītu un mirušos augšāmceltu, viņš tiek ļaunuma maldināts, jo neapzinās savas dvēseles necienību un niecību, sava gara nabadzību un nekrietnību.

Pat ja viņš zīmes rādītu – viņam nedrīkst ticēt, jo kristietim būtu jācenšas slēpt to, un, ja arī

viņam piederētu visi Ķēniņa dārgumi, jācenšas slēpt to un vienmēr sacīt: tie nav mani dārgumi, tos manī ir ielicis kāds cits, bet es esmu nabags – kad Viņš gribēs, man tos atņems.

Bet, ja kāds saka: esmu bagāts, man pietiek ar to, kas man jau ir, vairāk man nevajag, tad tāds nav kristietis, bet garīgo maldu un sātana upuris. Alkas pēc Dieva ir neremdināmas. Jo vairāk izjūt Dieva Mīlestību, jo vairāk alkst pēc tās.

Tādiem ļaudīm piemīt dedzība un nevaldāma mīlestība uz Dievu, jo vairāk viņi tiecas sasniegt un iegūt, jo par nabagākiem sevi atzīst. Viņi saka: “Neesmu cienīgs, ka saule mani apspīd,” – tā ir kristietības pazīme, tā ir pazemība.”

Pareizticīgajā Baznīcā ir neskaitāmi daudz patiesas pazemības un lēnprātības piemēru. Lūk, daži no tiem.

Sirdsskaidro Arsēniju Lielo, kad tas pirmo reizi atnāca uz kopējo mielastu, taisnais Jānis Kolovs pārbaudīja šādi: visi ēda, bet Arsēniju neviens pie galda neaicināja. Ilgi viņš tā stāvēja, beidzot tēvs Jānis pameta viņam sakaltušu garoziņu un sacīja: “Ēd, ja gribi.” Sirdsskaidrais Arsēnijs aizrāpoja līdz sausiņam, kā četrkājains dzīvnieks pacēla to ar muti un aizvilkās līdz kaktam, kur to apēda, domādams: “Esmu sliktāks par suni.” Tad Jānis sacīja: “Viņš būs liels gara cīnītājs.”

Antoniju Lielo Kungs aizsūtīja mācīties pazemībā pie Aleksandrijas kurpnieka. Tās viņam iemācīja turēties pie šādas domas: “Visi glābsies, es viens iešu bojā.”

Sirdsskaidrais Serafims savā pazemībā nosauca sevi par “zemi un pelniem”, skūpstīja apmeklētājiem rokas un daudzu priekšā dziļi klanījās.

Taisnprātīgie Perekopas Efraims, Luhovas Tihons un Boldinas Gerasims, nerēķinoties ar savu veselību, citu vietā darīja vissmagākos darbus visas klostera brālības atpūtas stundās.

Romas pāvests Gregors Lielais, satiekoties ar bīskapiem un prezbiteriem, klanījās līdz zemei.

Svētais Jānis Žēlsirdīgais, Aleksandrijas patriarhs, uz ceļiem lūdza piedošanu apvainotajiem garīdzniekiem.

Ēģiptes askēts Sisojs Lielais pirms nāves sacīja stareciem: “Patiešām nezinu, vai esmu sācis nožēlot grēkus.”

Neviens svētais nekad nav augsti vērtējis savus veiktos varoņdarbus. Jo tīrāka kļuva viņu sirds, jo dziļāka kļuva viņu pazemība un lēnprātība, jo vairāk viņos izpaudās šie tikumi. Taču daudziem nav saprotams šis likums: “Jo svētāks, jo pazemīgāks.”

Kāds ievērojams Gazas pilsētas pilsonis vērsās pie tēva Doroteja ar šādu jautājumu:

“Kā svētie, redzot savus tikumus, var saukt sevi par grēciniekiem?”

Lai atklātu viņam patiesību, tēvs Dorotejs sāka ar jautājumu: “Kā tu domā, kas tu esi savā pilsētā?”

“Es esmu pats pirmais,” atbildēja pilsonis.

“Bet, ja tu aiziesi uz Cēzareju, par ko tu sevi tur uzskatīsi?”

“Par pēdējo no turienes augstmaņiem.”

“Bet, ja tu nonāksi Antiohijā, par ko tu sevi uzskatīsi tur?”

“Tur es sevi uzskatīšu par parastu zemas kārtas cilvēku.”

“Bet, ja tu nonāksi Konstantinopolē un ieradīsies pašā ķēniņa pilī, par ko tad tu sevi uzskatīsi?”

“Gandrīz vai par ubagu,” atbildēja samulsušais provinciālis.

“Lūk, tā arī svētie,” paskaidroja tēvs Dorotejs, “jo vairāk viņi tuvojas Dievam, jo grēcīgākus sevi redz.”

Jo tīrāka sirds, jo tīrāka cilvēka iekšējā redze, jo skaidrāk tā saskata savu slieksmi uz grēku, savu bezspēcību un niecību. Mazākais dvēseles traips viņam rādās neizsakāmi liels un pati mazākā nevērība – noziegums. Lūk, kāpēc svētie, asaras liedami, dēvēja sevi par lieliem grēciniekiem, “zemi un pelniem” un “Ādama nozieguma bērniem” un

sacīja: *“Es esmu tārps un ne cilvēks, laužu nievāts un nicināts”* (Ps 113, 9).

Daži no svētajiem brīnījās, kā zeme līdz šim nav atvērusies un aprijusi tos. Bet, kad viņi dzirdēja uzslavu, tad noraidīja to, sacīdami: *“Ne mums, Kungs, ne mums, bet Savam vārdam dod godu žēlsirdības un uzticības dēļ”* (Ps 22, 7). Arī mums, mans draugs, jāņem no viņiem labais piemērs, tas ir, kad tuvākie sāks mūs slavēt, cienīt un izdabāt, nepriecāsimies par to, bet sacīsim: *“Ne mums, Kungs, ne mums, bet Tēv pieder visa slava un gods! Jo, ja vien mūsos ir kas labs, tas, bez šaubām, ir no Tevis.”*

Savukārt priecāsimies, kad mūs mācīs, apvainos, apsūdzēs, pat ja to darīs ar stingrību un lamām, ar pārmetumiem un izsmieklu, pat varbūt... pasargi, Dievs! – ar sitieniem... Visās situācijās priecāsimies un pateiksimies Kungam, jo patiesību patiesība ir tāda: *“Ko Kungs visvairāk mīl, tam uzkrauj vissmagākos pārbaudījumus.”* Spilgts piemērs tam ir garā nabadzīgie un svētlaimīgie Kristus dēļ. Un vispār ceļš uz debesīm iet caur sāpēm un ciešanām. Tāpēc, mans draugs, apbruņosimies ar pacietību... bezgalīgu pacietību, kas cilvēku dara svētu un pazemīgu. Katrs pēc saviem spēkiem sekosim Jēzum Kristum, Viņa Visšķīstajai Mātei un visiem svētajiem. Āmen.

Garīgo bērnu pazemības piemēri

Pastāstīšu tev, mans draugs, cik ļoti mani iepriecina pat pašas nenožīmīgākās un pirmajā mirklī visneievērojamākās pazemības izpausmes garīgajos bērnos, kas ir viens no galvenajiem tikumiem.

Reiz atnāk pie manis divas māsas un saka, ka paklausības darbs nav izpildīts.

“Kādēļ?” jautāju.

“Mums, tēvs, gadījās nelaime,” saka E., “notika tas un tas, bet es pie tā neesmu vainīga.”

Uzklausīju vienu, pēc tam otru... Iznāk – neviena nav vainīga. Bet darbs stāv! Jautāju:

“Nu, bet kas tad vainīgs, ja ne jūs?”

“Nelabais...” saka L. (Attapīga meitene, vai nav tiesa?)

“Nelabais,” saku, “var pastrādāt nedarbus caur cilvēku. Nepacelsies taču tintnīca pati no sevis gaisā, lai uz otra galda apgāztos un aplietu paklausības darbu! Tu, E., palīdzēji ļaunajam.”

“Piedodiet, tēvs, esmu vainīga...”

Cik ļoti sirds nopriecājās par šiem vārdiem! Redzēju, ka viņa nav vainīga, bet gribēju pārbaudīt viņas pazemību. Prātīga meitene! Nesāka taisnoties, pierādīt savu taisnību. Noslēpa savas māsas grēku un pakļāva sevi pārmetumiem. Lūk, arī

pazemības sākums! Ar kādu gan cītību es lūdzos par tiem garīgajiem bērniem, kas uzsāk pazemības ceļu! Lūdzos, lai Kungs stiprina viņus šajā ceļā un ielīksmo viņu sirdi neizsakāmā priekā.

Un Kungs šādu lūgšanu uzklausī! Kurš uzmanīgi seko sev un ar lielu gribas spēku satriec, lauž savas lepnības ragus vai kurš pašā dīglī mīda, žņaudz un nīdē savu godkāri, tas savā sirdī gavilē no laimes pārpilnības. Tāds cilvēks kā brīvs, varens ērglis paceļas augstu gaisā! Raugoties šāda cilvēka sejā, arī pašam kļūst priecīgi un labi.

Dziļš, nesatricināms miers nopietnajā, sakoncentrētajā sejā. Acis nolaistas leju, lai slēptu no visiem savu laimi un lai nezaudētu koncentrētību. Ja rodas vajadzība kādu uzlūkot, tad viņš maskē savas jūtas, slēpj tās ļoti dziļi, un skatiens kļūst vienkāršs un dabisks. Bet, ja kāds šo skatienu negaidot pārtver... atrauties no tā nav viegli. Ar tik pārdabisku spēku tas ir apveltīts! Nemanot pakļaujoties tam, domājam: "Kāpēc šis cilvēks ir tik neizsakāmi laimīgs? Kā līgava pie altāra!"

Ļoti veiksmīgs salīdzinājums. Būtībā, dārgais draugs, tā arī ir. Jo mūsu dvēsele taču ir Kristus līgava. Kad dvēsele ar dedzību nododas Dievam, tas ir, ar prieku pieņem visas ciešanas, dzīvo pēc Dieva gribas, tic Dievišķajai Providencei un līdz ar to darbos, nevis vārdos pierāda savu mīlestību

pret Dievu, tad viņa kļūst spējīga pieņemt Dievišķo mīlestību visā tās pilnībā. Un, protams, cilvēkam nav viegli slēpt šo prieku un mīlestību pret Dievu, kas pārplūstoši pilda visu viņa būtību, no kuras dzimst mīlestība pret tuvākajiem un pat pret ienaidniekiem.

Atceros, tu man reiz jautāji:

“Tēvs, vai man piemīt pazemība?”

Nu ko lai saka! Jautājuma naivums un vienkāršība atbrūņoja un atbilde “jā” vai “nē” bija jau uz mēles, bet... es nedrīkstēju pārsteigties. Viens neuzmanīgs vārds varētu kaitēt dvēselei. Sacīt “jā” – nozīmētu ieogrūst godkārē un iedomībā; bet sacīt “nē”, lai tu nebūtu augstās domās par sevi, arī nevarēja. Raksturs neatļāva! Tūdaļ kļūtu skābs kā citrons... Saule priekš tevis zaudētu spīdumu, putni apklustu un krāsas zaudētu savu spilgtumu, tu vairs nespētu redzēt dabas skaistumu, visu brīnišķīgo un cēlo.

Un tā, D., es parādīju pazemības sākotnējo pakāpi, pastāstīdams tev par divām māsām, bet tagad pastāstīšu tev pilnīgas pazemības piemēru.

Bija man tuvs draugs A. S. (Lai viņam Debesu valstība!) Viņš dzīvoja ļoti garīgu dzīvi, ko centās slēpt no apkārtējiem. Bet Kungs atklāja viņa garīgumu cilvēkiem, un daudzi gāja pie viņa pēc padoma. Kad pie viņa vērsās vienkārši, bez īpašas

cieņas izrādīšanas, viņš pieņēma labprāt, bet, kad vērsās ar spilgti izteiktu iztapību un, vēl jo vairāk tad, kad sāka slavēt un daudzināt, viņš sāka kliegt uz tiem, izlikās dusmīgs un satraukts... Sarauca uzacis un sita dūri galdā.

“Liekuļi,” viņš kļiedza, “vai jūs mani gribat kapā iedzīt? Es esmu simtsreiz grēcīgāks par jums.”

Bet pēc tam maigi un klusi piebilda:

“Ir jau labi... Piedodiet man... Lūgsimies, tikai ieklausieties... kādas jūtas jūs pārņem lūgšanas laikā.”

Pēc kopīgas lūgšanas klātesošie atklāja viņam savas domas un jūtas lūgšanu laikā, un pēc vajadzības viņš sniedza paskaidrojumus. Tādā veidā mācot iepazīt Dieva balsi un Viņa svēto gribu.

Reiz vienatnē viņam jautāju:

“Vai tāda pieeja nāk par labu tev un viņiem?”

“Es tevi lūdzu, nemulsti... Citādi nedrīkst... Ļoti grūti cīnīties ar savu “es”, kad visi apkārt izdabā. Viena godkārīga doma – un viss pagalam... Svētība aiziet! Es mēģināju paslēpties, bet nav jau kur... tāpēc arī nolēmu izmēģināt šo metodi. Paldies Dievam, sāka mazāk slavēt... Bet manās tēlotajās dusmās Kungs nesaskatīs grēku, jo dvēselē es nezaudēju mieru un mīlestību pret viņiem, bet, ja arī viņi mani nosoda, Kungs viņiem šo grēku piedos manu lūgšanu dēļ: viņi taču grēko savas

nezināšanas dēļ. Bet padomā pats: kāpēc man zināt tos gadījumus, kad Kungs paveiks ar kādu no viņiem Savu žēlsirdības brīnumu? Cik viltīgi mēdz tuvoties ienaidnieks! Kungs dziedināja P, bet viņš nāca pateikties man tā vietā, lai pasūtītu liturģiju un piedalītos lūgšanās, uzliktu svecītes, ar devīgu roku palīdzētu trūcīgajiem un slima-jiem, izlīgtu ar ienaidniekiem... bet vai nu visu uzskaitīsi, ko pateicībā Dievam būtu viņa spēkos izdarīt, taču viņš cenšas pateikties man. Izplata baumas, ka es viņu esmu dziedinājis... Es – pelni un putekļi! Bet cilvēki mani ciena, izdabā un paaugstina. Kāds neprāts! Cildināt pienākas Dievu, bet viņi par augstāku uzskata mani; jāpateicas Dievam, bet viņi pateicas man. Kā lai samierinās ar to? Tās visas ir ļaunā intrigas, lai mani un viņus virzītu pa nepareizu ceļu. Ko tikai ļaunais neizdomā, lai iedvestu manī godkārigu domu. Lūdz par mani.”

Es nolēmu tev pastāstīt par A.S. – jo viņš ir pazemības iemiesojums. Viņam patiesi bija dabas dāvanas dziedināt, un, atbildot viņa lūgšanām, Kungs dziedināja cilvēkus. Pateicībā par dziedināšanu cilvēki nesa viņam dāvanas, bet viņš tās ar steigu izdalīja citiem.

Viņš uzskatīja sevi tikai par ceļvedi un vergu, kalpojot Dievam un tuvākajiem.

Viņš bija bez ļaunuma – kā bērns. Kāds kaimiņš skaudības dēļ kaitināja viņu, bet viņš par to tikai priecājās:

“Lūk, patiens draugs! Īsts labdaris! Ar tādu ellē nenonāksi!”

Priecāties par pazemojumu, mīlēt ienaidniekus, netiesāt, neticēt saviem nopelniem, nezināt tos un aizmirst par tiem – tās ir pazemīga cilvēka īpašības. Uzsākot šo ceļu, cilvēki jau pirmajā garīgās pilnības pakāpē bauda svētlaimi, kas piemitusi svētajiem.

Vēstules beigās tu teici, ka ienaidnieks tev sagādā ciešanas labo darbu dēļ. Bet tas taču labi! Tas nozīmē, ka tavi darbi Dievam ir patīkami. Tikai labāk domāt tā, ka “Kungs grēku dēļ pieļāva ļaunajam spēkam pasmieties par mani”.

Grāmatā citētais –
sirdsskaidrais Atona Siluāns (foto)

KRISTUS MĪLESTĪBA

Dažādie mīlestības veidi

Mūsu Kungs Jēzus Kristus norādīja mums divus galvenos baušļus, kuri ietver sevī likumu par mīlestību: *“Tev būs Dievu savu Kungu mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta. Tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu”* (Mt 22, 37, 39).

Kas tad ir mīlestība? Svētie tēvi māca: Dievs ir mīlestība. Tātad visa mīlestība pasaulē ir Dievs.

Mūsu cilvēciskā valoda ir nepilnīga un nabadzīga. Mēs neesam spējīgi pietiekami skaidri un precīzi izteikt personīgo un savstarpējo bezgalīgo jūtu gammu starp cilvēkiem, sākot ar dabīgo mīlestību un beidzot ar pilnīgo Kristus mīlestību, kuru parasti apzīmējam ar vienu vārdu “mīlestība”. Šis vārds iekļauj sevī dažādas izpratnes un jūtas, kuras vārdos nav izsakāmas, un tikai epiteti palīdz precizēt šī vārda būtību, piemēram: Kristus mīlestība, laulāto mīlestība, mīlestība uz ienaidniekiem, bet arī tas neatspoguļo jūtas pietiekami precīzi.

Uzskaitīšu dažus mīlestības veidus:

1. Mīlestība uz Dievu.
2. Mīlestība uz tuvāko.

3. Mīlestība uz ienaidniekiem.
4. Jauniešu mīlestība.
5. Laulāto mīlestība.
6. Ģimenes mīlestība.
7. Radu mīlestība.
8. Mīlestība uz draugiem un paziņām.
9. Mīlestība pašam uz sevi.

Vārdu mīlestība dažreiz lieto tur, kur būtu jālieto vārds aizraušanās, kaisle, t.i., pārmērīga, grēcīga pieķeršanās, piemēram, mākslai, izklaidēm, lietām, putniem, dzīvniekiem utt.

Mīlestība uz Dievu

Mīlestība uz Dievu – tās ir neaptveramas, neizskaidrojamas, neizsakāmas jūtas, kuras nevar izteikt ne cilvēku, ne eņģeļu valodā. Šīs jūtas ir saprotamas tikai tam, kas pats tās ir izbaudījis, kas sasniedzis vai kaut nedaudz izjutis no šīs laimes.

Svētais Jānis Zeltamute teicis, ka: “Mīlestības būtība ir savstarpēji mīlošo saplūšana vienā veselā.”

Attiecībā uz Dievu šie vārdi iegūst daudz dziļāku jēgu.

Dievu mīloša dvēsele savienojas ar Dieva Garu un pati kļūst Dievam līdzīga.

Apustulis Pāvils raksta korintiešiem: *“Kristus mīlestība mūs vada...”* (2. Kor. 5, 14). *“Bet nu nedzīvoju es, bet manī dzīvo Kristus”* (Gal. 2, 20). Un vēl raksta: *“Bet mēs visi, atsegtām sejām spoguļodamies tā Kunga spožumā, topam pārvērsti viņa paša līdzībā no spožuma uz spožumu. To dara Tā Kunga Gars”* (2. Kor. 3, 18).

“Bet, kas turas pie tā Kunga, ir viens gars ar Viņu” (1. Kor. 6, 17), jo Kungs sacīja: *“Es mīlu tos, kas Mani mīl, un tie, kas Mani laikus meklē, Mani arī atrod”* (Sal. pam. 8, 17).

Cilvēks, kura dvēsele nav atbrīvojusies no pieķeršanās kaut kam šajā pasaulē, nevar iepazīt Dieva mīlestību visā pilnībā un nevar patiesi mīlēt Dievu, jo šī pieķeršanās vai mīlestība uz ko citu ir nopietns šķērslis attiecībām ar Kungu. Īpaši tālu no mīlestības uz Dievu ir cilvēks, kas mīl tikai sevi.

Metropolīts Antonijs par to raksta: *“Kunga bauslis par mīlestību prasa no mums upuri – pilnīgu atteikšanos no sevis, no savas patmīlas. Kad mēs izjūtam sevī piesardzību: it kā Dieva taisnība mūs nav skārusi līdz nāvei un nav no mums prasījusi pēdējo, kas mums ir, – atteikšanos pašiem no sevis; tad redzam, cik tālu esam no Kunga Gara, no Kunga gribas, un varam sev spriest pārmetumu tiesu.”*

Cilvēks, kas sasniedzis patiesu, pilnīgu mīlestību uz Dievu, zemes dzīvē eksistē it kā neesošs.

Viņš uzskata sevi par svētceļnieku un atnācēju uz zemes, kuram ir svešs viss redzamais un kurš pazemīgi, ar lielu pacietību gaida neredzamo. Viņš pilnībā ir izmainījies, mīlot Dievu, atstājot visas citas pieķeršanās un pienākumus. Ar dvēseli un prātu viņš pastāvīgi skata savu iemīļoto Radītāju un Līgavaini un bauda neizsakāmu laimi Dievišķās mīlestības apskāvienos.

Kungs alkst saderināties un būt kopā ar cilvēka dvēseli un bieži atgādina par Sevi cilvēkam, klauvējot viņa sirdī. Bet mūsu nelaime ir tā, ka mēs ne visai uzmanīgi ieklausāmies Dieva balsī...

Kungs visādi cenšas pievērst mūs sev, lai dāvētu mums mūžīgo laimi, kura sākas jau šeit uz zemes. Ar dabas un visa redzami radītā skaistumu Viņš rosina mūsos mīlestību uz Sevi. Nevar neredzēt Radītāju Viņa darbos un nevar nemīlēt To, kurš ir patiess labums, skaistums, gaisma, mīlestība. Tikai Viņā ir patiesi labais. Viss labais radītajā ir tikai attēls, vājš tā pilnīgā labuma atspoguļojums, kurš atrodas Dievā. Neviena radība nevar apmierināt mūsu vēlmes tā kā pats Kungs Dievs. Tāpēc, mans draugs, nepaļaujies ne uz kādu savstarpēju mīlestību no radības, meklē Dievišķo mīlestību. Kungs neatteiks Savu mīlestību tam, kas to meklē. Un kā gan mums nemīlēt Viņu?

Kungs iemīlēja mūs, pirms vēl nācām pasaulē. Savā mīlestībā Dievs sūtīja mums Izpircēju, kas bez īpašiem mūsu upurdarbiem un nopelniem (*"Bet Dievs savā žēlastībā tos taisno bez nopelna, sagādājis tiem pestīšanu Jēzū Kristū"* – Rom. 3, 24) ievēd mūs Debesu valstībā.

Svētais Gregors Teologs saka: "Kas mīl, tas tiek mīlēts, bet, kas tiek mīlēts, tajā mājo Dievs, bet, kurā Dievs, tam neiespējami nelīdzināties gaismai, bet gaismas pirmā priekšrocība – iepazīt pašu gaismu. Tā mīlestība sniedz atziņu."

Bez mīlestības uz Dievu mēs nekad nerasnīsim Viņa glābjošo atziņu, un, lai arī kādas dāvanas mums būtu, bez Dievišķās mīlestības mēs neesam nekas.

Apustulis Pāvils raksta: *"Un, ja man būtu pravieša dāvanas un ja es zinātu visus noslēpumus un atziņas dziļumus, un ja man būtu pilnīga ticība, ka varētu kalnus pārcelt, bet nebūtu mīlestības, tad es neesmu nekas"* (1. Kor. 13, 2).

Starecs Siluāns raksta: "Lai cik daudz arī mēs mācītos, vienalga nav iespējams pazīt Kungu, ja nedzīvosim pēc Viņa likumiem, jo Kungs nav iepazīstams caur zināšanām, bet caur Svēto Garu. Daudzi filozofi un zinātnieki ir nonākuši līdz ticībai, ka Dievs ir, bet Dievu nav iepazīnuši." Bet,

kas mīl Dievu, tas izglītots pilnīgā gudrībā, jo *“kas Dievu mīl, tam dota gudrība no Viņa”* (1. Kor. 8, 3).

Mūsu mīlestība uz Dievu šinī dzīvē ir nepilnīga, jo starp mums ir maz patiesi garīgu cilvēku. Maz tādu cilvēku, kuri mīlestību uz Dievu vērtē augstāk par visu pasaulīgo un caur Dievišķo mīlestību garīgām acīm redz un jūt Dievu sevī. Parasti mīl tik, cik zina. Bet, tā kā, atkārtot, garīgi apgaismoto vai, kā saka, gaišredzīgo ir maz, visi mēs glābjamies ticībā un mīlam Dievu tikai daļēji.

Apustulis Pāvils raksta korintiešiem: *“Mēs tagad visu redzam mīklaini, kā spogulī, bet tad vaigu vaigā; tagad es atzīstu tik pa daļai, bet tad atzīšu pilnīgi, kā es pats esmu atzīts. Tā nu paliek ticība, cerība, mīlestība, šīs trīs, bet lielākā no tām ir mīlestība”* (1. Kor. 13, 12–13).

Kāpēc mīlestība augstāka par ticību un cerību? Tāpēc, ka ticība nav īsta, ja tā neatklājas, neparādās mīlestībā (Gal. 5, 6). Nevar būt īstas ticības, ja kopā ar to nav cerības, bet cerības nav, ja nav mīlestības uz Dievu.

Mīlestība uz Dievu – tā ir mūsu dzīve, mūsu laime, dvēseles un sirdsapziņas miers.

Nākamajā dzīvē mūsu mīlestība uz Dievu pieaugs un kļūs pilnīga, ja jau tagad meklēsim to un iedegsim savā sirdī, ja liksim uz Dievu visu cerību, cenšoties visādi tuvoties Dievam. Bet,

lai tuvotos Viņam, jāmācās sasniegt nepārtrauktu Jēzus lūgšanu, pēc iespējas biežāk vērsties pie Dieva lūgšanās, sarunāties ar Viņu un mācīties no Viņa, lasot Evaņģēliju, bet galvenais – biežāk savienoties ar Viņu Svētajos Noslēpumos, baudot Dievišķo Miesu un Kristus Asinis. Jo biežāk mēs būsim ar Kungu, jo vairāk un vairāk mēs iedegsimies mīlestībā uz Viņu.

Apustulis Jēkabs saka: *“Tuvojieties Dievam, tad Viņš tuvosies jums”* (Jēk. 4, 8), bet Kristus sacīja: *“Kas mani mīl, to mans Tēvs mīlēs un es to mīlēšu un tam parādīšos”* (Jņ 14, 21).

Bet, kad Kungs iemīlēs mūs, tad mūsu mīlestība uz Viņu kļūs vēl pilnīgāka... Tad mēs labprātīgi nodosim Dievam savu miesu un dvēseli visādiem pārbaudījumiem un kārdinājumiem. Tad nekāda slimība, nekāds darbs, nekādi vismagākie un visbriesmīgākie kārdinājumi nevarēs atšķirt no Dieva mīlestības, kā teica apustulis Pāvils: *“Kas mūs šķirs no Kristus mīlestības? Ne kas mūs nevarēs šķirt no Dieva mīlestības”* (Rom. 8, 35–39). Tad mēs labprātīgi savu gribu pakļausim Dieva gribai un ar lielu prieku pieņemsim no Viņa rokas visu, ko Viņš mums sūtīs, kā patīkamo, tā nepatīkamo.

Svētais Mediolānas Ambrosijs sacīja: *“Mīli un dari, ko gribi.”* Tāpēc tas, kurš mīl, nevar vairs grē-

kot – jo viņa dvēselē dzīvo pats Dievs, kas ir Mīlestība (1. Jņ. 4, 8).

Cilvēks, piepildīts ar mīlestību uz Dievu, nebaidās nāves. Viņa dvēsele kopā ar eņģeļiem uzlidos debesīs, it kā no svešas zemes atgrieztos dzimtenē, apejot dvēseles mokas pēc nāves.

Starecs Siluāns raksta: “Ja katra dvēsele zinātu Kungu, zinātu, cik daudz Viņš mūs mīl, tad nekad nekristu izmisumā un nekad nekurnētu. Nemulsti, ja sevī nejūti Dieva mīlestību, bet domā par Kungu, Viņa žēlsirdību un atturies no grēkiem, un Dieva svētība iemācīs tevi.”

Citēšu dažus izvilkumus no kāda mūka dienasgrāmatas “Tēva apskāvienos”.

1. “Noskuma Pēteris, kad jautāja viņam (Jēzus) trešo reizi: vai tu Mani mīli?”

Lūk, cik tālu Kungs noveda Pēteri, pārbaudot viņa mīlestību uz Sevi. Noskuma Pēteris. Vai tā nepienāktos pārbaudīt arī mūsu mīlestību? Līdz skumjām, līdz asarām, līdz skaļām raudām apliecinī Kungu ar savu neliekuļoto mīlestību, līdz visi dzīves pārbaudījumi ir paciesti Viņa dēļ!... Ak, Kungs! Cik Tu žēlsirdīgs pret Pēteri, novezdams viņu līdz tādām svētām ciešanām! Mēs, grēcīgie, pat neesam cienīgi tik spēcīga mīlestības uzliesmojuma, tik sirsnīgi maigas pārbaudes.

2. Kādēļ Kungs mūsu vajadzību piepildīšanai prasa liesmainu un dziļu lūgšanu, kāda pieejama svētajiem un Dieva izredzētajiem? Tādēļ, lai mūs ievestu neizsakāmajā lūgšanas mierinājumā un iegremdētu tajā visus mūsu dvēseles spēkus, aizmirstot apkārtējo. Ak, visgudrā un vissvētīgā Dieva mīlestība! Visa mūsu laicīgā zemes labklājība un vajadzības, kuras reizēm mēs tik nopietni meklējam un ar asarām prasām no Tevis, nav tā vērtas, salīdzinājumā ar to, ko dod viens īstas lūgšanas mirklis – šis Tēvišķās bezgalīgās mīlestības svētais miers.

3. "Kungu mīlošie, ienīstiet ļaunu!" sauc Dāvids – dedzīgs ļaunā nīdējs mīlestības dēļ uz Kungu. Kungu mīlošajam vispirms, protams, jāienīst ļaunums sevī pašā, jo šī ļaunā odze var slēpties zem paša skaistākā Kristus mīlestības uzplaukuma...

4. "Kungs! Kas var būt lielāks par laimi būt Tevis iemīlētam? Kas var būt svētīgāks par Tavas mīlestības klātbūtni, saņemot no Tevis acīmredzamu pārlicību, ka Tavas acis labvēlīgā mīlestībā un žēlastībā noraugās uz mums! Ak, ja mēs varētu iepazīt Tavu īpašo mīlestību un labvēlību, kurās gremdējās Tavu svēto dvēseles!"

5. "Manas sirds Dievs! Dod man sirdi, pēc Tevis alkstošu un Tevi mīlošu!"

Manas dvēseles Dievs! Dod man dvēseli, Tev dzīvojošu un Tevī elpojošu!

Manas mīlestības Dievs! Dod man mīlestību uz Tevi – neapdzēšamu, bezgalīgu un mūžīgu!

Visas manas dzīves Dievs! Dod man dzīvi, uzticīgu Tev, visu veltītu Tev, patīkamu Tev!”

Mans draugs, vienmēr lūgšim Kungu, lai nekādi pārbaudījumi, ne pasaules maldi, īpaši mazdūšība, neuzveiktu mūsu ticību Dieva nodomam, dzīvo cerību uz Viņa Mīlestību pret mums, jo *“tiem, kas Dievu mīl, visas lietas nāk par labu”* (Rom. 8, 28).

Kristus mīlestības būtība

Visu tikumu sākums un beigas ir mīlestībā. (Sv. Jānis Zeltamute)

Mūsu Kungs Jēzus Kristus savus mācekļus nosauca par zemes sāli, bet brīdināja, ka sāls var pazaudēt spēku un tad tā būs nekam nederīga (Mt 5, 13). To izmet laukā.

Svētie tēvi saka: tāpat kā sāls nepieciešama barībai, tā mīlestība tikumiem. Tāpēc tie kristieši, kuriem nav Kristus mīlestības un žēlsirdības darbu, acīmredzot nederīgi Debesu valstībai.

Par to runā arī apustulis Pāvils:

“Ja es runātu ar cilvēku un eņģeļu mēlēm un man nebūtu mīlestības, tad es būtu skanošs varš vai šķindošs zvārgulis.

Un, ja man būtu pravietošanas dāvanas un es zinātu visus noslēpumus un atziņas dziļumus, un ja man būtu pilnīga ticība, ka varētu kalnus pārcelt, bet man nebūtu mīlestības, tad es neesmu nekas.

Mīlestība ir lēnprātīga, mīlestība ir laipna, tā neskauž, mīlestība nelielās, tā nav uzpūtīga. Tā neizturas piedauzīgi, tā nemeklē savu labumu, tā neskaišas, tā nepiemin ļaunu. Tā nepriecājas par netaisnību, bet priecājas par patiesību. Tā aplāj visu, tā tic visam, tā cer uz visu, tā panes visu.

Mīlestība nekad nebeidzas, pravietošanas dāvanas beigsies, valodas apklusīs, atziņa izbeigsies” (1. Kor. 13, 1–8).

No apustuļa Pāvila vārdiem redzams, ka arī tad, ja mums būs kvēla dedzība glābties, mēs daudz gavēsim, daudz lūgsimies, kaut arī nesīsim smagus varoņdarbus, bet, ja nebūs mums Kristus mīlestības pret cilvēkiem un būsīm vienaldzīgi pret to ciešanām, tad atradīsimies ļoti tālu no pestīšanas. Ja mēs esam šaubīgi, aizdomīgi, tiesājam tuvākos un esam neiecietīgi pret viņiem, ja nevaram mierīgi panest no viņiem pārmetumus un atmaskošanas un neesam spējīgi panest viņu

vājības un apgrēkošanās, tad tas liecina par to, ka mūsos nav Kristus mīlestības. Mūsu dvēsele ir sausa un bezjūtīga, un, ārēji būdami dievbijīgi, paliekam garīgi miruši.

Metropolīts Antonijs raksta:

“Jāizmaina dzīve, jāizmaina savas sirds iekšējais saturs, ir jāklūst cienīgiem tiem lūgšanu vārdiem, kurus mēs izsakām. Tad mēs varēsim patiesi runāt (lūgšanā) un lūgšana būs prieks dzīvai saskarei ar Dievu. Viņš radīja mūs, lai mūsos būtu esības prieks, prieks zināt Viņu, prieks zināt un mīlēt citam citu.”

Georgijs, Aizdonas klostera noslēdzies mūks, par mīlestības būtību raksta tā: “Gribu teikt dažus vārdus par mīlestības būtību. Tā ir vissmalkākā uguns, pārāka un vieglāka par jebkuru prātu. Šis uguns darbība ir ātra un brīnumaina; tā ir svēta un izlīst uz dvēseli no Svētā Visuresošā gara. Ja šī uguns tikai pieskaras sirdij – visādi nodomi un nemierīgas jūtas momentā norimst klusumā, pazemībā, priekā, saldmē, pārspējot visu.”

Mīlestība ir ne tikai bauda...

Mīlestība – siltums, rūpes, gaisma!

Mīlestība – ciešanas un pacietība,

Liels sevis atteikšanās varoņdarbs...

Mīlestība – Dievišķā derība!

Īstas mīlestības pazīmes

*Ir mīlestība – pacietība, ir arī mīlestība – prieks.
(J.F.)*

Par Kristus mīlestības pazīmēm bīskaps Venjamins Milovs raksta tā:

“Mīlestība prasa bezgalīgi un līdz pašai izlīdzībai nodoties citiem.

Mīlestība uzņem mīlošos ne kā cilvēkus, bet kā Dieva bērnus, Kristus līdzīgi dārgi tur viņus, dedzīgi rūpējas, lai attīrītu viņos Dieva tēlu, palīdz paaugstināt viņos šo Dieva līdzību un bezgalīgo vienotību ar Dievu.

Dievu mīlošie, pēc kontrasta likuma, ienīst grēka, melu un cilvēcisko izdomājumu ceļu un vienlaicīgi ar visu sirdi ir pievērsti visam kopīgajam kalpošanā Dievam. Piemēram, viņi mīl Dievnamus, pat to akmeņus un pīšļus, tur godā svētumus, dievkalpojumus un baznīcas dievkalpojuma valodu, kas pastiprina mūsu siltās jūtas uz Dievu.”

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks par mīlestības pazīmēm raksta tā:

“Mīlestībā parasti atmiņas par mīlotajiem izraisa asaras. Bet tam, kas atrodas Dieva mīlestībā, asaru avots neizsīkst, jo Dieva atceres iespaidā

pat savos sapņos sarunājas ar Dievu. Mīlestība ir cilvēka pilnība šajā dzīvē.”

Bīskaps Ignatijs Brjančaņinovs saka: “Mīlestība uz Dievu ir Dieva dāvana cilvēkam, kas sagatavojis sevi ar sirds, prāta un miesas tīrību. Jo vairāk sagatavojis sevi, jo lielāka ir arī dāvanas vērtība, jo Kungs Savā žēlastībā ir taisnīgs.”

Priesteris Pāvels Florenskis raksta:

“Mīlēt nozīmē baudīt otra laimi un svešu laimi saukt par savējo... Mīlestība, lūk, tas “talents peļņai dotais” (Mt 25, 16), ar kura palīdzību katrs bagātina un audzē sevi, uzņemot sevī citu. Kādā veidā? – Atdodams sevi.

Cilvēks saņem tik, cik sevi atdod; un, kad mīlestībā pilnībā atdod sevi, tad saņem sevi nostiprinātu un padziļinātu citā, t.i., divkāršo savu esamību.

Tāpēc saņēmušais piecus talentus pievienoja tiem vēl tikpat daudz, bet saņēmušais divus pievienoja saņemtajam ne vairāk, ne mazāk kā divus talentus (Mt 25, 16–17).

Mīlestībā notiek savstarpēja piepildīšanās. “Kad es ienīstu, es kaut ko sev atņemu; kad es mīlu, es bagātinos ar to, ko mīlu.” Mīlestība bagātina. Dievs, kuram ir pilnīga mīlestība, ir bagāts; Viņš ir bagāts ar Savu Dēlu, kuru mīl. Viņš ir pilnība.”

Kā redzi, mans draugs, svētie tēvi raksta vienā balsī, ja mēs rūpēsimies tikai par sevi, bet ne par citiem, ja mūsos nebūs mīlestības uz Dievu un tuvākajiem, tad būsīm līdzīgi neauglīgam vīģes kokam (*Mt 21, 19*).

G. Drummonds raksta: “Kāpēc jums jādzīvo rīt? Tāpēc, ka ir cilvēki, kurus jūs gribat rīt redzēt, ar kuriem vēlaties būt kopā, kuri jūs mīl un kurus jūs arī vēlētos mīlēt. Cita iemesla, lai dzīvotu, mums arī nevar būt, kā vien tas, ka mūs mīl un mēs mīlam.

Kad cilvēku neviens nemīl un viņš nevienu nemīl, viņš izšķiras par pašnāvību. Kamēr viņam ir draugi, mīlami un mīloši cilvēki, viņš dzīvos, jo dzīvot nozīmē mīlēt. Kaut vai tā būtu pieķersšanās radībai – arī tad viņš nemirs; bet, ja šī pieķersšanās pārtrūks, tad trūks šī saite ar dzīvi – un dzīvot nav dēļ kā...

Dzīve nepārtrūkst, kamēr ir mīlestība... Iet bojā – nozīmē dzīvot nepiedzimušam, nemīlošam, nemīlētam; glābties – nozīmē mīlēt...

Lielajā Tiesā nekur, izņemot mīlestības trūkumā, mūs nevainos... Viss cits labais ārpus mīlestības ir tikai ilūzija. Bet mīlestības darbi, par kuriem neviens nezina un nevar zināt, – tie vienīgie paliks uz visiem laikiem... Reliģijas pamats – mīlestībā.”

Lūk, kā raksta tēvs Aleksandrs Jeļčaņinovs:

“Dzīvē vienmēr taisnība nevis tam, kas balstās uz loģiku, uz veselo saprātu, bet tam, kas iziet no augstākā likuma – mīlestības likuma. Visi pārējie likumi nav nekas mīlestības priekšā, kura ne tikai vada sirdis, bet virza sauli un citas zvaigznes. Kurā ir šis likums, tas dzīvo; kas vadās tikai pēc filozofijas, prāta – tas mirst.

Mūsu mīlestība uz Dievu ir jau mums personīgi, mūsu pieredzē – Viņa apstiprinājums. Mūsu mīlestība uz Dievu – ir Pats Dievs mūsos. Un, subjektīvi jūtot šo mīlestību sevī, mēs jau ar to pašu atzīstam Dievu.

Šī mīlestības pieredze ir vienīgais pašsaprotamais un drošais ceļš. Līdz šai sirds kustībai cilvēks ir kurls un akls pret visu, pat pret brīnumu. Pēc Dieva sajušanas sevī viņam vairs nav vajadzīgi brīnumi – brīnums ir noticis jau viņā pašā.

Ja mūsos būtu lielāka mīlestība uz Dievu – ar kādu vieglumu mēs uzticētu Viņam sevī un visu pasauli ar visām tās neskaidrībām. Visas grūtības ir no nepietiekamas mīlestības uz Dievu, un visas grūtības starp cilvēkiem – no nepietiekamas savstarpējās mīlestības. Ja ir mīlestība – grūtību nevar būt.”

No Kristus mīlestības apmirdzēta cilvēka it kā klusa gaisma, it kā silti viļņi līst mūsu dvēselē.

Viņš tikai ienāk, viņš tikai paskatās – un jūs jau sajūtat viņa mīlestības ietekmi... Dvēsele tiecas pie viņa palāvīga un bezpalīdzīga kā bērns – nožēlojamā dvēsele, pārsalusi mūžīgajā vientulībā un dzīves ļaunumā. Asaras riešas acīs, sirds atver savas brūces. Mēs jūtam: viņš neatraidīs, viņš nenosodīs. Un viņa mīlestība kā dievišķīgs, visu dziedinošs spēks atveldzē un dziedina izmocīto dvēseli.

Arhibīskaps Jānis (Šahovskis) raksta: “Labam cilvēkam darīt labu visiem ir prieks, bet nedarīt labu – tās ir mocības; visas dzīves jēga – bezgalīgajā, pāri plūstošajā mīlestībā.”

Bet, lūk, kā par mīlestību raksta tēvs Jānis S.:

“Mans Dievs, kā Kristus mīlestība un patiesa tuvāko līdzjūtība pret mums veldzē mūsu sirdi! Kas aprakstīs šo sirds svētlaimi, ko caurstrāvo citu mīlestības jūtas pret mani un manas pret citiem? Tas nav aprakstāms.

Ja šeit uz zemes savstarpējā mīlestība tā veldzē mūs, tad ar kādu mīlestības saldmi mēs būsim piepildīti debesīs kopā ar Dievu, Dievmāti, ar Debesu spēkiem, ar svētajiem Dieva cilvēkiem? Kas var iztēloties un aprakstīt šo svētlaimi, un cik laicīgā, pasaulīgā mums nav jāziedo tādas neizsakāmas, svētlaimīgas debesu mīlestības iegūšanai!

Dievs, Tavs vārds ir Mīlestība, iemāci man patiesu mīlestību, stipru kā nāve. Lūk, es pārpilnīgi esmu baudījis tās saldmi, būdams ticības garā vienots ar Taviem uzticamiem kalpiem un kalponēm, un pārpilnīgi tā mani ir nomierinājusi un atdzīvinājusi.

Nostiprini, Dievs, to, ko esi darījis ar mani un manī. Ak, kaut tas tā būtu katru dienu! Dod man biežāk atrasties ticībā un mīlestībā kopā ar Taviem uzticīgajiem kalpiem, ar Taviem dievnamiem un Tavu Baznīcu, ar Taviem locekļiem.”

Sirdsskaidrais Makarijs Lielais raksta: “Kas sasniedz pilnīgu mīlestību, tas jau kļūst par žēlastības gūstekni. Bet, kurš mīlestības pilnīgajam mēram tuvojas pamazām, taču vēl nav nonācis līdz tam, lai kļūtu mīlestības gūsteknis, tas vēl atrodas bailēs, viņam draud cīņas un kritieni.”

Kristus mīlestībai ir savi attīstības pakāpieni. Starecs shimamūks Siluāns raksta: “Kurš bīstas Dieva, lai Viņu ar kaut ko neaizvainotu, – tā ir pirmā mīlestība.

Kam ir tīrs prāts no nodomiem – tā ir otrā mīlestība – lielāka par pirmo. Kuram ir jūtama žēlastība dvēselē – tā ir trešā mīlestība, vēl lielāka.

Ceturtā, pilnīgā mīlestība uz Dievu ir tā, kad Svētā Gara žēlastība ir gan dvēselē, gan miesā. Tā-

da cilvēka miesa top svētīta un tās mirstīgās atliekas netrūdēs. Tā notiek ar lieliem svētajiem, mocekļiem praviešiem, sirdsskaidrajiem. Kas atrodas šajā pakāpē, to neskar miesīga mīlestība...

Dieva mīlestība ir stiprāka par jaunavas mīlestību, pēc kuras tiecas visa pasaule, izņemot to, kuram ir pilnīga Dieva žēlastība, jo Svētā Gara saldme pārvērš visu cilvēku...

Dievišķās mīlestības pārpilnībā dvēsele nepie skaras pasaulei... kaut arī cilvēks dzīvo uz zemes starp citiem, bet, atrazdamies Dieva mīlestībā, aizmirst visu pasaulē. Bet mūsu bēda ir tā, ka sava prāta lepnībā mēs neatrodamies šajā žēlastībā."

Kurš mīl, tas ir brīvs no visiem baušļiem un likumiem, izņemot vienu mīlestības likumu, kas ir *"bauslības piepildījums"* (Rom. 12, 10).

Viņš ir laimīgs patiesā laimē. Viņa Tēvs – Dievs, viņa tuvākie un draugi – triumfējošās Baznīcas svētie. Viņš kā strūklaka izlej pār visiem savu bezgalīgo mīlestību... pār visiem, pat pār ienaidniekiem, jo viņa Tēvs *"liek savai saulei uzlēkt pār ļaunajiem un labajiem un liek lietum līt pār taisniem un netaisniem"* (Mt 5, 45).

Kā iegūt Kristus mīlestību

Optinas starecs Ambrosijs sacīja: “Ja gribi iegūt mīlestību, tad dari mīlestības darbus, kaut arī sākumā bez mīlestības.”

Tas ir galvenais ceļš Kristus mīlestības sasniegšanā. Bet ir izņēmuma gadījumi, kad Kungs negaidīti apciemo dvēseli un dod tai Savu žēlastību. Dvēsele iedegas lielā mīlestībā uz savu Pestītāju, bet aiz pieredzes trūkuma un bez garīga vadītāja pakāpeniski zaudē šīs mīlestības spēku sātana kārdinājumu dēļ. Retais notur šo mīlestību līdz mūža beigām visā tās pilnībā, un, tikai sākot dzīvot garīgā tēva vadībā, viņš pakāpeniski atkal saņiedz zaudēto.

Svētie tēvi māca, ka garīgo dzīvi nedrīkst sākt no augšas, tas ir, ar augstāko baušļu pildīšanu. Tā jāsāk no lejas, tas ir, vispirms jāattīra dvēsele no kaislībām un netikumiem, jāsaņiedz pacietība un citi tikumi, un tikai tad pilnīgāka kļūst mīlestība uz tuvākajiem un Dievu.

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: “Mīlestība ir lūgšanas auglis, kad prāts atrodas lūgšanā bez grūtsirdības un cilvēks lūdzas karsti, ar dedzību, cenzdamies saņemt mīlestības dāvanu. Pacietīgi atrasties lūgšanā – nozīmē atteikties pašam no sevis: paš aizliedzībā tiek sasniegta Dieva mīlestība.”

Bet starecs tēvs Aleksejs M. raksta: “Mīlestība sasniedzama darbā ar sevi, sevis piespiešanā un lūgšanā... Kungs sūta kādu cilvēku, jāizturas pret viņu uzmanīgi, jāpieiet pie viņa, jāizjūt viņa stāvoklis, jāziedo viņam savas sirds stūrītis. Tā pamazām aizvien jauni un jauni cilvēki ieies mūsu sirdī, un tā aizvien vairāk un vairāk paplašināsies. Mums ir jāseko Dieva mīlestībai.

Iespēja kādam izdarīt labu ir Dieva žēlastība pret mums. Tāpēc mums jāsteidzas – jācenšas ar visu dvēseli pakalpot citiem. Pēc katra mīlestības darba dvēselē ir tik priecīgi, tik mierīgi, jūti, ka tā arī jādara; gribas vēl un vēl darīt labu. Pēc tam meklēsi, kā vēl kādu noglāstīt, nomierināt, uzmundrināt. Bet pēc tam tāda cilvēka sirdī iemājos Pats Kungs: “*Mēs nāksim pie viņa un ņemsim pie viņa mājasvietu*” (Jņ 14, 23).”

Bīskaps Venjamins Milovs raksta: “Pat neatiecināmā uz cilvēkiem pazemība apgērbā, savu labo darbu slēpšana, vismelnāko darbu veikšana, atteikšanās izcelties ar jebkādam priekšrocībām sabiedrībā – brīnumaini un neizskaidrojami vairo dvēselē mīlestību uz Dievu un cilvēkiem.

Mīlestības iegūšanas ceļš uz Dievu – tā ir sevis pievienošana upurim. Dievs tiek iemīlēts tik lielā mērā, cik lielā mērā cilvēks ir spējīgs ziedot visu Dieva dēļ.

Tādēļ jāmacās ziedot savu laiku, veltījot to lūgšanai; ziedot spēkus, nežēlojot tos nomoda lūgšanām, stāvēšanai un klanoties; ziedot ieradumu ēst saldi, garšīgi un sātīgi, vingrinot sevi gavēnī un atturībā; ziedot vēlēšanos izklaidēties; ziedot ērtības, pieradinot sevi trūkumam; ziedot vēlēšanos grezni tērpties, tiecoties apģērbties pēc iespējas atturīgāk utt.

Lai katru dienu tiktu pienesti upuri Dievam: ar to tiks ielikts jauns akmentiņš mūsu sirds mīlestības namā.”

Tēvs Aleksandrs Jeļčaņinovs raksta: “Visa mūsu iekšējā dzīve virzās mīlestībā uz Dievu. Bet kur ņemt šo mīlestību? Jebkura mūsu mīlestība barojas no mīlotā objekta (pasaules, radniekiem). Kā var noturēties un nenovīst mūsu mīlestība un līdz ar to arī mūsu ticība, ja tā nesaņem nekādus iespaidus? Bet kādi tad iespaidi no Dieva, kuru neviens nekad nav redzējis? (1. Jņ. 4, 12) Mums ir Kristus. Domas par Viņu, lūgšana, Evaņģēlija lasīšana – lūk, barība, kas uztur mūsu mīlestību uz Viņu. Bet gadās ļoti bieži, ka mūsu sirds izrādās pārāk rupja, neuzņēmīga. Tad jāmēģina vērsties pie svēto dzīvesstāstiem, svēto tēvu rakstiem – viņiem ir tā pati Kristus gaisma, bet vājākā veidā, kas izgājusi caur, kaut gan svētu, bet cilvēciskas dvēseles prizmu.”

Jebkuram tikumam nepieciešama apdomība, bet mīlestībā tā ir īpaši vajadzīga, jo “viss labais mūsos,” kā raksta tēvs Valentīns Svencickis, “ir kāda līnija, kuru pārkāpjot viss nemanāmi pārvēršas ļaunumā.” Tā arī mīlestība uz kādu bez apdomības var pāriet pazudinošā pieķeršanās veidā – kaislē vai grēcīgā aizrautībā pret kādu. Atpestī, Kungs!

Starp citu, tu jautā: “Kas ir augstāks un svarīgāks – mīlestības darbi vai lūgšana?”

Uz tādu jautājumu sirdsskaidrais Jānis Pakāpnieks atbild tā: “Gadās, ka stāvam lūgšanā, bet mums jāveic labdarības darbs, kas nepieļauj kavēšanos. Tādā gadījumā jādod priekšroka mīlestības darbam. Jo mīlestība ir vairāk nekā lūgšana, tā kā lūgšana ir viens no tikumiem, bet mīlestība ietver visus tikumus.”

Protams, būs vēl augstāk un labāk, ja apvienosi mīlestības darbus ar nepārtrauktu lūgšanu.

Mēs esam pieraduši uzskatīt, ka Svētā Gara dāvanas, kā, piemēram, Kristus mīlestība un drosme lūgšanā, tiek dotas tikai stareciem, tāpēc jau agrā vecumā (no bērnības) apspiežam sevī pašu dārgāko – uzdriktēšanos lūgšanā, tas ir, ticību, ka Kungs noteikti izpildīs mūsu labo lūgumu.

Un tāpēc iznāk: sākumā apspiežam sevī šo ticību, nedodam tai iespēju augt, bet vēlāk saucam

uz Dievu: “Es ticu, Kungs! Palidzi man manā neticībā!” Iznāk falšs...

Savas prātošanas dēļ pieļaujam domu: “Kungs, es nevaru lūgties ar uzdrīkstēšanos, nespēju ticēt, ka Tu izpildīsi prasīto, un pat nevaru prasīt, tāpēc ka zinu (kāda nekaunība!), ka neizpildīsi manu lūgumu...”

Briesmīgi lasīt, briesmīgi izteikt tādus zaimojošus vārdus... Bet dzīvē tā rīkoties mums nav briesmīgi?... Tādi vārdi ir aizvainojoši Dievam, kura vārds ir Mīlestība, bet mūsu mazdūšība, mūsu bailes izsūdzēt grēkus un darbos atzīt Viņa Mīlestību – vai tas nav aizvainojoši Dievam? Vai tad mēs esam aizmirsuši, ko nozīmē vārds mīlestība?!

Lūk, ko raksta mūks savā dienasgrāmatā “Tēva apskāvienos”:

“Par stiprāko sabiedroto tavās lūgšanās uz Kungu tev ir tā Viņa īpašība, ka Viņš ne vienkārši dara mums labu vai sniedz palīdzību, bet tieši mīl to darīt, mīl visu izdarīt priekš mums, lai tikai tas būtu mums un mūsu pestīšanai par labu. Piešauc šo Dievišķo īpašību palīgā savai necienīgai lūgšanai, un Kungs, kurš mīl būt labvēlīgs mums, sevišķā mīlestībā vēlas labu darīt tev.”

Mums jāņem piemērs no bērniem, jāmacās no viņiem vienkāršība, uzticība, mīlestība un neļauņības. Kad mazulis izdara nerātības un mā-

te viņu soda, sliktākajā gadījumā viņš var tikai pateikt: "Ū-ū-ū... Kāda mamma slika! Kaujas! Tante Vaļa labāka: Seņu nesit!" – un viss. Bet pēc dažām minūtēm māmiņa atkal viņam ir pati labākā... Labāka par visiem pasaulē! Viņam nekad nerodas domas: "Nu, viss... esmu pagalam! Tagad mamma nebaros, bet varbūt pat... nosītis!"

Bērns sadusmosies mazliet uz māti un tēvu, paraudās, paniķosies, un ar to lieta beigsies. Paklausīs vecākiem, izpildīs viņu vēlēšanos – un atkal, it kā nekas nebūtu noticis, nodarbosies ar savām lietām, spēlēm, mācībām.

Tā arī mums jātic Dieva mīlestībai, kā bērns tic mātes un tēva mīlestībai. Nedrīkst ne mirkli šaubīties par to, ka Kungs mūs mīl vairāk kā miesīgā māte un ka Viņš ir gatavs izpildīt katru mūsu labo lūgumu, ja tikai mēs nezaudētu ticību tam.

Mēs sakām: "Bērnu lūgšana ir vienkārša, Dievs dzird bērnus (dievbijīgos)."

Jā. Bet jājautā: kāpēc? Tāpēc, ka dievbijīgie: bērns, pusaudzis vai jauniešs, kā arī pusaudze un jaunava lūdz Dievu sirds vienkāršībā ar mīlestību bez prātošanas. Izpratne par Dievu un grēku viņos vēl nav izkropļota. Viņi zina, ka Kungs ir lab-sirdīgs, ka Viņš visus mīl, īpaši bērnus, kas Viņu mīl un klausā Viņu vecāku personā... Tad kā gan Viņš nedzirdēs viņus!? Tas nevar būt!

Un patiešām. Atceries, kā pēc jaunā Panteleimona (lielmocekļa) lūgšanas augšāmcēlās mirušais zēns. (No svētā lielmocekļa Panteleimona dzīvesstāsta.)

Tādu piemēru ir ļoti daudz.

Iespējams, D., tu iebildīsi un teiksi, ka, lai veiktu brīnumu, nepietiek ar ticību vien, vajadzīga arī tīra dvēsele. Tas pats par sevi saprotams. Bet saka: “Nav likuma bez izņēmumiem.” Ja grēcinieks varētu uzvarēt sevī sirdsapziņas pārmetumus un, dedzīgas mīlestības pret tuvāko vadīts, drosmīgi lūgtos, tad viņa pazemīgā lūgšana tiktu uzklautā.

Izrakstīšu tev mazu stāstu no mūka dienasgrāmatas. “Viena netikle ceļā satika sievieti, kurai tikko uz rokām bija nomiris bērns. Mātes sāpes tā satrieca netikli, ka viņa krita uz ceļiem un lūdza: “Kungs! Es – nolādētā, netīrā, sliktā – necienīgā, ka Tu varētu darīt manis dēļ. Bet ne manis dēļ, bet šīs nelaimīgās mātes dēļ parādi viņai Tavu žēlsirdību un palīdzību!” Un kas notika? Mazulis augšāmcēlās! Lūk, cik žēlsirdīgs ir Kungs!” Un, lūk, ko dara droša lūgšana!

Svētie tēvi māca, ka garīgā dzīve jāsāk no “apakšas”. Tas nozīmē, ka ar saknēm jāizravē no savas sirds visas kaislības, kuras piespiež mūs

grēkot ne tikai katru dienu, bet, var teikt, katru stundu.

Kas galvenokārt šķir mūs no Dieva mīlestības? Kāds grēks? – Pati dziļākā ļaunuma sakne, smagākais dvēseles netikums – mūsu “patība”, mūsu vēršanās uz sevi, mūsu egoisms.

Visbēdīgākais ir tas, ka šis netikums attīstās, tiek veicināts un, es pat teiktu, jau agrā bērnībā gandrīz vai ar spēku tiek vecāku un tuvinieku iepotēts. Bet, kad grēks kļūst par it kā neatņemamu dvēseles sastāvdaļu, kad viņš jau iegājis, kā saka, miesā un asinīs, tad līdz nespēkam, līdz asins sviedriem sākas mokoša cīņa ar šo iekšējo ienaidnieku, kuru paši audzējam un lolojam. Vai tas ir prātīgi?

Ja mēs atceramies svēto bērnības gadus jebkurā vecumā, tad nevilus jūtamies aizkustināti: kāda dvēseles tīrība! Vienkāršība, patiesums, dabiskums vārdos, rīcībā un visā ārienē; paklausīgi un pazemīgi, neskatoties uz to, ka pēc vecuma daži bija ātri un kustīgi; mīlestības pilni un žēlsirdīgi pret visiem, ne tikai pret cilvēkiem, bet arī pret jebkuru radību; laipni, pieklājīgi, maigi, pakalpiģi... Un vispār nav vajadzīgs pārskaitīt visus viņu tikumus. Svarīgi tikai zināt, ka dievbijīgā ģimenē bērna dvēsele ir tīra un svēta.

Kungs sacīja: *"Laidiet bērniņus pie manis, jo tādiem pieder Debesu valstība"* (Mt 19, 14). Un vēl sacīja: *"Patiesi es jums saku, ja jūs netopat kā bērni, tad jūs nenāksiet debesu valstībā"* (Mt 18, 3).

Tici, mans draugs, ja mūsu vecāki ņemtu piemēru no mocekles Sofijas, kura mācīja savas meitas Veru, Nadeždu un Ļubovu sargāt ticību Dievam, cerību un mīlestību uz Viņu līdz nāvei, tad mums nevajadzētu sākt strādāt Dievam no "apakšas" un cīņa ar grēku nebūtu mums tik nežēlīga.

Jaunībā kristietis, kurš nav nostiprinājies Dieva mīlestībā, aizraujas ar miesīgām kaislībām, attālinoties no Dieva un aptraipot dvēseli un miesu ar jaunības grēkiem: vārdiem, skatieniem, netīrām domām, skūpstiem, glāstiem, bet dažreiz aiziet līdz kritienam.

Ja mēs no bērnības saglabātu mīlestību uz Dievu un tuvākiem, tad mūsu jaunība neklūtu par šķērslī starp mums un Dievu, mēs paliktu tikumiski tīri un Viņam uzticīgi vienmēr, pat laulībā.

Visa nelaime ir tā, ka mēs paši sevi saraustām: ar labo roku cenšamies pieķerties debesīm, ar kreiso roku stingri turamies pie zemes, nevarēdami no tās šķirties... Nepaspējam savas rokas pielikt pie arkla, kā jau izbīstamies nepārredza-

mo arumu. Baidāties darba!... Bet pēc lietas būtības... kāds tur darbs?

Ja arī mazspēcīgs un viņam ierobežots laiks, tad neliels zemes lauks viņu patiešām var nobiedēt; bet no kā mēs baidāties? Kas mūs biedē? Ne tulznas mēs neuzsītīsim, sviedrus neizliesim, sāpes un nogurums mūsu miesai nedraud... Kā redzams, tikai viens biedē: pieķeršanās grēkam, savai kaislībai un bailes pazaudēt to. Žēl šķirties no sava ragainā briesmoņa – egoisma, kuru radījām paši sevī, tuviniekiem un paziņām piepalīdzot, kuru visu mūžu auklējam, sargājam.

Nožēlojamie ļaudis (un pirmais no tiem esmu es)! Kāpēc mēs tik spītīgi negribam atcerēties un zināt, kādā bezdibēnī grūž mūsu “Es” un kādas šausmīgas mocības mūžībā tas mums gatavo?... Kur palikusi Dieva bijāšana?...

Tiesa, ir starp mums arī tādi, kuri zina un skaidri apzinās, ka mūsu “Es” (egoisms) ir bīstamākais ienaidnieks, kaut arī viltīgi dēvē sevi par draugu. Viņi būtu priecīgi atbrīvoties no tā, bet... kā? Viņu izpratnē tas nozīmē pašiznīcināšanu. Viņi domā tā: “Ko nozīmē atteikties no sevis?... Tas nozīmē – nebūt personīgai dzīvei. Kāpēc man jādzīvo Pjotra un Darjas dēļ, piektā – desmitā dēļ? Bet kas priekš manis dzīvos?... Es taču varu nonākt līdz galējai nabadzībai un nomirt pirms laika!”

“Bet kur jūsu ticība Dieva Providencei?” nāktos viņiem jautāt. “Vai tiešām Kungs par putniem un dzīvniekiem rūpējas vairāk nekā par cilvēkiem? Vai tiešām Viņš tos mīl vairāk nekā mūs?...”

Un tāpēc arī iznāk... nav mums ne ticības, ne cerības, ne Dieva bijāšanas, ne mīlestības, tāpēc arī garīgā dzīve jāsāk no “apakšas”... Bet kā gan gribētos nekad nenolaisties zemē! Palīdzi mums, Kungs!

Kāpēc es uzsāku sarunu par uzdrīkstēšanos lūgšanā, par cerību un Dieva bijāšanu? Pirmkārt, lai modinātu tevī šīs svētīgās jūtas, jo caur tām sasniedzama Kristus mīlestība, un, otrkārt, lai tu savos tuvākajos iedēstītu mīlestību uz Dievu, nostiprinātu, iesakņotu to tā, lai vēlāk viņiem nenāktos sākt sevis glābšanu no “apakšas”.

Šis ceļš ir ļoti garš un ērkšķains... Labāk no bērnības stingri sekot, lai sirdī neizaugtu un neiesakņotos nezāles, kuras ir tik auglīgas un ar kurām nākas nežēlīgi cīnīties, īpaši ar pašcieņu, kura noved pie godkāribas un lepņības, bet tālāk uz bojāeju. Atpestī, Kungs!

Un tā, mans draugs, summējot visu uzrakstīto, vēlreiz atgādināšu, kā sasniegt Kristus mīlestību.

1. Vispirms lūdz Kungu, lai Viņš dod tev šo dāvanu.

Bet, lai lūgšana tiktu uzklausīta, jāmodina sevī karstas ilgas pēc Dieva, bieži domājot par Viņu, lasot Evaņģēliju, Psalmus un svēto tēvu pamācības, kā arī Jēzus Kristus, Dievmātes un visu svēto dzīvesstāstus.

Kristus mīlestība nav sasniedzama uzreiz. Nākas daudz pūlēties, lai sasniegu šo dārgumu, tāpēc iesaku izmantot visus iespējamus līdzekļus un pielikt pēc iespējas vairāk spēka, lai ātrāk sasniegtu šo mērķi.

2. Dari pēc iespējas vairāk labu darbu visiem bez izņēmuma: radniekiem, draugiem, ienaidniekiem, nepazīstamiem, ticīgiem un neticīgiem – visiem, ar ko tevi savedīs kopā Dieva Nodoms.

Galvenais – censties, steigties darīt labu, kamēr esam vēl dzīvi, kamēr mums ir laiks un iespējas, nedomā, ka labu darīt var tikai tie, kam pieder materiāli līdzekļi. Ļoti daudziem cilvēkiem nepieciešama mūsu palīdzība, fiziskais spēks, labs padoms, uzmanība un līdzjūtība. Un tici, mans draugs, lai arī cik mazs un nenožīmīgs liksies tavš labais darbs, viņš mūžīgi mūžos būs ar tevi!

Ko var zināt! Varbūt tavš līdzjūtīgais skatiens uz grēcinieku un lūgšana par viņu būs tie zelta smilšu graudiņi, kuri izlīdzinās svaru kausus ta-

vu labo darbu dēļ, par ko Dievs dāvās tev mūžīgo svētlaimi.

Nekādi tikumi (izņemot mīlestību) un varoņdarbi tik ļoti neizraisa Kunga žēlsirdību kā labie darbi. Mīlestība tāpēc arī tiek paaugstināta pār visiem citiem tikumiem, jo tā nav atdalāma no labajiem darbiem. Galvenā mīlestības īpašība – darīt labu. Labie darbi var būt bez mīlestības, bet mīlestība bez tiem nevar būt. Kristus mīlestībā pat pie slimības gultas piekaltais kļūst visu labdaris, jo viņa dedzīgā mīlestība un drošā lūgšana paver debesis Dieva žēlastībai.

3. Esi pazemīgs, jo godkārigajiem un lepnajiem Kungs stājas pretī... nedzird, pareizāk sakot, neizpilda viņu lūgumus, lai viņi vēl vairāk nepaaugstinātos un neietu bojā.

Pazemini sevi nepārtraukti. Esi vienkāršs un atturīgs visā: apģērbā, dzīvokļa iekārtojumā, ēdienā, dzērienā, vārdos, skatienos, gaitā, bēdz slavas un goda, nenovērsies no melna un netīra darba, glabā noslēpumā visus iespējamus apvainojumus, nievas, nicināšanu utt. un pateicies par to Dievam. Katru stundu esi gatavs nāvei.

4. Ar tīru sirdsapziņu un Dieva bijāšanu izpildi visus paklausības darbus. Izvairies no sevis žēlošanas.

Kristus mīlestība pret tuvākajiem un dabiskā mīlestība

Iemīli savu tuvāko kā sevi pašu (Mk 12, 31).

Kungs ir devis pavēli mīlēt savus tuvākos, to skaitā arī ienaidniekus, kā pašiem sevi. Un īpaši uzsver: *“Mīliet savus ienaidniekus”* (Mt 5, 44).

Bet kopā ar to Viņš saka: *“Ja kāds nāk pie manis un neienīst savu tēvu un māti, sievu un bērnus, brāļus un māsas un pat savu paša dzīvību, tas nevar būt mans māceklis. Kas nenes savu krustu un neseko man, tas nevar būt mans māceklis”* (Lk 14, 26–27).

Vai nav tiesa, mans draugs, kādas dīvainas pretrunas pirmajā acumirkli? Tuvāko skaitā pirmām kārtām ietilpst taču tēvs un māte, vīrs vai sieva, bērni, māsas un brāļi, un tikai pēc tam citi radinieki, draugi, pazīstamie, nelabvēļi un pat ienaidnieki.

Kā savienot šos divus pretējos jēdzienus?

Cilvēka valodas leksikā dažreiz pietrūkst vārdu, lai precīzi izteiktu patiesās jūtas un jēdzienus. Tā arī dotajā situācijā.

Jēdzienu “ienīst” dotajā gadījumā nedrīkst saprast tiešā nozīmē. Kungs ir Mīlestība. Nav iespējams stādīties priekšā, ka mīlestība pavēlētu ienīst tādā nozīmē, kādā esam pieraduši šo vārdu

saprast, jo šis vārds raksturo smagu dvēseles netikumu un milzīgu grēku.

Vārds “ienīst” šajā gadījumā nozīmē visu to svētīgo jūtu kopumu (Dieva bijāšana, ticība Dieva Nodomam, pakļaušanās Dieva gribai, godbijība utt.), ko izjūt kristietis, kas nostājies uz patiesas grēku nožēlas ceļa, pret tuvinieku gribu. Šīs jūtas uz Dievu ir tik stipras, tiekšanās pēc Viņa tik liela, ka cilvēks apkārtējiem kļūst svešs... Viņš kā agrāk maigi mīl savu sievu un bērnus, māti un tēvu un būtu ļoti laimīgs, ja arī viņi iedegtos mīlestībā uz Dievu un kaut vai bailēs no Dieva kalpotu Viņam, izpildīdami Viņa svētos baušļus, bet... viņi, kādi bija, tādi arī palika savā bezdievībā šai iznīcinošā bezrūpībā.

Un te arī sākas ģimenes drāmas... Sāk parādīties maigi mīlošā tēva un laulātā drauga... vai jebkura ģimenes locekļa “naids” pret to, kas pievēršies Dievam.

Iedomājies, sieva vērsas pie vīra ar parastajiem jautājumiem un lūgumiem un pēkšņi saņem atteikumu, atteikumu, vēlreiz atteikumu... Kas noticis? To – nevar, to – pagaidīsim, to – izmet no galvas...

Kas tas galu galā ir?! Sieva sāk uztraukties un, nesavaldot savas neizpratnes un sašutuma jūtas, asi paziņo vīram:

“Ja tu ienīsti mani, tad tā arī saki... Kāpēc liekuļot? Mīlestība vārdos man nav vajadzīga... Kāda nīrgāšanās! Trešdienās un piektdienās dod viņam gavēņa ēdienu... Vai tad man tev jāgata-vo atsevišķi?... Kažokādu nepērc... Varbūt maisā mani apgērbsi? Bet vakar... Pat kauns atcerēties! Es kļiedzu, lamāju kaimiņu hulīgānu, lai citu rei-zi neatņemtu Irinai velosipēdu, bet tu... ieradās “saulīte” – “Pieņem, Miša, no Iras dāvanu. Vizi-nies vesels!” – Labs! Neko teikt... Ar tādu vīru nodzīvosi līdz tam, ka pat maisu nebūs par ko pirkt... “Viņi ir nabadzīgi, bet viņam gribas velo-sipēdu. Mēs Irai citu nopirksim.” Lūk, nomierinā-ji. Maz ko kādam gribas.”

Un tā tālāk, un tā joprojām. Atstāsim viņu, mans draugs, mierā. Šis dzīvais zāģis zāģēs līdz kaulam, kamēr arī kaulu nepārzāģēs.

Lūk, garīgās cīņas laukā sastopas divi raksturi: viens – stipras gribas, patiesību mīlošs, otrs – spī-tīgs, seko melīgiem jēdzieniem un kaprīzēm.

Šīs cīņas rezultāts mums ar tevi ir skaidrs...

Pievērs uzmanību Pestītāja vārdiem: “*Ja kāds nāk pie Manis un neienīst savu tēvu...*” Neteica: “atnāca” vai “nāks”, bet “nāk” – zīme nepabeig-tai darbībai, kas sākas. Tieši sākumā, pievēršo-ties Dievam, ir sastopami negludumi, kuri dod iemeslu runāt par naidu. Rezultātā tie izlīdzi-

nās, piekāpjoties cits citam, vai noved pie šķiršanās.

Tāpēc tēvu un māti, un pārējos radniekus viņam ir jāienīst tādā nozīmē – kā nepakļauties viņu gribai, ja tā novirza no Dieva un noved pie grēka. Ārēji tā arī iznāk, it kā patiešām viņš tos nemīl, nerēķinās ar tiem, bet dvēselē viņam ir pienākums visus no sirds mīlēt un karsti lūgties Dievu par viņu glābšanu, citādi nenoturēsies labajā, svētība aizies.

Tas pats attiecas uz sevi pašu. Arhibīskaps Jānis (Šahovskis) raksta: “Cilvēka gudrības mērs tiek noteikts arī pēc viņa evaņģēliskā naida pret sevi”, t.i., pret savu “Es”, pret savām grēcīgajām nosliecēm.

Ar sekojošiem vārdiem par krustu: *“Kas nāk pie Manis un nenes savu krustu, nevar būt Mans māceklis”* Kristus nostiprina ticības censoni uz krusta ceļa un it kā brīdina viņu, ka viņam nav jābaidās šo negludumu un dažādu nepatīkšanu, lai viņš nemulstu un nebrīnītos, neklātu mazdūšīgs, bet vīrišķīgi visu panestu un paciestu, būtu stiprs un izturīgs, zinot, ka tas viss pieder pie lietas un tā tam jābūt.

Pats Kristus uz zemes atnesa zobenu, lai tādā nozīmē šķirtu radniekus. Par ko mums brīnīties?

Dvēseles un visa cilvēka pārdzimšanas procesu pēc radušās ticības Dievam vai tās atdzīvināšanas shiarhimandriņš Sofronijs apraksta tā:

“Kristietis nošķiras no pasaules; egoistiskās rūpēs (kā domā daudzi) par savu glābšanos viņš visu atstāj kā “nevajadzīgu”, viņš “ienīst” savu tēvu, māti un bērnus, ja tādi ir; viņš, tiecoties pie Dieva, noraida jebkādas miesīgas un dvēseles saites, viņš “neieredz” pasauli un pilnībā aiziet savas sirds dziļumos.

Un, kad patiešām aiziet tur, lai cīnītos ar sātanu, lai attīrītu savu sirdi no visām grēcīgām kaislībām, tad savā sirdī, savas sirds dziļumos viņš sastopas ar Dievu un Dievā sāk redzēt sevi, nesaraujami saistītu ar visu pasaules esamību, un nav tad viņam nekas svešs, nepiederīgs.

Sāukumā nošķiroties no pasaules, viņš caur Kristu atkal iegūst to sevī, bet jau pavisam citā veidā, un kļūst saistīts ar viņu “mīlestības savienībā” uz visu mūžību. Tad jebkurš cilvēks neatkarīgi no attāluma vai vēsturiskā laika, kad viņš dzīvoja, caur lūgšanu iekļaujas viņa mūžīgajā dzīvē... Un tad viņam nav neviena sveša cilvēka, bet katru viņš mīl, kā mācīja Kristus. Kristietis beidz dzīvi ar vēlēšanos savu dvēseli atdot par Kristu un par draugiem un nedraugiem...

Un tā, visu noraidot, no visa nošķīroties, visu “ienīstot”, kristietis saņem no Dieva mūžīgās garīgās mīlestības pret visiem un visu dāvanu.”

Un, ja garā atdzimušais kristietis noturēsies pretī dabiskajai mīlestībai uz sievu, bērniem, tēvu un māti, tad viņš ir Dieva mīlestības cienīgs. Kungs viņu bagātīgi apbalvo ar Savu mīlestību. Bet, ja viņš nenoturēsies šajā un savā sirdī tieksies uz dabiskās mīlestības pusi, tad viņš negūs panākumus pestīšanas lietā, bet būs ne šis, ne tas... ne auksts, ne karsts.

Dabiskās mīlestības fakts nerunā par to, ka cilvēka dvēsele ir augsta pēc savām vērtībām. Tāda mīlestība kā laulāto un mātes mīlestība kopēja gan cilvēkam, gan arī daudziem augstākiem dzīvniekiem un iespējama pašiem lielākajiem grēciniekiem.

Akla mīlestība – kaislība redz mīļotajā cilvēkā tikai viņa dvēselisko un miesisko pusi. Tā neieklūst viņa garīgajā pusē un nerūpējas par to. Šādas mīlestības vadīts, cilvēks rūpējas tikai par mīļotā cilvēka ārējo labumu, par ārējiem sasniegumiem, neatšķirot labo no sliktā, vienādi pieņemot un atbalstot visu, ko tas dara.

Tāda akla dvēseliska pieķeršanās nedomā par īsto labumu mīļotā cilvēka dvēselei, un tāpēc viņa dvēselei bieži nodara lielu ļaunumu. Tāda mīlestī-

ba var būt ļoti kaislīga un spēcīga, bet ne dziļa pēc satura. Tajā, kā likums, slēpjas egoisms: mīlošais augstāk par visu stāda savas personiskās jūtas un pieķeršanos.

Par to runā arī bīskaps Ignatijs Brjančaņinovs: “Kādās vātīs ir mūsu dabiskā mīlestība! Kāda smaga vāts uz tās – kaislība. Ar kaislībām apveltīta sirds ir spējīga uz jebkuru netaisnību, uz jebkuru nelikumību, lai tikai apmierinātu savu slimīgo mīlestību.”

Ļoti slikti un bīstami, ja kristīgai mīlestībai piejaucas kaut mazākā ārējo jūtu kaislība. Lūk, kā par to raksta Maskavas metropolīts Filarets: “Jūtīgu un mīlošu sirdi nepieciešams paaugstināt no dabiskās uz garīgo mīlestību... lai tā, ieslīgdama ģimenes saitēs, pavisam neiestigtu vienīgi dabiskā mīlestībā.”

Bīskaps Venjamins Milovs raksta: “Ja salīdzina dvēselisko, dabisko mīlestību ar Kristus – svētījošo un pārdabisko, tad pirmā: šaura, egoistiska, brīžiem bieži mainīga, reizēm robežojas ar nežēlību un Dieva aizmiršanu un savos galējos mērķos bieži jutekliska. Otrā – bezgalīgi plaša un pašai dziedīga, mūžīga, garīga, tīra un neaptverami spēcīga.”

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: “Brīnišķīga un slavējama ir mīlestība uz tuvāko, bet tikai tādā

gadījumā, ja šīs rūpes neattālina no Dieva mīlestības.”

Bet sirdsskaidrais Nikodēms Svētkalnietis raksta:

“Mīlestībai uz Dievu nav mēra, tāpat kā mīļotajam Dievam – robežu un ierobežojumu. Mīlestība uz tuvākajiem jāierobežo. Ja tu to neturēsi pienācīgos rāmjos, tad tā var attālināt tevi no mīlestības uz Dievu, nodarīt tev daudz ļauna, iegrūst tevi postā. Patiesi tev jābūt tuvākais, bet tā, lai caur to nenodarītu ļaunumu savai dvēselei. Viens mērķis – izpatikšana Dievam – pasargās tevi mīlestības lietās pret tuvākajiem no visiem nepatiesiem soļiem.”

Mīlestības pret tuvākajiem pakāpe un izpausme parasti atkarīga no tā, cik tuvu vai tālu viņi ir no Dieva.

Kristus mīlestība, pretēji miesīgai mīlestībai, nav akla. Par to arhibīskaps Jānis Šahovskis raksta tā:

“Vai var cilvēku mīlēt un viņam neuzticēties? Var. Patiesa mīlestība uz cilvēku nebūt nenožīmē visu viņa īpašību dievināšanu, visas viņa rīcības atzīšanu.

Patiesa mīlestība var saskatīt cilvēkā arī nepilnības – tikpat asi kā nāids. Pat vēl asāk.

Bet mīlestība... sargā un glābj cilvēka dvēseli mūžībai; naids tikai gremdē un nogalina. Mīlestība mīl pašu cilvēku, ne viņa grēkus, ne viņa neprātu, ne viņa aklumu...

Garīgās apgaismības varoņdarbs – redzēt visus cilvēku grēkus un ienīst visu ļauno, un pie tam nenosodīt nevienu... Tikai no augšienes apgaismots cilvēks spējīgs uz tādu mīlestību."

Tu vari jautāt: "Bet kā visi pārējie?"

Visiem pārējiem vajag daudz strādāt ar sevi, lai sasniegtu apgaismību no augšienes un iemīlētu Dievu un tuvāko. Ar gribasspēku un biežām pārdomām par Dievu, mūžību, par savu grēcību un Briesmīgo sodu, par mūsu Glābēja ciešanām krustā un daudz ko citu modināt sevī šīs svētīgās jūtas, t. i., mīlestību uz Dievu un tuvākajiem. Vienmēr jāatceras, ka Pats Kristus atdeva Savu dzīvību par mūsu visu glābšanu un ka tagad mēs, kristieši, esam viena garīga saime, it kā viena garīga miesa, tāpēc mums jābūt draudzīgiem un vienprātīgiem savā starpā ne tikai vārdos un darbos, bet arī domās un jūtās.

Visiem mums ir viens Tēvs – Kungs Dievs, tāpēc mēs esam savā starpā brāļi un māsas Kristū un tāpēc jāmīl citam citu tīrā, svētā mīlestībā tāpat kā savu Debesu Tēvu, kas maigi mīl mūs visus

vairāk, nekā mēs paši sevi mīlam, un grib mūs padarīt mūžīgās svētlaimīgās dzīves cienīgus. Naidoties savā starpā ir piedauzīgi, briesmīgi ir sacelties pret sava Tēva bērniem... Vai Viņš neatgrūdis mūs par to?...

Apustulis Pāvils māca: *"Bet esiet cits pret citu laipni un žēlsirdīgi; piedodiet cits citam, kā arī Dievs Kristū jums ir piedēvis"* (Ef. 4, 32).

Tāpēc pats drošākais, mans draugs, ir ar patiesām jūtām izstiept palīdzīgu roku visiem un teikt:

Laiks izbeigt mums naidu savā starpā,
Laiks mums izveidot vienu vien ģimeni,
Lai katrs cits citam varētu teikt ar mīlestību:

Nāc! Mēs visi brāļi – dod roku savu!

Tu bagāts un valkā košu tērpu...

Es nabags un rupjās drēbēs tērpts,

Bet dzīvot tev – tajā mērķis mans!

Laime!

Nu tad dod man roku – mēs brāļi ar tevi!

Pašai izlēdzīgi mīli katru cilvēku, aizmirstot sevi un nešķirojot, cienīgs viņš tavas mīlestības vai ne. Nepiemini apvainojumus, ko tev nodarījuši ienaidnieki, bet no sirds lūdzies par viņiem tādiem vārdiem: "Kungs, dod žēlastību tiem, kas mani neieredz un uz mani naido, un man neslavu ceļ: lai neviens no viņiem manis, netirā, dēļ necieš ļaunu ne tagad, ne nākamajā dzīvē. Bet Sa-

vā žēlastībā šķīsti tos un apsedz ar Savu žēlastību, Labais, apskaidro un apgaismo tos mūžīgi mūžos. Āmen.”

Lūgšana par ienaidniekiem ir pati lielākā žēlastības dāvana, bet caur žēlastības parādīšanu visiem cilvēkiem, to skaitā arī ienaidniekiem, tu pietuvosies Dievam un kļūsi Viņa draugs un iemīlotais dēls.

Bīskaps Jānis raksta: “Lai mīlētu dzīvi, nemeklēsim tajā, ko viņa var mums dot, bet to, kas mums pašiem tai jāpienes. Gribi iemīlēt dzīvi, paskaties, kādu labumu tu vari tajā sniegt citiem. Vai tiešām tavā ceļā nav atradies neviens, kuram būtu bijusi vajadzīga tava mīlestība, kuru tu būtu varējis nomierināt, atbalstīt, pievest pie Kunga? Atdodoties mīlestības darbiem, visa mūsu dzīve pārvērtīsies un uzplauks šīs mīlestības gaismā.”

Darīt labu cilvēkiem, kalpot viņiem, palīdzēt pēc savām iespējām un spēka – tā ir patiesi mīlošas sirds lielākā laime. Tikumīgs cilvēks, sasniedzis Kristus mīlestību, dara labu arī saviem ienaidniekiem pēc Dieva baušļa: *“Mīliet savus ienaidniekus, svētījiet tos, kas jūs lād, dariet labu tiem, kas jūs ienīst, un lūdziet par tiem, kas jūs vajā”* (Mt 5, 44).

Viņš zina, ka uz viņu naidojas ne jau cilvēks – ienaidnieks, bet visu mūsu kopējais ienaidnieks –

velns, tāpēc viņš dzīvo saskaņā ar apustuļa Pāvila mācību: *“Neatmaksājiēt nevienam ļaunu ar ļaunu, domājiēt par to, ka varat labu darīt visiem cilvēkiem. Bet, ja tavs ienaidnieks ir izsalcis, paēdini viņu; ja tas cieš slāpes, dod viņam dzert”* (Rom. 12, 17–20), citiem vārdiem sakot: *“Mīli savu tuvāko kā sevi pašu.”*

Tāda ir Dieva griba, un mums bez prātošanas jāpakļaujas tai, ja gribam būt mūžīgās svētlaimīgās dzīves mantinieki.

Un patiešām – ar kādām tiesībām mēs varam stādīt sevi augstāk par citiem, būt godkāriģi un paaugstināties pār saviem tuvākajiem?

Pēc savas dabas mēs visi cits citam esam tuvākie, bet pēc cerības uz debesu mantojumu – brāļi.

Nav nekādu tiesību paaugstināties, bet iemesls tam viens – mūsu egoisms. Mūsu slimīgā patmīlība un izkropļotā sevis mīlēšana ir šķērslis Kristus mīlestības sasniegšanai. Mums šķiet, ka esam labāki par citiem, gudrāki... pat skaistāki!... Protam ar gaumi ģērbties... Protam galdu uzklāt tā, ka ikviens apskaudīs... Orientējamies visos jautājumos, pēc vārda kabatā nemeklējam... “Bet kas citi?! Staigājošas mūmijas!... Tā īsti pārkrustīties neprot!... Lai cik es arī laba darītu, tik un tā ies bojā... Vai ir vērts pūlēties?”

Tā spriež un tiesā slimīgā, samaitātā patmīlība, kura rūpējas tikai par sevi... Es pasvītrotu vārdu

“samaitātā”, jo saprātīga mīlestība pret sevi nav grēks vai dvēseles netikums, tāda mīlestība pret sevi kā vēlēšanās glābt savu dvēseli mūžīgajam priekam neliek šķēršļus Kristus mīlestībai, bet, otrādi, nostiprina to. Bet, ja cilvēks aizraujas ar savas dvēseles glābšanu tiktāl, ka pavisam aizmirst par tuvākajiem, ja viņa sirdī nedegs Kristus mīlestības uguns uz Dievu un tuvākajiem, tad veltīgas būs viņa pūles: pestīšanu viņš nerasniegs...

Kristus prasa no mums, lai mēs mīlētu tuvākos kā sevi pašu... – ne mazāk! Kā sevi mīlēt, mēs zinām, tāpat zinām, kā jāmīl savi tuvākie.

Kristus sacīja: *“Un, kā jūs gribat, lai ļaudis jums dara, tāpat dariet arī jūs viņiem”* (Lk 6, 31). Lūk, skaidrs un precīzs norādījums, kādiem mums jābūt attiecībās ar visiem cilvēkiem, nešķirojot, vai viņš ir personisks ienaidnieks vai mīļotais draugs. Par mūsu ienaidniekiem, kuri pēc būtības ir mūsu labdari, ar īpašu dedzību lūgsim Kungu, lai Viņš apžēlotu un pa Viņam zināmiem ceļiem novestu tos līdz pestīšanai.

Iesaku, mans draugs, lūgties apmēram šādiem vārdiem:

“Dievs, modini manī mīlestību uz Tevi un mani tuvākajiem! Lai parādu to, nešķirojot – draugs, labdaris vai ienaidnieks. Tu neliedzi mīlestību pat Saviem mocītājiem, bet par visiem at-

devi Sevi nāvei; tāpēc man pret visiem jāizturas ar kristīgu – Kristus mīlestību. Vai var būt kāda savienība starp mani un Tevi, ja es neieredzēšu tos, kuriem Tu parādi žēlastību?! Uz Tevi visa mana cerība, uz Tevi visa mana paļaušanās!”

Kristus mīlestība pret svētajiem

Mūsu Kungs Jēzus Kristus sacīja Saviem mācekļiem un apustuļiem: *“Jaunu bausli es jums dodu, ka jūs cits citu mīlat, kā es jūs esmu mīlējis, lai arī jūs tāpat cits citu mīlētu”* (Jņ 13, 34).

Svēto apustuļu personā Kristus arī mums teica šos vārdus – visai cilvēcei! Un vēl teica: *“Nevienam nav lielākas mīlestības kā šī, ja kāds savu dzīvību atdod par saviem draugiem”* (Jņ 15, 13).

Kristus pirmais īstenoja šos vārdus dzīvē, atdodams Sevi par izpirkšanas upuri visas pasaules visu paaudžu cilvēku glābšanai.

Tā ir visaugstākā mīlestības robeža, uz kuru Kungs aicina katru no mums.

Apustulis Pāvils māca efeziešus: *“Sekojiēt Dievam kā viņa mīlie bērni. Un dzīvojiēt mīlestībā, kā Kristus jūs ir mīlējis un mūsu labā sevi atdevis Dievam par upura dāvanu, par jauku smaržu”* (Ef. 5, 1–2).

Lūk, sarkanais pavediens, kurš iet cauri visai kristieša cīnītāja dzīvei: mīlestība uz Dievu un tu-

vākajiem līdz nāvei, nerēķinoties ne ar kādiem upuriem.

Svētie Dieva kalpi dzīvoja uz tās pašas zemes, ar tādu pašu miesu un bija visā, izņemot grēkus, līdzīgi mums.

Divi vārdi atdala mūs, pasaulīgos, no debesīm – bet pēc būtības viens vārds – grēki.

Lai būtu taisnīgs, jādzīvo vienkārši... nedomājot par ļaunumu, nevēloties darīt ļaunu, visādi izvairoties no tiem brīžiem un situācijām, kurās caur mums gribot negribot tiek izdarīts ļaunums. Citiem vārdiem runājot, jādzīvo tā, lai, kā saka, pat mušai nedarītu pāri.

Apustulis Pāvils māca: *“Ļaunums lai tevi neuzvar, bet pats uzvari ļauno ar labo”* (Rom. 12, 21), bet tas nav viegli. Tas nozīmē, ka par ļauno ienaidniekiem jāatmaksā ar labo... Lūk, klupšanas akmens!... Kas uzņem šo bausli: “Mīliet savus ienaidniekus” un to izpilda, tas kļūst svēts, bet, kas neizpilda, tas paliek pasaulīgs, iznīcīgs, grēcīgs... Kas iemācīties mīlēt savus ienaidniekus un darīt labu tiem, tas sasniedzis visus kristīgos tikumus: mīlestību uz Dievu un tuvākajiem, pazemību, pacietību, ticību, cerību utt.

Kas mīl ienaidniekus, tas ar pilnām tiesībām var saukt sevi par sava krusta nesēju, tāpēc ka viņš ir atteicies no sava egoisma, sava “Es” un, pa-

devīgi sekodams Kristum, nes savu dzīves krustu. Bet krusts – tās ir mūsu grūtības, zaudējumi, apvainojumi, bēdas, slimības un visas iespējamās ne taisnības, kuras mums jāpārcieš un bez ļaunuma un sarūgtinājuma ar mīlestību visiem jāpiedod.

Vai nav tiesa, mans draugs, kāds grūts, ērkšķains un reizēm nepārejams šķiet kristieša – Krusta nesēja ceļš? Bet tas tikai tā šķiet. Ceļa grūtības jūtas tikai sākumā, cīņas momentos ar savām kaislībām līdz uzvarai pār tām. Bet, līdzko cilvēks atmet savu “Es” un sāk dzīvot priekš citiem, tiklīdz viņš, iepazīnis Kristus mīlestības saldumu, ziedo sevi kalpošanai Dievam un tuvākajiem, tad – zini – ir beigušās viņa grūtības.

Kad dvēsele sajutis svētību, kaut arī mazā pakāpē, tad tā iedegas mīlestībā uz Dievu un tuvākajiem, bet svētība atnāk par mīlestības darbiem. Tad dvēselē iemājo miers un klusums, neskatoties uz visām vētrām un likstām visapkārt tai. Ienaidniekus viņa mīl ne vairs piespiežoties, bet pēc karstas sirds tieksmes... Par to dvēsele saņem milzīgu svētību un, atrodoties svētlaimīgā mīlestībā uz visu pasauli, aizmirst visu pasauli...

Nav lielākas laimes un svētlaimes kā mīlēt Kungu ar visu prātu un visu sirdi, ar visu savu būtību un mīlēt tuvāko kā sevi pašu.

Starecs Siluāns raksta: “Jo lielāka mīlestība, jo lielākas dvēseles ciešanas; jo pilnīgāka mīlestība, jo pilnīgāka atziņa; jo karstāka mīlestība, jo kvēlāka lūgšana; jo pilnīgāka mīlestība, jo svētāka dzīve.”

Kāpēc teikts: jo lielāka mīlestība, jo vairāk ciešanu? Ne tāpēc, ka dvēselei smagāk pārdzīvot netaisnību, kad par tās mīlestību atmaksā ar melnu nepateicību un pat ļaundarīšanu. Tādas grūtības ir, kā jau es teicu, ceļa sākumā, kamēr dvēselē vēl mutuoļo kaislības.

Tam, kas iepazīnis Kristus mīlestību, dvēseles ciešanas ir pavisam cita rakstura...

Dvēsele sāp tāpēc, ka viņa redz sevi netaisnu pret Kungu un it kā nepateicīgu par Viņa mīlestību, kuru sajūt sevī. Katrs grēka puteklis, katrs mājiens uz grēku un mazākā grēka ēna moka un plosa to. Bet vairāk par visu dvēsele cieš, kad svētība uz kādu laiku slēpj sevi. Ak... cik grūti dvēselei tādā laikā!...

Sirdsskaidrais Barsanufijs Lielais saka tā: “Dievs ir uguns, kas sasilda un aizdedzina sirdi un iekšas. Ja mēs savā sirdī jūtam aukstumu, kas nāk no velna, jo velns ir auksts, tad piesauksim Kungu un Viņš atnācis sasildīs mūsu sirdi pilnīgā mīlestībā ne tikai pret Viņu, bet arī pret tuvāko.

Un no siltuma klātbūtnes tiks izdzīts pretinieka aukstums.”

Šī uguns ir Kristus mīlestība – saule cilvēka dvēselē: viņa sasilda un aizdedzina dvēseli, ar to dvēsele dzīvo, bet bez tās mirst.

Starecs Siluāns raksta: “Kristus mīlestība ir karsta un neļauj atcerēties ļaunu. Tā ir liela svētījoša dāvana cilvēka dvēselei. Viņa iesaista cilvēku paradīzes dzīvē jau šeit uz zemes.”

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks cilvēku, kas iedzies Kristus mīlestībā, raksturo tā:

“Cilvēka seja it kā deg un kļūst priecīga: arī viņa miesa tāpat tiek sasildīta. Viņu atstāj bailes, un viņš kļūst sajūsmināts un pārsteigts. Šausmīgā nāve kļūst viņam gaidīta, un viņam nav nekādas atkāpes domās par debešķīgo. Viņš neievēro apkārtējo materiālo pasauli un visus laicīgos darbus veic mehāniski; viņa prāts vienmēr ir iegrimis apcerē. Kad sasniedzam tādu mīlestību, tad mēs esam sasnieguši Dievu un mūsu ceļš ir pilnīgs.”

Aizdonas klostera vientuļnieks Georgijs raksta:

“Daudzās lietās attiecībā uz sevi esmu bijis pret jums atklāts. Esmu pavadījis šeit savā vientulībā, šķiet, jau sešus gadus, kopš Kungs noveda manu sirdi līdz pilnīgai satriektībai. Tad domāju, ka esmu jau pazudis un ka Dieva dusmas sade-

dzinās manu grēcīgo, grūtsirdīgo un nolaidīgo dvēseli... Es kritu lielā nespēkā un tikko elpoju – bet nepārtraukti atkārtāju savā sirdī: “Kungs, Jēzu Kristu, Dieva dēls, apžēlojies par mani, grēcinieku!”

Pēkšņi vienā mirklī visa nevarība izzuda, un tīrā mīlestības uguns pieskārs manai sirdij: es viss piepildījies ar spēku, jūtām, liksmi un neizsakāmu prieku. Es biju līdz tādai pakāpei sajūsmināts, ka jau vēlējos, lai mani mocītu, spīdzinātu, ķengātos par mani. Vēlējos to, lai saturētu sevī mīlestības saldo uguni pret visiem. Tā ir tik spēcīga un salda, ka nav ne bēdu, ne apvainojumu, kuru tā nepārvērstu saldmē.

Jo vairāk malkas liec ugunī, jo tā stiprāka: tā uz mums iedarbojas cilvēku nodarītās sāpes un bēdas. Jo vairāk uzbrukumu, jo vairāk sirds iedegas svētā mīlestībā. Un kāda brīvība, kāda gaisma! Nav vārdu, lai to izskaidrotu; es priecātos, ja kāds atņemtu man acis, lai neredzētu pasaulīgo gaismu; es priecātos, ja kāds ņemtu mani kā noziedznieku un iemūrētu sienā, lai nedzirdētu balss un neredzētu cilvēku ēnas.”

Mīlestības spēks, tas ir, viņas karstuma pakāpe, tiek noteikts ar to upuri, kuru tā spējīga pieņemt mīļotā dēļ. Svēto mīlestība bija tik liela, ka viņi Kunga dēļ ziedoja visu: izdālāja īpašumu, at-

stāja radniekus, veica smagus varoņdarbus, bet mocekļi pat savu dzīvi atdeva par Dievu.

Visaptverošās Kristus mīlestības īpašība ir tāda, ka tā spējīga aptvert visu pasauli, aizmirst sevi, bet par Dievu un tuvākajiem gatava atdot sevi smagām mocībām. Lūk, tādas mīlestības piemēri.

Apustulis Pāvils ļoti skuma par ebreju tautu, kura nepieņēma Kristu. Viņš rakstīja: *“Es runāju patiesību Kristū, es nemeloju, arī mana sirdsapziņa to apliecina Svētajā Garā. Es vēlētos būt nolādēts, atstumts no Kristus, par labu saviem brāļiem, kas laicīgajā ziņā ir mani ciltis brāļi izraēlieši”* (Rom. 9, 1–5).

Bet pravietis Mozus lūdza Kungu par Izraēla tautu, kuri Dieva vietā uztaisīja sev zelta teļu. Viņš lūdza Kungu tādiem vārdiem: *“Piedod viņiem viņu grēkus, bet, ja nē, tad izdzēs mani no Savas grāmatas, kurā Tu esi mani rakstījis”* (2. Moz. 32, 32).

Šie svētie vīri bija gatavi ziedot mūžīgo svētlai mi tuvāko glābšanas labad.

Svētais Jānis Zeltamute raksta: “Kristus mīlestība tā apgaroja apustuli Pāvilu, ka, ja viņam tiktu piedāvāts ciest mūžīgās mokas Kristus dēļ, tad viņš neatteiktos pat no tā. Jo viņš kalpoja Kristum ne tā kā mēs, algothņi, bailēs no elles un vēlēdamies debesu valstību; nē, apņemts ar kā-

du citu, nesalīdzināmi labāku un svētlaimīgāku mīlestību, viņš cieta un visu darīja tikai tādēļ, lai apmierinātu šo mīlestību, kuru izjuta uz Kristu...

Apustuļiem Kristus bija Viss; ne debesis, ne Debesu valstību viņi vērtēja augstāk par Iemīloto. Tu jautāsi: kā var tā iemīlēt?

Ja iedomāsimies, cik reizes mēs pēc neskaitāmām, no Viņa saņemtām svētībām esam apbēdinājuši Dievu – un Viņš nepārstāj mūs žēlot, cik reizes mēs esam attālinājušies no Dieva – un Viņš nepamet mūs, bet Pats steidzas pie mums un sauc, aicina pie Sevis; ja pārdomāsim par visu to un tamlīdzīgo, tad varam arī sevī iededzināt tādu mīlestību.”

Lūk, mans draugs, kādā karstā, liesmainā mīlestībā uz Dievu un tuvākajiem dega svēto sirdis.

Ar Dieva palīdzību arī mēs sekosim viņiem mīlestības darbos tuvākajiem, neizslēdzot ienaidniekus, un tad, pateicoties triumfējošās un karojošās Baznīcas svēto lūgšanām, Kungs arī mums dos iespēju iepazīt un iegūt šo lielo tikumu – Kristus mīlestību.

Garīgo bērnu mīlestības piemēri

Mans draugs, parādišu tev, kā garīgie bērni cenšas sasniegt Kristus mīlestību un kādas grūtības viņi sastop savā ceļā.

Viena no garīgajiem bērniem iedomājās ar savu labdarību panākt to, lai visi viņu iemīlētu un sacītu: "Ak, cik viņa laba, kā viņa visus mīl!"

"Un tad," viņa domāja, "es arī no sirds mīlēšu viņus, nenievāšu viņu vājības un nepilnības. Un tā es sasniegšu mērķi: Kungs iemīlēs mani un sūtīs man īstu, svētu mīlestību..."

Sāka viņa visiem darīt labu, taču... tikai ārēji, bet viņas sirds, izrādījās, bija visiem slēgta. Nevienu viņa nemīlēja karsti un sirsnīgi, bet... tikai izlikās, ka mīl. Daudzi juta viņas noskaņojumu... Nu un, protams, sākās nesaskaņas. Un, kā saka, jo dziļāk mežā, jo vairāk malkas.

Viņa sāka lepoties ar saviem tikumiem, sāka slavēt sevi domās, bet citus nosodīt. Gadījās – nosēdina pie galda, pacienā, sacīdama: "Ēdiet, ēdiet, mani dārgie... ēdiet, mani labie!" – bet pati domā: "Bet jūs man kaut reizi izdarījāt kaut ko labu? Tikai jums, jā, jums!"

Sāka viņā to ievērot... Un lēnprātīgi centās pārliecināt viņu, kā kurš varēja, lai viņa negrēkotu. Žēl taču bija cilvēka!... Ar savu kurnēšanu

un tiesāšanu zaudēja balvu par labo. Bet viņa to nesaprata. Domāja: “Kāds brīnums! Kad nedariju viņiem labu, viņi neuzstājās pret mani, bet tagad visi nostājas pret mani. Ko tas nozīmē? Kā rīkotos, lai mani mīlētu?”

Viņa dalījās savās izjūtās ar tuvu draudzeni, bet tā saka:

“Tas viss ir dabiski, ļaunais spēks tev atriebjas caur viņiem. Bet tagad, ja pārstāsi viņiem darīt labu, viņi sapratīs, ka rīkojās nepareizi, ka labu atmaksāja ar melnu nepateicību, un tad visi attapsies un iemīlēs tevi. Vai tad tu nezini sakāmvārdu: Ja gribi iegūt ienaidnieku, izdari cilvēkam labu?”

Viņa nopriecājās par tādu atklājumu un nedomāja: “Taisnība... Kā es pati neaptvēru? Viņi runā, ka godkārība un lepnība mani piespiež darīt labu, bet es viņiem pierādīšu, ka viņos vairāk lepnības, ja nespēj no manis paciest pat mazāko...

Vai tad tā ir viņu darīšana? Katrs pats par sevi atbildēs. Tā arī viņiem teikšu: nedarīšu jums vairāk labu, dzīvojiet, kā zināt!”

Pēkšņi no kakta parādās galva ar radziņiem un saka viņai:

“Jā, jā! Pareizi tu spried! Nevienam nedari labu, tad visi tevi mīlēs!”

It kā spaini ledaina ūdens izlēja uz viņas sakarsušās galvas. Uzreiz atžirga un kļuva pieaugu-

si... Nokrita pie ikonām un ar asarām sāka lūgt piedošanu Kungam un pateikties Viņam par lielo žēlastību, ka nepieļāva viņai aiziet bojā un atklāja velna viltību.

Vairāk nekā iepriekš viņa darīja visiem labu, bet tagad ar patiesām jūtām, ar mīlestību. Ieraudzīja draugi viņā svētīgo pārmaiņu un pārstāja pārmest, sāka viņu mīlēt. Pret viņu sāka izturēties maigi, laipni, ar mīlestību.

Lūk, kāds brīnumains Dieva Nodoms! Dažreiz ļaunais spēks netieši palīdz cilvēkiem glābties. Brīnumaini Tavi darbi, Kungs!

Slava Tev! Slava Tev!

Sirdsskaidrais Sinajas Nils raksta: "Jo vairāk kāds dara labus darbus, jo vairāk ļaudis viņu apbēdina, jo pret viņu nostājas daudz ļauno garu un netaisnīgu cilvēku."

Un tā, pazīdami ļaunā spēka intrigas, bruņosimies ar pacietību.

ŽĒLSIRDĪBA

Ārējā un sirds žēlsirdība

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks par žēlsirdību raksta tā: “Žēlsirdība ir pretstats taisnajai tiesai. Taisnā tiesa nosaka tiešus mērus: katram dod pēc tā, cik viņš sasniedzis, un atmaksājot nepieļauj atkāpes ne uz vienu pusi vai neobjektivitāti.

Bet žēlsirdība ir skumjas, ko rosina svētība, tā visiem līdzjūtībā noliecas: kas cienīgs ļauna, tam neatmaksā (ar ļaunu) un, kas ir labā cienīgs, tam dod pārpilnām.” Žēlsirdību jāatšķir no ārējās labdarības, kad sirds nepiedalās žēlsirdības darbos.

Darot labu, dažreiz tiek rosinātas vizzemiskākās un grēcīgākās jūtas, kā, piemēram, godkārība, lepnība (uzslavas dēļ), riebums un nepatika (lai ātrāk tiktu vaļā no prasītāja), patmīlība, slavas kāre utt. Tā ka viens labdarības fakts neliecina par labumu dvēselei.

Apustulis Pāvils māca: *“Ja es visu savu mantu izdalītu nabagiem... bet man nebūtu mīlestības, tad tas man nelīdz nenieka”* (1. Kor. 13, 3). Sirdsskaidrais Sarovas Serafims sacīja, ka Svētā Gara sasniegšanai kalpo tikai tie darbi, kurus cilvēks dara Kristus dēļ, lai piepildītos Viņa griba un Viņa baušļi. Tāpēc palīdzībai tuvākajam jābalstās uz Kunga

baušļiem par žēlsirdību un tai noteikti jābūt mīlestības vadītai.

Virspriesteris Jānis S. raksta: “Esiet uzmanīgi pret sevi, kad nabadzīgs cilvēks lūgs palīdzību; ienaidnieks centīsies šinī momentā apņemt jūsu sirdi ar aukstumu, vienaldzību un pat nevērību pret trūkcietēju.

Lai Dievs Kristus iemīlētu jūs, pārvariet sevi šīs nekristīgās un necilvēciskās tieksmes, modiniet savā sirdī līdzjūtīgu mīlestību pret otru visā jums līdzīgu cilvēku, pret šo Kristus locekli, pret šo Svētā Gara templi. Un, ja kāds lūgs savā vajadzībā, pēc spējām izpildiet viņa lūgumu. *“Dodi tam, kas tev lūdz, un neatsakies, ja kas no tevis grib aizņemties”* (Mt 5, 42).

No sirds dari labu nabagam, bez nepamatotām aizdomām, šaubām un sīkumainas ziņkārības, atcerēdamies, ka, darīdams labu nabagam, tu to dari Pašam Kristum, kā rakstīts: *“Ko jūs darījuši (Devāt ēst, padzirdījāt, apgērbāt, pieņēmat savā namā, apciemojāt mani, kad biju slims vai cietumā* (Mt 25, 35)) *vienam no šiem maniem vismazākajiem brāļiem, to jūs esat man darījuši”* (Mt 25, 40).

Zini, ka tava žēlsirdības dāvana nav nekas salīdzinājumā ar cilvēku, šo Dieva bērnu. Zini, ka žēlastības dāvana ir zeme un pīšļi, zini, ka, sniedzot materiālu žēlastību, tai noteikti jābūt vienotai ar

garīgo žēlastību: maigu, brāļu, sirdsskaidru, mīlestības pilnu izturēšanos pret tuvākajiem; nedod viņam pamanīt, ka tu aizdod viņam, nerādi lepnu seju...

Visi upuri un žēlsirdības dāvanas nabagiem nevar aizstāt mīlestību uz tuvākajiem, ja tās nav sirdī; tāpēc, dodot žēlsirdības dāvanas, vienmēr jā rūpējas par to, lai tās tiktu dotas ar mīlestību, no tīras sirds, labprātīgi, bet ne ar īgnumu un sarūgtinājumu.

Pats vārds “žēlsirdības dāvana” norāda, ka tam jābūt sirds darbam un upurim, tā dodama ar aizkustinājumu un līdzjūtību cilvēkam, kurš nonācis materiālās vai morālās grūtībās.

Mīlestībai ir raksturīgi priecāties, sniedzot palīdzību tuvākajam, mīlotajam. Dot izsalkušajiem maizi vai naudu ar nožēlu, ar ļaunu aci un cietu sirdi ir tas pats, kas bērt indi savā maizē vai žēlastības dāvanā, kaut gan šī inde ir garīga, neredzama.

Kungs, iemāci mani dot žēlsirdības dāvanas labprātīgi, ar maigumu, ar prieku un ticēt, ka, dārot to, es neko nezaudēju, bet iegūstu nesalīdzināmi vairāk par to, ko dodu.

Tāpat saka arī sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks: “Ja dod kaut ko trūkcietējam, tad lai prieks tavā sejā pavada tavu dāvanu, un ar labu vārdu mierini viņu bēdās. Kad izdarīsi to, tad tavš prieks būs

lielāks par tavu dāvanu, tas ir, lielāks par miesas vajadzību apmierināšanu.” Daži saka: “Es nevarēju palīdzēt... nevarēju citādi rīkoties...” Svētnieks Jānis Zeltamute tādiem atbild: “Neviens nevar attaisnoties ar to, ka viņš it kā gribēja izdarīt kaut ko labu, bet nevarēja; jo nenoliedzami nevarēja tāpēc, ka negribēja. Lai tas gribošais, bet it kā nevarošais izdarīt labu tiek sodīts kā vēlošais ļaunu, bet, kurš vēlējās patiesi labo un to paveica, lai saņem sava darba algu – balvu debesu valstībā (kura ir mūsos pašos: “Debesu valstība ir jūsos,” atbildēja Kristus).”

Lai vieglāk būtu strādāt ar sevi, lai mēs labprātīgi, ar prieku atdotu trūcīgajiem ne tikai savu materiālo labumu pārpalikumu, bet iemācītos labdarīt pat no savas trūcības, kā Evaņģēlijā minētā atraitne, kura baznīcas krātuvē ielika divas artavas – visu, kas piederēja, vienmēr jāatceras, ka materiālā bagātība nav īstā bagātība. Tādu bagātību Kristus nosauc par netaisnu un svešu.

Sirdsskaidrais Barsanufijs raksta: “Viss, kas pieder kristietim, ir Dieva un kopējs visiem kristiešiem, un nevienam nepieder kaut kas personīgi savs.” Tāpēc stipri grēko tas cilvēks, kuram ir kaut kas, ar ko viņš varētu dalīties ar citiem, bet to nedara, nemierina viņus.

Tādiem nežēligiem, nolaidīgiem un mantkārijiem Kungs saka: *“Ja jūs neesat bijuši uzticami netaisnās mantas lietās, kas jums uzticēs patieso? Un, ja jūs svešās lietās neesat bijuši uzticami, kas jums dos jūsu pašu”* (Lk 16, 11–12).

Mūsu patiesā bagātība ir kristīgie tikumi: mīlestība uz Dievu un tuvākajiem, ticība, cerība, pazemība, lēnprātība, atturība, gudrība, apdomība, dvēseles miers un citi tikumi. Tāda bagātība dara mūs par Debesu valstības mantiniekiem, tā pāriet kopā ar mums mūžīgajā dzīvē.

Tātad īsto bagātību mums sūta Dievs par žēlsirdības darbiem, kad mēs uzticīgi un pareizi izmantojam mūsu netaisnās (materiālās) bagātības. Tas attiecas uz redzamo žēlsirdību.

Par sirds žēlsirdību sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta tā: *“Kas ir žēlojoša sirds? Tā ir sirds iedegšanās par visu radību: par cilvēkiem, par putniem un par visu radīto. Atceroties par tiem un uzlūkojot tos, cilvēks lej asaras. No lielas un stipras žēlastības, kas pārņem sirdi, ar lielu pacietību tiek pārņemta viņa sirds, un viņš nevar panest un dzirdēt vai redzēt jebkādu ļaunumu vai mazākās bēdas, ko cieš radība.”*

Tāpēc, kad žēlsirdīgs kristietis redz grēkojošo, viņš tuvojas tam ar žēlumu, nevis ar nicinājumu

vai vienaldzību un visādi cenšas palīdzēt tam laboties, atbrīvoties no grēka.

Pati augstākā žēlsirdības dāvana tuvākajam – veldzēt garīgās slāpes pēc mūžīgās Patiesības, parot garīgi alkstošo.

Vislabākos augļus nes sirds žēlsirdības darbi, savienoti ar redzamās žēlsirdības darbiem. Kas maz ziedo, tas arī garīgi sasniedz maz. Ja mēs rīkojamies pēc sakāmvārda: “Labprāt mēs dāvinām to, kas pašiem nav vajadzīgs,” tad kā gan mēs varam cerēt uz lieliem Dieva žēlsirdības darbiem attiecībā uz mums? Jo ne velti saka: “Ko sēsi, to pļausi.” Zemes dzīvē mēs sējam žēlsirdības darbus savos tuvākajos, bet savus darba augļus pļausim mūžīgajā dzīvē. Bet no plāna, nepilnīga grauda... kāda raža?

Kad mēs parādām cilvēkiem savu cietsirdību, nesaudzību un nežēlību, tad mēs apzināti liekam nepārkāpjamus šķēršļus, it kā sienu starp mums un Dievu, bet pēc tam paši brīnāmies: kāpēc Kungs mūs nedzird? Kāpēc nepalīdz mums? – Tāpēc, ka tāds ir dzīves likums: “Kā sauc, tā atsaucas.”

Ja daudz laba darīsim citiem, tad Kungs arī mums dāvinās daudz dāvanu un talantu, daudz tikumu, kuri ievedīs mūs Debesu valstībā, bet, ja savu labo atstāsim sev, noslēdzot sirdi citiem, tad Kungs novērsīsies no mums un savā laikā teiks:

“Izmetiet šo cietsirdīgo kalpu galējā tumsībā...”
Kā būs mums? Vai ne labāk jau tagad mums stipri padomāt par to?

Katrs mirklis mūs tuvina mūžībai. Katra diena, kurā mēs neesam izdarījuši labu darbu, ir pazaudēta mums mūžībā, jo tā neattaisnos mūs Lielajā tiesā, bet tiesās par grēkiem, maziem un lieliem, tišiem un netišiem.

Lūk, kāpēc lielais, taisnais Teodors Petrovičs Gaazs steidzās darīt daudz laba un visiem sacīja: “Steidzieties darīt labu, kamēr nav par vēlu, kamēr esam vēl dzīvi.”

Mūks savā dienasgrāmatā raksta: “Kādu aizkustinošu, nesavtīgu mīlestību uz tuvāko parāda bagātais ellē, kad lūdz Abraāmam par saviem brāļiem, baidīdamies, ka arī viņiem nāksies piedzīvot viņa šausmīgo likteni! Un tajā pašā laikā šī neapstrīdami labā viņa sirds rīcība ir veltīga un lemta pilnīgai neveiksmei: ne viņam pašam palīdzēja sirsnīgais lūgums, ne brāļiem: tas apstiprina, ka aizkapa dzīvē vairs nav iespējams nekāds labs darbs, un ikviens tur pļaus to, ko pats sējis šeit...”

Kristus mums pavēl būt žēlsirdīgiem. Viņš saka: *“Esiēt žēlsirdīgi, kā arī jūsu Tēvs ir žēlsirdīgs”* (Lk 6, 36).

Svētīgs, kas izpilda Viņa pavēles.

Dieva žēlsirdība

Lūk, kā par Dieva žēlsirdību raksta mūks savā dienasgrāmatā "Tēva apskāvienos": "Dieva žēlsirdība pret mums ir tik liela un pārspēj jebkurus mūsu nopelnus, ka uz to pretendēt nevar nekāds svētums un vērtība. Pats par sevi skaidrs arī tas, ka nevienam patiesi labu darbu Dievs neaizmirst, bet atmaksā to simtkārtīgi.

... Mēs vairāk ievērojam to, ka Dievs soda mūs ar nelaimēm, bet pavisam negribam ievērot to, ka Viņš daudzkārt žēlo mūs ar Savu pacietību un dāsnumu. Starp citu, šī Dieva pacietība un dāsnums ir tādi, ka bieži tas, ko mums ir tieksme uzskatīt par nelaimēm un Dieva sodu, pēc lielākas iedziļināšanās ir īsta Dieva labdarība, kas novērš, pēc Dieva nodoma, no mums ne vienu vien, bet reizēm veselu rindu citu nelaimju un nepatikšanu. Ak, ja mēs spētu redzēt visus Dieva žēlsirdības darbus, kas tiek darīti mūsu labā ārpus mūsu redzesloka!...

... Kungs piedod jebkuru mūsu kritienu un nodevību pret Viņu. Taču biežas kritienu atkārtošanās vājina mūsu dvēseli, darot to aizvien vairāk un vairāk vienaldzīgu pret briesmām, vilinājumiem un jaunām nodevībām, bet caur to mazāk cienīgu un spējīgu stiprināties un gūt sekmes uz-

ticībā Dievam Kungam un gūt baudu Viņā. Neizmanto ļaunprātīgi Dieva žēlsirdību un atgriešanās un apžēlošanas vieglo pieejamību, bīsties attaisnot kaut vai pašus šķietami nenožīmīgākos uzticības pārkāpumus pret Kungu un pret mīlestību uz Viņu.

Ja Kungs stingri un nopietni izskatītu mūsu noziegumus un ņemtu vērā tos – neviens svētais netiktu attaisnots! Daudzi svētie (no otras puses) attaisnoti un šķīstīti Dieva žēlastībā pat pie vissmagākajiem noziegumiem, kas savā laikā ieveda sašutumā ne tikai Dievišķās, bet arī vienkārši cilvēciskās jūtas. Ja Kungs ir žēlsirdīgs, tad žēlsirdīgs ne tikai pret vienu vai dažiem, bet pret visiem. Viņš vēl nevienam nav aizvēris grēku nožēlas durvis. Nevienu nesoda bargāk par citiem, bet visus vienādi, samērīgi, ar vienādu bezgalīgu pacietības, lēnprātības un žēlsirdības mēru.

... Līdz galam žēlsirdīgais Kungs! Grēks ir stipri mani izkropļojis: notrulinājis prātu, samaitājis sirdi, sabojājis gribu, vājinājis atmiņu, atslābinājis visas miesīgās spējas un galarezultātā piešķīris smeldzošu visas šīs kroplības apziņu, kura dzeļ nepārtraukti, nepielūdzami un netraucēti. Kungs! Dziedini manu dvēseli, jo esmu grēkojis pret Tevi! Tu vienīgais vari šeit palīdzēt! Palīdzi, lūdzu, palīdzi! Žēlsirdīgais izmisušo Ārsts, kas žēlsirdīgā sa-

marieša piemērā parādīji, ka Tavs tuvākais ir tas, kas ir nelaimīgs un ilgojas pēc ātras un jūtamas palīdzības!

... Kungs! Kā es varu šodien Tevi lūgt? Kā lai ceru uz Tavu žēlsirdību pret mani? Es tik rupji atteicu palīdzību vienam nabagam, kaut man bija, ar ko viņam palīdzēt! Nav attaisnojuma manai nežēlastībai un bezprātībai. Pats nemitīgi apgrūtinu Tevi ar savām neskaitāmi daudzajām vajadzībām un lūgumiem, bet nabaga apgrūtinājumu nevaru paciest. Pats čikstu par nezūdošiem labumiem, bet no nelaimīga nabaga kļūstu nomākts, negribu dalīties pat liekā kapeikā, kura man nav vajadzīga, bet viņš bez tās varbūt cieš badu un nelaimes. Es pats tik daudzas reizes saņemu prasīto, bet otram atsaku dot nepieciešamo, kaut man tas ir. Kungs! Man ir kauns, sāpīgi – līdz asarām kauns... Izmaini mani!

... *"Ņemies drošu prātu, dēls, tavi grēki tev piedot!"* (Mt 9, 2). Cik daudz tēvišķa maiguma, iedrošinājuma, mierinājuma, brīdinošas žēlastības ir šajos vienkāršajos vārdos!

Vājaais neko vēl nepaspēj Glābējam pateikt, kad Viņš jau steidzas dot cerību uz palīdzību un žēlsirdību: ņemies drošu prātu, dēls!... Tu esi slim, grēcīgs, tu esi nevarīgs, nožēlojams, tu esi nelaimīgs un tā saradis ar savu rūgto tiesu, ka zaudēji pēdējo

cerību uz kaut ko labāku, tā atradis no laimes, ka baidies ticēt pat tam, ka Es varu tev ar kaut ko palīdzēt?! – Ņemies drošu prātu, dēls! Drošāk prasi no Manis visu, kas vajadzīgs. Drošāk tici, ka varu dot visu, kā tev nav; varu dot daudz vairāk, nekā vēlies un uzdrošinies no Manis gaidīt!!!

Kungs! Cik bieži mums vajadzīgs Tavs žēlsirdīgais iedrošinājums: ņemies drošu prātu, dēls! Cik bieži mēs paši esam vainīgi pie savām ilgstošajām ciešanām un smagiem bezizejas stāvokļiem ar to, ka neprotam turēt drošu prātu, necenšamies to darīt! Nesteidzamies pēc palīdzības un mierinājuma pie Debesu Tēva un tā pārspīlējam sava stāvokļa smagumu, ka pat Kungu apvainojam ar savu mazticību un neticību, ka Viņš var mums palīdzēt... Bet arī šinīs minūtēs atskan, Kungs, Tavs žēlsirdīgais, maigais, tēvišķīgais: turi drošu prātu, dēls!

Vai sāksu šaubīties par Tavu žēlsirdību un paklausību uz labo, ak, Vislabais un Pretimnākošais Kungs!

Kā lai nepateicas par Tavām neizsakāmajām dāvanām un labdarību pēc manām sirsnīgajām lūgšanām... Kungs! Stiprini mani ticībā, palāvībā un tieksmē uz Tevi visās manās vajadzībās un nelaimēs.”

Lai iepazītu Dieva žēlsirdību un dzīves pieredzē izjustu Viņa labvēlību pret sevi, pilnīgi jā-

padodas Viņa gribai slimībās, ciešanās un likstās. Kad dvēsele jūt, cik labs un žēlsirdīgs ir Kungs, tad tā kļūst vīrišķīga un stipra, atbrīvojas no dēmoniskām bailēm: “ka tik kas nenotiek...” Viņu nebaida vairs nekāda nelaime uz zemes: ne uguns, ne laupītāji, ne pērkons, ne tuvinieku nāve, ne draugu un mīloto zaudēšana – nekas vairs nevar izsist viņu no līdzsvara. Tā vienmēr ir kļusa, padevīga, paklausīga Dieva gribai. Viņa baidās tikai no viena: ka tikai ar kaut ko nesadusmo Kungu un nepazaudē Viņa mīlestību un žēlsirdību. Un tāpēc ar visiem spēkiem cenšas patikt Viņam ar Dieva baušļu izpildīšanu, cenšanos cik iespējams vairāk sēt labo ap sevi, lai ar žēlsirdības darbiem pierādītu savu mīlestību uz Dievu un tuvākajiem.

Žēlsirdības nozīme

“Svētīgi žēlsirdīgie, jo tie dabūs žēlastību” (Mt 5, 7).

Starp visiem citiem tikumiem žēlsirdības tikums ieņem īpašu vietu, jo Briesmīgā tiesa notiks pēc dvēseles spējas parādīt žēlsirdības darbus un mīlestību (Mt 25, 31–46). Mīlestība virza dvēseli uz žēlsirdību, un tikai mīlestība piešķir žēlsirdībai patieso vērtību, kā sāls dod patīkamu garšu ēdienam.

Žēlsirdība un mīlestība, var teikt, ir nedalāmas. Kā žēlsirdība bez mīlestības, tā mīlestība bez žēlsirdības ir mazvērtīgas Dieva acīs. To pašu var teikt arī par ticību: kā ticība bez darbiem ir nedzīva, tā arī labi darbi bez ticības neglābj dvēseli.

Cilvēka ienaidnieks – velns īpaši neieredz žēlsirdību, jo Kungs mīl labestīgus, atsaucīgus cilvēkus un pastāvīgi dod viņiem Savu žēlastību. Ļaunajam spēkam grūti uzvarēt tos cilvēkus, kuri mīlestībā dara daudz labu darbu Kristus dēļ, savai un tuvāko glābšanai.

Bīskaps Venjamins Milovs raksta: “Dievs sargā katru labdarību kā acuraugu, mīl cilvēku par labestību vairāk nekā māte dēlu... Dievam tīkamo pienākums ir nelaist garām gadījumu darīt labu un darīt to ar neizsmeļamu, pilnu mīlestību.”

Mūsu Kungs Jēzus Kristus saka: “*Dodiet, tad jums tiks dots: pilnu, saspaidītu, sakratītu un pāri ejošu mēru jums iedos jūsu klēpī; jo ar to mēru, ar ko jūs mērojat, jums atmēros*” (Lk 6, 38).

Un apustulis Pāvils arī saka: “*Kas sīksti sēj, tas sīksti pļaus*” (2. Kor. 9, 6), bet psalmotājs Dāvids svētīgus teic žēlsirdīgos, jo pret tiem Kungs ir īpaši žēlsirdīgs. Viņš raksta: “*Svētīgs, kas rūpējas par grūtdieni! Tas Kungs viņu izglābs ļaunā dienā*” (Ps 40, 2).

Dziļi jātic, ka Kunga vārdi noteikti piepildīsies, kā savā laikā tie piepildījās pie svētajiem, kuri māca mūs ar savas dzīves piemēru.

Lūk, piemēram, sirdsskaidrais Sava Apgaismotaits un sirdsskaidrais Radonežas Sergijs bada gadā izdalīja izsalkušajiem pēdējos klostera pārtikas krājumus. Klostera iemītnieki kurnēja par viņu pārmērīgo dāsnumu, bet sirdsskaidrie tēvi Sava un Sergijs nomierināja viņus un lika gaidīt palīdzību no augšas... Un patiešām Kungs nekavējās viņiem palīdzēt. Pēc Dieva nodoma atklājās, ka klosterī produktu ir vairāk, nekā bija agrāk.

Starecs Siluāns raksta: "Kad tev atņem mantu, tad atdod to, jo Dieva mīlestība nevar atteikt; bet, kas nav iepazinis mīlestību, tas nevar būt žēlsirdīgs, jo viņā nav Svētā Gara prieka... Man to iemācīja tēvs. Kad mājā notika nelaime, viņš palika mierīgs.

Reiz mēs gājām garām mūsu laukam un es viņam teicu: "Skaties, zog mūsu labības kūļus." Bet viņš man atbild: "Ak, dēliņ, Dievs izaudzēja maizi, mums pietiks, bet tas, kas zog, droši vien to dara vajadzības dēļ."

Lūk, vēl viens sekošanas cienīgs žēlsirdības piemērs. Kāda pavecāka sieviete saņēma ļoti mazu maizes devu uz visu diennakti un tomēr dalījās ar izsalkušajiem un slimajiem. Par viņas labes-

tību Kungs dāvāja viņai veselību, gara mundrumu un garīgu prieku.”

Žēlsirdības nozīmi ļoti saprotami izskaidroja sirdsskaidrais Sarovas Serafims Brīnumdarītājs vienam no saviem apmeklētājiem, kurš deva viņam naudu, bet pēc tam iedomājās: “Kamdēļ sirdsskaidrajam tēvam nauda?”

Sirdsskaidrais Serafims izskaidroja viņam tā: “Kara laikā ar galliem kāds karavadonis gandrīz zaudēja labo roku, bet, tā kā šī roka bija devusi kādam tuksneša iemītniekam trīs monētas, tad pēc svētās Baznīcas lūgšanām Kungs izglāba viņu. Tu to labi pārdomā un uz priekšu nenožēlo labos darbus.”

Ar žēlsirdības darbiem var sasniegt ļoti daudz... Kungs dzird žēlsirdīgo lūgšanas un izpilda viņu labos lūgumus, bet svētība kā maiga māte sargā tos visos dzīves ceļos no jebkāda ļaunuma.

Neaizmirsti, mans draugs, ka uz žēlsirdības darbiem attiecas arī miermīlīga visu bēdu un ie-
naidnieku uzbrukumu panešana, mīlestība un lūgšana par tiem.

Neaizmirsti arī to, ka, ja žēlsirdība pievelk Dieva svētību, tad kristieša cietsirdības un nežēlastības darbi atgrūž no viņa svētību.

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: “Nepārtraukti piespiedīsim sevi – ikkatru mirkli iekšēji

būt žēlsirdīgam pret ikvienu saprātīgu būtni. Jo tā mums liek Kunga mācība. Un vajag ne tikai saglabāt šo mūsu iekšējo žēlsirdību, bet, kad rodas iespēja un vajadzība, nebūt vienaldzīgam, lai pierādītu savu mīlestību pret tuvāko acīmredzami. Jo mēs zinām, ka bez mīlestības uz tuvāko prāts nevar tikt apgaismots.” Tēvs Jānis S. iesaka: “Vienkārši, bez liela darba tev nāk nauda – vienkārši, daudz nedomādam, izdali to bagātīgi... Ja nabagi neatkāpjas no tevis, tas nozīmē, ka Dieva žēlastība tev nepārtraukti seko.”

Īstenu kristiešu žēlsirdība izlīst pār visiem apkārtējiem, nešķirojot citu no cita. Žēlsirdības darbi atšķiras pēc sava nozīmīguma, bet sirds līdzjūtība ir pret visiem vienāda.

Iesaku, D., arī tev tā rīkoties, īpaši, kad parādi žēlsirdību nabagiem. Nešķiro: kas cienīgs un kas nav cienīgs tavas uzmanības – dod visiem, kas prasa. Ar tādu rīcību tu garīgi bagātināsi pats sevi un tuvāko atturēsi no kritiena. Daži nabagi kļūst nikni uz tiem, kuri vienaldzīgi pāiet viņiem garām. Viņiem rodas naids pret visiem bagātajiem, pret visiem reliģiozajiem, paēdušajiem, trūkumu nezinošajiem. Reizēm šis naids pieaug tik ļoti, ka viņi sāk lādēt Pašu Dievu.

Tēvs Aleksandrs Jeļčaninovs raksta: “Kas dod labajam vietu savā sirdī, tas bagātina vispirms

pats sevi – viņa dvēselē ienāk gaišs, dziedinošs spēks, prieks, miers, kas dziedina visas mūsu dvēseles slimības un čūlas. Cietsirdīgais, pretējī, sažņaudz, nocietina savu sirdi, ielaizdams tajā aukstumu, naidu un nāvi.

Būt labam – tas nenožīmē piespiest sevi veikt labus darbus, bet savā sirdī krāt svētības siltumu – un pirmām kārtām ar šķīstīšanos un lūgšanu. Kā nesaaaukstēties salā? – Būt iekšēji sasildītam. Kā neklūt aukstam pasaulē? – Sasildīt sirdi ar Svētā Gara svētību. Mūsu cietsirdība, nepielūdzamība, nesaudzīgums pret cilvēkiem ir ne-caurejams aizsegs starp mums un Dievu. Tas ir tāpat, kā uzlikt augam melnu kupolu un tajā pašā laikā gausties par to, ka tas iet bojā bez saules stariem.”

Žēlsirdības formas un palāvība uz Dieva žēlastību

Žēlsirdībai jāizpaužas, gan sniedzot materiālo palīdzību trūkcūcietējiem, gan morāli atbalstot, gan aizlūdzot. Briesmīgajā tiesā apžēloti būs ne tikai tie, kas padzirda, pabaro un apgērbj tos, kam tas nepieciešams, bet arī tie, kuri apciemo slimos un cietumā esošos un ar labu vārdu mierina tos. Tāda žēlsirdības forma pa spēkam ir visiem.

Kam Kungs dāvājis veselību, tas viegli šo Dieva dāvanu var palielināt ar žēlsirdības darbiem: izmazgāt kaut ko slimniekam vai sakārtot viņa dzīvokli, vai pastrādāt viņa dārzā, vai aizvest viņam ūdeni, vai saskaldīt malku, kā to darīja svētais Belgorodas Joasafs. Viņš ne tikai visus savus ienākumus izdalīja nabagiem, bet arī savām rokām skaldīja malku, kuru pirka atraithēm un bāreņiem... Bet bija bīskaps!

Žēlsirdības piemēru Dievs mums parādīja līdzībā par ievainoto, kas cietis no laupītājiem, un samarieti. Pilnīgi svešs un nepazīstams cilvēks rūpējās par nelaimē nonākušo kā pats tuvākais. Viņš pārsēja tam brūces, izmantodams visus savus vīna un eļļas krājumus, uz sava ēzeļa aizveda to uz viesnīcu un viesnīcas saimniekam apsoliya samaksāt visus izdevumus, apkopjot slimo, līdz pilnīgai viņa izveseļošanai. Lūk, kādu sirsnīgu gādību, uzmanību un tālredzību parādīja žēlsirdīgais samarietis attiecībā uz nepazīstamu cilvēku, kurš, pēc visa spriežot, bija ebrejs, bet ebreji nicināja samariešus un uzskatīja, ka viņiem nav nekā kopēja ar viņiem. Un, neskatoties uz to, žēlsirdīgais samarietis centīgi un no visas sirds palīdzēja šim cilvēkam, kas bija nokļuvis laupītāju rokās.

Šis ir labs piemērs arī mums: palīdzēt mūsu ie-
naidniekam.

Žēlsirdībā daudz sasniegušais taisnais doktors
Gaazs raksta: "Nesamulstiet no laicīgās dzīves tuk-
šajiem noteikumiem un nīcīgajiem likumiem. Lai
tuvākā labums ir vienīgs, kas virza jūsu soļus.

Ja nav personisko līdzekļu palīdzībai, prasiet
lēnprātīgi, bet neatlaidīgi tiem, kam tie ir. Nebai-
dieties iespējamā pazemojuma, nebaidieties at-
teikuma... Steidzieties darīt labu. Protiet piedot,
vēlieties izlīgšanu, uzvariet ļaunu ar labu.

Nekautrējieties no mazas palīdzības, kuru jūs
varat sniegt tajā vai citā situācijā. Lai tā izpaužas,
padodot glāzi svaiga ūdens, draudzīgā sveicienā,
mierinājumā, līdzjūtības vārdā – un tas jau ir labi.
Centieties pacelt kritušo, mīkstināt ieļāunoto, iz-
labot tikumiski sagrauto."

Darot labu tuvākajam, katram jāatceras, ka
Kungs arī viņu neatstās.

Svētais Augustīns sacīja: "Padomā, vai tas, kas
baro Kristu (t. i., nabagus), pats netiks Kristus pa-
barots?"

Reiz divi ceļojoši mūki, darbos nogurdināti un
badā novārdzināti, zaudēja cerību kaut kur iestip-
rināties. Viņi bija ļoti noskumuši un smagi nopū-
tās par to. Pēkšņi viņiem parādījās Kunga eņģelis

un sacīja: “Jūs visu atstājāt Dieva dēļ, ar lielu uzticēšanos, bet tagad skumstat, it kā zaudējuši jebkādu cerību: Dievs pabaro lopus, vai tiešām Viņš atstās savus dēlus, badā izvārgušus?”

Un patiesi, drīz viņi iegāja pilsētā un uzreiz trijās mājās tika uzaicināti atpūsties un stiprināt spēkus.

Tā Kristus mācekļi – apustuļi, bez panākumiem nomocījušies, zvejojot visu nakti, zaudēja cerību iegūt kaut nedaudz zivju. Bet Augšāmcelies Kristus parādījās viņiem un pavēlēja izmest tīklus jūrā, un, kad tīkli sāka pildīties zivīm, mācekļus pārņēma izbailes no redzētā brīnuma. Kristus tiem pavēlēja zivis izcept... Bet pēc tam sāka cienāt tos, sacīdams: *“Nāciet, ēdiet. Ņēma maizi un zivis un deva viņiem”* (Jņ 21, 12–13).

Cik daudz, līdzīgu piemēru ir katra godbijīga kristieša dzīvē! Mēs šausmināmies, brīnāmies un izsaucamies: “No kurienes tas? Kāds brīnums!”

Bet turpinām palikt tikpat mazticīgi un mazdūšīgi. Mokošas domas satriec mūs skumjās: kas, kā, kāpēc un no kā tas un tas, tā un tā? Ko ēst? Kā apgērbties?...

Ieslīgstam pasaulīgās rūpēs, mētājamies bailēs atpalikt no citiem ārējā spožumā un šajā kņadā pavisam aizmirstam par tiem, kam vajadzīgs pats nepieciešamākais... Zaudējam cerību uz Dievu,

ticību Dieva nodomam, paļāvību... šausminā-
mies no trūkuma, baidāties nabadzības. Par visa
tā iemesliem trāpīgi saka svētais Augustīns: “Ce-
rība vēl nav sasniegusi savu pilnību: arī ola ir aiz-
metnis, bet tā vēl nav cālēns.”

Kad mūsu cerības aizmetnis uz Dievu nobrie-
dīs un atdzīvosies kā cālēns, izlauzies no čauma-
las, tad mūs nešausminās zemes labumu pieticība
un tad mēs paši meklēsim situācijas, kam ar ko
palīdzēt, bet savā nabadzībā paļausimies tikai uz
Kungu.

Zīmīgi ir svētā Jāņa, Aleksandrijas patriarha,
vārdi, zaudējot 13 baznīcas kuģus ar kviešiem.
Viņš sacīja: *“Kungs deva, Kungs arī ņēma; kā Kungs
gribēja, tā notika; lai svētīts ir Tā Kunga vārds (Īj. 1,
21)! Pacietieties, bērni, un nekā nebaidieties! Dievs
pasargāja mani no liela grēka: ja tas nenotiktu, es
paaugstinātos, kļūtu lepns ar to, ka dodu daudz
žēlsirdības dāvanu nabagiem, un būtu par sevi
augstās domās, ka esmu dāsns; bet tāpēc taisnī-
bu mīlošais Tēvs godkāriģo dēlu sodīja, glābdams
no pašslavināšanas. Dievs mūs žēlastībā pamāca,
nedaudz ievainojot, lai mēs attaptos un ātrāk pie-
vērstos Viņam. Viņš ir tas pats Dievs, kas bija Ījaba
laikā, tikpat visuvarošs un tikpat žēlsirdīgs – Viņš
neatstās mūs.”* Drīzā laikā Kungs bagātīgi atalgoja
viņa zaudējumu.

Īsta paļaušanās uz Dievu ir tā, kad atrodamies galēji smagos apstākļos, lielos spaidos, lielā trūkumā un nabadzībā, bet nekrītam izmisumā un ar savu pacietību uzvaram visas grūtības.

Kungam ir divi neizsīkstoši avoti: viens – pārtika un visi citi dzīvei nepieciešamie priekšmeti; otrs – žēlsirdība un garīgās dāvanas. No šiem diviem avotiem Kungs sūta katram to, kas vajadzīgs dvēselei un ko kurš var uzņemt.

Kurš iepazīnis Dieva mīlestības saldmi pret tuvākajiem, tam nav jāpiespiež sevi būt žēlsirdīgam, jo tā izriet no mīlestības. Un, jo pilnīgāka mīlestība, jo pilnīgāka žēlsirdība.

Doktors Gaazs bija ļoti bagāts. Viņam piederēja vadmalas fabrika un liels īpašums. Bet atkarībā no tā, cik lielā mērā viņa sirds iedegās mīlestībā uz nabagiem, slimajiem, ieslodzītajiem, uz visiem nelaimīgajiem, viņš pakāpeniski izlietoja visu savu bagātību viņiem, līdz beidzot apglabāt viņu nācās ar policijas līdzekļiem.

Lūk, pilnīgas žēlsirdības piemērs. Bet ne katrs var to uzņemties, tāpēc ne katram tas derīgs. Aiziet līdz nabadzībai, piespiežot sevi uz to, var daudzi, bet ne visi spēj bez kurnēšanas nest šo krustu, tāpēc pie žēlsirdības tikuma nepieciešama apdomība.

Mums jāizpilda visi Dieva likumi un vispirms likums par mīlestību, mums jāpaļaujas uz Kungu un pilnībā jāatdod sevi Viņa vissvētajai gribai, tad arī Viņš neliks kaunā mūsu cerību, neatstās mūs nelaimē un galējā nabadzībā. Svētais Hieronīms, pamācot par to, teica: “Lai ir cilvēks tas, kam viņam ir jābūt, un tūdaļ viņam dos visu Tas, caur kuru viss ir noticis.”

Apdomība žēlsirdības darbos

Sirdsskaidrajam Barsanufijam jautāja: “Ja kāds ir bagāts un tam pieder vairāk, nekā vajadzīgs, vai tam nav nepieciešama apdomība?” Starecs atbildēja: “Jā, viņam ir nepieciešama apdomība, lai nesekotu pāri spēkiem savam nodomam un vēlāk nenožēlotu to, ko izdarījis.”

Apustulis Pāvils raksta: *“Nevar prasīt, lai citu atvieglošana jūs novestu grūtībās, bet lai notiktu izlīdzināšana”* (2. Kor. 8, 13).

Garīgu un morālu atbalstu, labu vārdu, mierinājumu atteikt nedrīkst nevienam, ja cilvēkam patiešām tas vajadzīgs, bet atteikt materiālo pabalstu reizēm ir pat nepieciešami.

Konkrētu atteikuma iemeslu ir daudz, bet vispārējos vārdos tie ir – rūpes par trūcīgā garīgo la-

bumu (šeit nav domāta dienišķā maize) un savu iespēju, sava stāvokļa, savas garīgās izaugsmes apzināšanās.

Sirdsskaidrais Barsanufijs Lielais raksta: "Dievs negrib, ka cilvēks darītu kaut ko pāri seviem spēkiem. Ja kādam ir tikai paša vajadzībām nepieciešamais, tas nav jāizlieto žēlsirdības dāvanām, lai vēlāk savā trūcībā nesāktu bēdāties, nespēdams panest nabadzību. Bet, ja lūdzējs viņu neliek mierā un viņš teiks: piedod, man nav nekā, ko tev dot, tad tie nebūs meli, jo tam, kam ir tikai nepieciešamais, vajadzīgais priekš viņa paša, nav nekas, ko dot citiem. Lai saka prasītājam: piedod, man pieder tik, cik nepieciešams pašam."

Īpaši tā jārikojas ar slinkajiem, kuru veselība atļauj strādāt, bet viņi negrib.

Tēvs Jānis S. raksta: *"Ja mēs zinām par dažiem, ka viņi nabadzīgi no dīkdienības un slinkuma, tādiem mums nav jādod no sava darba pārpalikuma. Kas negrib strādāt, tam nebūs ēst (2. Tes. 3, 10)."*

Bet man jābrīdina tevi, mans draugs, ka tāda svēto tēvu pamācība attiecas uz tikumā nepilnīgiem. Pilnīgo mērs – atdot prasītājam pēdējo, ļaujoties uz Dieva žēlastību. Pilnīgie garīgajā dzīvē nespriež: kas prasa un kamdēļ prasa. Visus cenšas mierināt, ar ko vien var.

Nav jāaiņemas lielas naudas summas ar mērķi palīdzēt tuvākajam, jo var gadīties, ka dzīves apstākļi mainās un parāds paliek neatdots. Tādos gadījumos jāatsaka prasītājam.

Gadās pat tādas situācijas, kad savu naudu un mantu žēl prasītājam atdot, bet citus piespiež palīdzēt, neaizdomājoties, ka viņiem varbūt atņem pēdējo.

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks par to raksta tā: “Ja gribi sēt nabagiem, tad sēj no personīgā. Bet, ja sēsi no svešā, tad zini: tās ir visrūgtākās nezāles.”

Apdomībai jābūt, arī apmeklējot slimniekus. Ir tādas saslimšanas, kuras prasa pilnīgu klusumu un mieru, tā ka mūsu apmeklējums var izrādīties slimajam par apgrūtinājumu. Pirms apmeklēt slimos, no radiniekiem jāuzzina, vai var to darīt.

Bieži uzdod jautājumu: “Kas svarīgāks – lūgšana vai kalpošana tuvākajiem? Kam dot priekšroku?” Uz tādu jautājumu arhibīskaps Varlaams atbild tā: “Paklausības dēļ un rūpēs par tuvākajiem vienmēr jāsamazina savs lūgšanu laiks, jo paklausība ir lielāka par gavēni un lūgšanu, un nevajag samulst, bet apzināties kalpošanas tuvākajam svarīgumu.”

Kā lūgšanu, tā arī žēlsirdības darbus jāveic pēc iespējas nemanāmāk. Kristus brīdina: *“Sargieties jūsu taisnību rādīt ļaužu priekšā, lai viņi to skatītu,*

citādi jums nav nekādas algas pie jūsu Debesu Tēva” (Mt 6, 1).

Cilvēku uzslavas atņem mums balvu no Dieva. Bet ne tikai šī iemesla dēļ labais jādara slepeni. Atklāta žēlsirdība attīsta lepnību un godkāri, iedomību un pašapmierinātību, tāpēc gudri darītas, kas slēpj savus labos darbus pat no tuviem cilvēkiem, pēc Kristus vārdiem: *“Lai tava kreisā roka nezina, ko dara labā” (Mt 6, 3).*

Svētīgi darīt labu cita vārdā, t.i., sacīt: “Mani lūdza jums nodot...” un nesamulst domās: “Es taču apmānu!” Tas nav apmāns: Kristus un svētie tēvi māca un, varētu teikt, prasa mums to, t.i., lai mēs dotu nabagiem.

Labi caur kādu nodot savu denāriju trūkumcietējiem. Par to tēvs Jānis S. raksta tā: “Ar prieku izdali savu iegūto kā upuri Kungam un Viņa svētajiem. Ja caur kādām citām rokām nosūti to, tici, ka dotais nonāks līdz mērķim.”

Slepenā žēlsirdība noderīga arī tā iemesla dēļ, ka, tā rīkodamies, devējs mazāk nosoda citus vai vispār nevienu nenosoda, jo spriež: “Kā es no citiem slēpju savus tikumus, tā citi slēpj savus no manis. Viņi ir labi un sirsnīgi, bet parāda sevi it kā grēcīgus, lai viņus nepaaugstinātu...”

Kā likums, mēs spriežam par citiem pēc sevis. Ja mēs paši esam greizsirdīgi un skaudīgi, tad do-

mājam, ka visi ir greizsirdīgi un skaudīgi; ja paši esam aizdomīgi un neuzticīgi, tad citos “redzam” to pašu; ja nosodām, tad domājam, ka aiz muguras nosoda mūs, domā ļaunu, zākā mūs utt. Un otrādi: ja mēs paši mīlam citus, tad domājam, ka arī citiem pret mums ir tādas pašas jūtas; ja mēs paši esam atturīgi visā, tad arī par citiem tā domājam; ja žēlsirdības darbus veicam slepenībā, tad uzskatām, ka visi tā dara. Lūk, kāpēc svētīgi darīt labo slepenībā.

Iesaku, mans draugs, pievērst tam īpašu uzmanību. Reizēm izdarām par grasi, bet savu darbu novērtējam par rubli. Izbazūnējam visapkārt par sevi! Lūk, cik es esmu žēlsirdīgs! Atpestī, Kungs!...

Dvēseles miers

Dvēsele!... Kas ir dvēsele? Uz šo jautājumu sirdsskaidrais Makarijs Lielais atbild tā: “Dvēsele ir gudra, liela un brīnumaina, skaistuma pilna radība, Dieva attēls un līdzība.”

Dvēsele – tas ir cilvēciskais saprāts, tas, ko apustulis Pāvils nosauc par miesīgām domām (*Rom. 8, 6–7*). Ar dvēseli mēs domājam, spriežam. Dvēsele atrodas nepārtrauktā izmaiņu procesā.

Visa cilvēka būtība sastāv no gara, dvēseles un miesas.

Gars – tas ir dievišķais prāts; dārgākā, patiesākā mūsu būtība, nemaināma tās daļa, Dievišķā daļiņa.

Miesa – redzamā, ārējā, materiālā mūsu būtnes daļa.

Dvēsele kalpo it kā par gara apvalku, bet miesa – par ārējo dvēseles apsegu. Pēc būtības gars, dvēsele un miesa ir vienoti kā ūdens, atrazdamies dažādās blīvuma pakāpēs: tvaiks, šķidrums, ledus.

Dvēsele pati par sevi nevar atšķirt patiesību no meliem, labo no ļaunā.

Apustulis Pāvils raksta: *“Miesīgais cilvēks nesatver to, kas nāk no Dieva gara, jo tas viņam ir ģeķība, viņš to nespēj aptvert, jo tas ir garīgi apspriežams”* (1. Kor. 2, 14).

Dvēsele, kurai nav Dieva Gara, ir mirusi, tāpat kā mirusi ir miesa, kurai nav vairs dvēseles (pēc nāves).

“Miesas tieksme ved nāvē, bet gara tieksme – uz dzīvību un mieru” (Rom. 8, 6), t.i., ticība tam, ko mums čukst grēcīgās jūtas un kaislības, noved pie garīgām un miesīgām slimībām, pie visdažādākajām rūpēm un bēdām un, beidzot, pie dvēseles nāves, t.i., pie mūžīgajām mocībām aizkapa dzīvē. Bet garīgās domas, tas ir, ticība uz Dievu, kas piespiež miesas prātu klusēt, bet garīgo prātu runāt, ir mūžīgā dzīvība un svētlaime.

Nepilnīgajiem kristiešiem miesa un gars pastāvīgi naidojas. Apustulis Pāvils saka: *“Bet es jums saku: staigājiет garā, tad jūs miesas tieksmes savaldīsiet. Jo miesas tieksmes ir pret garu, bet gara tieksmes ir pret miesu, jo šie divi viens otram stāv pretī, ka jūs nedarāt to, ko gribat.*

Es jums saku: vadāties pēc gara, un jūs nepildīsiet miesas iegribas.

Bet zināmi ir miesas darbi – tie ir: laulības pārkāpšana, netiklība, izlaidība, elku kalpība, burvība, ienaidis, strīdi, nenovīdība, dusmas, ķildas, šķelšanās, viltīgas mācības, skaudība, slepkavība, plītēšana un dzīvošana un tamlīdzīgas lietas, par kurām es iepriekš saku, kā jau esmu senāk sacījis: tie, kas tādas lietas dara, nemantos Dieva Valstību.

Bet gara augļi ir: mīlestība, prieks, miers, pacietība, laipnība, labprātība, uzticība, lēnprātība, atturība. Tādām lietām nav likuma” (Gal. 5, 16–26). – “Jo, kas sēj uz savu miesu, tas pļaus no miesas pazušānu, bet, kas sēj uz garu, tas pļaus no gara mūžīgo dzīvošanu” (Gal. 6, 8). Kas dzīvo garā, bet ne miesā, tam dvēsele tīra, gaiša, svētīga, tikumos smaržojoša... aromātiska! Svētīga ir pat tāda cilvēka miesa. Kad tāds svētais, tikumos pilnīgs kristietis nomirst, tad viņa miesa nav pakļauta trūdēšanai (ne visiem svētajiem), bet no dažiem pastāvīgi izdalās smaržojošas mirres, t.i., tāds smaržojošs šķidrums, kas ir

aromātiskāks par visām smaržām. Tas liecina par to, ka Svētais Gars nešķirami mājojis šī kristieša dvēselē.

Kas dzīvo pēc gara, izpildot Dieva baušļus, tā dvēsele atrodas dziļā mierā. Praviētis un psalmotājs Dāvids sacīja: *“Kas Tavu bauslību mīl, tiem ir liels miers un tie nekur neklūp”* (Ps. 118, 165), tāpēc *“kas turas pie tā Kunga, ir viens gars ar Viņu”* (1. Kor. 6, 17).

Bīskaps Ignatijs Brjančaņinovs raksta: “Durvis uz gara valstību – Dieva miers, kas pārspēj jebkuru prātu, kas nogremdē visas cilvēka domas un nodomus savā neizsakāmajā saldumā. Šis Kristus miers iznīcina visas šaubas un bailes, kas tik spēcīgi darbojas uz miesīgu cilvēku...

Ir darbība... asinīm, kas nepieredzējušiem šķiet laba un garīga, bet tā nav ne laba, ne garīga, tā nāk no mūsu kritušās būtības, un mēs to pazīstam, jo ir brāzmaina, karsta un iztraucē mieru sevī un tuvākajos. Garīga darbība rodas no miera un rada mieru.” To mieru, par kuru Kristus sacīja: *“Mieru es jums atstāju, savu mieru es jums dodu”* (Jņ 14, 27).

Dvēseles miers – tas ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, pēc kā mēs nosakām: vai esam garīgi vai miesīgi. Ja miers mūsu dvēselē nepazūd ne pie kādiem apstākļiem, ne pie vissmagākajiem pārdzīvojumiem, tas nozīmē, ka esam garā. Lai kā

mūs neapvainotu, lai kādu ļaunumu mums nenodarītu, lai kādus zaudējumus neciestu, mums vienmēr jābūt garā klusiem un mierīgiem. Tas iespējams tikai tādā gadījumā, ja mēs no sirds mīlēsim Dievu un tuvākos, ja mums būs dziļa ticība un paļaušanās uz Dieva prātu, ja mēs labprātīgi pacietīsim jebkādu ļaunumu, jebkādas bēdas un slimības.

Kā pēc spēcīgas vētras iestājas dziļš klusums, pēc tumšas nakts priecīgs rīts, tā arī pēc liela sarūgtinājuma un dziļām skumjām iestājas sirdī *Dieva miers, kas ir augstāks par visu saprašanu* (Fil. 4, 7).

Starecs Siluāns raksta: “Ja tevi piemeklē kāda neveiksme, tad domā: Kungs redz manu sirdi, un, ja Viņš gribēs, tad būs labi man un citiem. Un tā tava dvēsele vienmēr būs mierā. Bet, ja kāds kurnēs: tas nav tā, bet tas slikti, tad nekad nebūs dvēselē miera, kaut arī viņš gavētu un daudz lūgtos.

Kad dvēseli piemeklē Kristus miers, tad tā ir priecīga sēdēt kā Ījabs strutu pūžņos, bet citus redzēt slavā; tad dvēsele priecājas, ka viņa sliktāka par visiem. Šis Kristus pazemības noslēpums ir liels, to nav iespējams izskaidrot. No mīlestības dvēsele jebkuram cilvēkam grib vairāk laba nekā sev un priecājas, kad redz, ka citiem labāk, un bēdājas, kad redz, ka viņi mokās.

Svētie apustuļi un visi svētie vēlējās tautas glābšanu un, atrodoties starp cilvēkiem, karsti lūdās par tiem. Svētais Gars deva viņiem spēku mīlēt tautu, un mēs, ja nemīlēsim brāli, nevarēsim iegūt mieru. Lai katrs padomā par to. Ja brālim pārmet, viņu tiesā vai apbēdina, tas nozīmē, ka savu mieru esi pazaudējis.

Lai saglabātu dvēseles mieru, sava dvēsele ir jāpieradina mīlēt nelabvēli un uzreiz lūgties par viņu. Ja brāli ienīstam vai tiesājam, tad mūsu prāts aptumšojas un mēs zaudējam mieru un drošību Dieva priekšā. Dvēsele nevar atrasties mierā, ja visiem spēkiem nelūgsim no Kunga – mīlēt cilvēkus. Kas sevī nes Svētā Gara mieru, tas arī uz citiem izlej mieru, bet, kas nes sevī ļaunu garu, tas arī uz citiem izlej ļaunu.

Ir neiespējami saglabāt dvēseles mieru, ja nesekosim prātam, t.i., ja nedzīsim projām Dievam nepatīkamas domas; turoties pie Dievam tīkamām domām, saglabāsim dvēseles mieru.

Ar prātu jāskatās sirdī, kas tur notiek: mierīgi vai nē. Lai saglabātu dvēseles mieru, jābūt atturīgam, tāpēc ka arī mūsu miesas dēļ tiek zaudēts miers.

Miers tiek pazaudēts, ja dvēsele kļūst godkā-rīga, paaugstinās brāļa priekšā vai nosoda kādu, vai brāli pamāca bez lēnprātības un mīlestības, ja

daudz ēdīsim un vāji lūgsimies – tā visa dēļ tiek zaudēts miers.

Nevar dvēsele atrasties mierā, ja viņa nemācīsies Dieva bauslībā dienu un nakti, jo šie likumi ir Dieva Gara uzrakstīti, bet Dieva Gars caur Rakstiem pāriet uz dvēseli, un tā jūt baudījumu un vairs negrib mīlēt pasaulīgo, jo mīlestība uz pasaulīgo iztukšo dvēseli, tad tā kļūst grūtsirdīga un mežonīga, un negrib lūgties Dievu.

Dvēseles miers ir tāds dārgums, kura dēļ vērts ziedot visu laicīgo.

Dvēseles nesakārtotība, t.i., neiecietība, liecina par dvēseles slimību un par to, ka tajā nav Svētā Gara. Svētais Pairsijs Lielais jautāja Kungam: “Kā uzvarēt neiecietību?”

Kungs viņam atbildēja: “Ja negribi būt neiecietīgs, tad nekā nevēlies, nevienu nenosodi un neienīsti, un vairs nebūsi neiecietīgs.”

Neko nevēlēties – tas nozīmē: atteikties no savas gribas un dzīvot pēc Dieva gribas – jo mēs bieži vēlamies to, kas mums ir par ļaunu un nes dvēselei bojāeju.

Par neiecietības iemesliem un dvēseles miera zaudēšanu arhibīskaps Arsēnijs Čudovskis raksta tā: “Reizēm pēkšņi tevī parādās kaut kāda neiecietība, neapmierinātība ar apkārtējiem cilvēkiem, bet dažkārt vienkārši nospiedošs garastāvoklis,

ilgas, vilšanās. Mazākais iemesls – un tavs noskaņojums sabojājas. No kā tas? Acīmredzot agrāk tavas dvēseles augsne bija sagatavota tādām noskaņojumam. Neiecietība, neapmierinātība ar cilvēkiem nāk no skaudības, nelabvēlības pret tiem.

Ilgas, grūtsirdība, nospiedošs garastāvoklis izriet no iepriekšējām grēcīgajām domām, jūtām, darbiem.

Dieva svētība kā rīta rasa aizdzen visu to, atsvaidzina sirdi un visu iekšējo cilvēka būtību.

Laimīgs tas, kas prot vai, pareizāk sakot, ir spējīgs ātri piesaistīt sev šo Dieva svētību: tas viegli atbrīvosies no tām dvēseles ciešanām, par kurām mēs runājam.”

Dvēseles miers sasniedzams dažādos ceļos.

Sirdsskaidrais Sarovas Serafims pamāca: “Nekas tā nepalīdz sasniegt iekšējo mieru kā klusēšana un, cik iespējams, nepārtraukta saruna ar sevi un reta – ar citiem. Biežāk der ieskatīties sevī un prasīt: kur es esmu? (t.i., analizēt savu dvēseles stāvokli dotajā momentā). Garīgas dzīves pazīme ir cilvēka koncentrēšanās sevī un apslēpts darbs savā sirdī.”

Sirdsskaidrais Nikodēms Svētkalniētis saka, ka “pazemība, sirdsmiers un lēnprātība ir tik cieši savstarpēji saistīti, ka tur, kur ir viens, tur ir arī otrs.”

Bet sirdsskaidrais Barsanufijs pamāca: “Uzskati sevi par visgrēcīgāko un pēdējo no visiem un atradīsi mieru. Uzzini, kas var sniegt mierinājumu brālim, dari to un iegūsi mieru no Dieva arī tu.”

Apustulis Pāvils māca: *“Centieties būt mierā ar visiem un pēc svētas dzīves, bez tā neviens neredzēs to Kungu”* (Ebr. 12, 14).

Arhibīskaps Arsēnijs Č. dod padomu miera saglabāšanai. Viņš raksta: “Garīgajā dzīvē liela nozīme ir sevis tiesāšanai. Tas pirmām kārtām atvieglo panest bēdas. Gadījās ar mani kaut kas sāpīgs: ja nevienam nepārmetu, neuzlieku vainu uz otru, bet pats sevi apvainoju, iekšēji saku, ka esmu visu bēdu cienīgs, tad ar to pašu atmaskoju sevi un bez samulsuma ar zināmu mieru pārciešu grūto un smago, tāpēc var teikt: sevis tiesāšana remdē un nomierina mūsu garu. Sevis tiesāšana nospiež mūsu kaislības, mūsu grēkus. Sevis tiesāšana kaislībām ir tas pats, kas ugunij ūdens: ūdens nodzēš uguni, sevis tiesāšana – kaislības. Sevis tiesāšana attīsta spēju atšķirt labo no sliktā arī smalkumos, tas, kurš netiesā sevi, tam notrulināta labā atzišana. Sevis tiesāšana attīsta un nostiprina pazemību, jo, kurš pārmet sev, tas visu, kas ar viņu notiek labs, uzskatīs par Dieva Providences lietu, bet ļauno – par saviem grēkiem. Sevis tiesāšana ved pie savstarpēja miera. Ja visi pārmetu vispirms

sev, tad iestātos miers, un otrādi: pārmetot cits citam, mēs sējam naidu un nepatiku. Sevis tiesāšana ļauj mums mierīgi pārciest apvainojumus, nejust tos. Sevis tiesāšana ir groži, kas notur visa sliktā izpausmes un darbību mūsos. Sevis tiesāšanai pretēja ir pašattaisnošanās, kas attīsta mūsos godkāri, iedomību un lepnību.”

Garā mierīgs kristietis vienmēr un visur ir patāvīgs. Viņš ir mierīgs ar visiem cilvēkiem, ar savu sirdsapziņu, bet galvenais – ar Dievu. Viņā dus Dievs.

Miera nešana

“Svētīgi miera nesēji, jo tie tiks saukti par Dieva bērniem” (Mt 5, 9). Par Dieva dēliem Kristus sauc tos kristiešus, kuri ir sasnieguši dvēseles mieru un kuri kā saule izlej šo tikumu pār apkārtējiem, vienmēr un visur nes mieru starp tiem, kas naido.

Daudzi askēti centušies izpildīt miera nesēja varoņdarbu un daži pat izgāja no klostera pasaulē, lai samierinātu ķildīgos un ieaudzinātu pasaulīgajos dvēseles mieru. Bet ne visiem tas izdevās...

Starecs Siluāns par savu pieredzi raksta tā: “Kungs saka: “Svētīgi miera nesēji.” Un es pado māju: pa daļai klusēšu, bet pa daļai nodarbošos ar cilvēku samierināšanu. Un apmetos uz dzīvi bla-

kus kādam no līdzsvara izsistam brālim, shima-mūkam... un sāku viņam iestāstīt, lai viņš dzīvo mierā ar visiem un piedod visiem. Viņš nedaudz pacietās, bet pēc tam tā sacēlās pret mani, ka es pat celli pametu un tik tikko aizbēgu no viņa, un es daudz raudāju Dieva priekšā, jo miers nesaglabājās. Un es sapratu, ka jāmeklē Dieva griba un jādzīvo tā, kā grib Kungs, bet nevis pašam jāizdomā sev varoņdarbi.”

Miera nešana pa spēkam tikai pilnīgajiem kristiešiem, kuriem sirds attīrīta no kaislībām, bet, ja kristietis vēl nav sasniedzis bezkaislību, tad mēģinājumi nomierināt citus būs lemti neveiksmei.

Sirdsskaidrajam Barsanufijam uzdeva jautājumu: “Vai labi censties pēc miera ar visiem?” Viņš atbildēja: “Labāk nomierināt paša sirdi. Tas katram pieklājas, un svētīgs, kas to dara. Bet samierināt naidīgos ne visiem iespējams, bet tikai tiem, kas var to darīt bez jebkāda ļaunuma pašos.”

Bet sirdsskaidrais Serafims pamāca tā: “Sasniedziet gara mieru, un ap jums glābsies tūkstoši.”

Miera nešana nozīmē ne tikai ķildīgo samierināšanu, bet arī to, lai remdētu un nomierinātu apkārtējo dvēseles, iedvešot tiem ticību un cerību, samierinot tos ar Dievu, dzīvi, pasauli un cilvēkiem. Ieguvis garīgu veselību, miera nesējs arī apkārtējiem iedveš mundrumu, prieku un mieru.

Ja mēs, vēl garīgo pilnību nenasniegušie, gribam dzīvot ar visiem mierā, mīlestībā un saskaņā, tad šī augstā mērķa dēļ jāpazemina sevi līdz galam, līdz dvēseles dziļumiem. Cilvēkam, kas pret mums sacēlies, no sirds jālūdz piedošana, visā vainojot sevi, pat dāvanu labi atnest viņam miera dēļ, bet galvenais – pastiprināti lūgties par viņu.

Ja mēs gribam samierināt tuvus radniekus vai draugus, kas ķīldojas viens ar otru, tad vispirms lūgšanā mums jāvērsas pēc palīdzības pie Dievmātes un tiem svētajiem, kuru vārdus nes ķildnieki.

Lūgšana – tas ir uzticams garīgs līdzeklis un ierocis cīņā ar ļauno spēku. Ar lūgšanu tiek nodzēstas dusmas, neiecietība, ļaunums, skaudība, naidis un strīdi – visas kaislības un netikumi. Lūdzoties dvēselē iestājas miers, klusums... svētums!

Garīgā izaugsme

Vecāki ar prieku skatās uz mazuli, kas tikko sāk mācīties staigāt patstāvīgi, bez palīdzības. Mazulis šūpojas, zaudē līdzsvaru, krīt... bet nepado-
das! Viņu pacel, viņš atkal raujas uz priekšu... ar
smaidu un priecīgu kliedzienu izteikdams savu
sajūsmu.

Vecāki ir laimīgi! Viņi smaida, priecājas, ka bērns sāk staigāt – tā ir bērna normālas attīstības pazīme.

Arī man gadās priecīgas minūtes, kad, vērojot savus garīgos bērnus, es ieraugu viņos normālu garīgo spēku, attīstību, normālu augšanu.

Bet man ir arī citi garīgie bērni, tā saucamie – bērni punduri, kuri daudzus gadus atrodas vienā un tai pašā līmenī... Pēc garīgā vecuma viņi nav vairs mazuli, jau sen izgājuši no šī vecuma, bet viņu prasības paliek zīdaiņu līmenī. Viņi grib, lai garīgais tēvs veltītu viņiem pēc iespējas vairāk uzmanības, lai viņš, kā saka, uz rokām viņus nestu, padziedātu šūplā dziesmas, gļaudītu tiem galvu un nekad nesodītu, neizturētos stingri, nerunātu neko pret viņu gribu un vēlēšanos...

Noliec tikai kādu no viņiem uz stingra pamata un saki: "Nu ej pats... viens, bez manis... Izdari kaut vienu soli! Tev pašam patīks!" – Te tev nu bija! Sacel tādu troksni! "Esmu vājš, nevarīgs... šūpojos, sasitīšos... Uz rokām drošāk! Lūdz par mani, tēvs, bet labus darbus neprasi: esmu taču mazs! Tikumu nav – nemeklē... Pa kuru laiku man tos sasniegt? Esmu taču maziņš!"

Nu, ko te teiksi! Dažiem līdz sirmiemi matiem patīk būt "mazuliem" garīgajā dzīvē. Negrib, slin-

ki strādāt paši ar sevi, bet, uz ko cer, grūti pat iedomāties. Laikam cer, ka arī tajā pasaulē tos turēs uz rokām... Gribētos man tiem teikt: "Nē, garīgie bērni, slinkie un nolaidīgie! Neizbēgt jums Dieva taisno tiesu! Jums ir dots viss, kas vajadzīgs pestīšanai.

Kristībās jūs piedzimāt garīgajai dzīvei; Svētā Baznīca kā maiga, rūpīga māte audzināja jūs mūžīgajam priekam; baroja jūs ar Kristus Pestītāja Visšķīsto Miesu un Asinīm, kā arī ar veselīgo un cieto svēto tēvu pamācību barību; dzirdināja jūs no neizsīkstošā Dievišķo vārdu (Evanģēlija) avota, kas tek uz mūžīgo dzīvību; nomazgāja jūsu dvēseles apgērbu grēku nožēlas noslēpumā; priecēja jūsu dvēseles un dziedināja slimības ar svētajiem noslēpumiem, mirrēm un eļļu; parādīja taisnu ceļu uz Debesu valstību. Kā vēl jums nepietiek, mani bērni?

Atžirgstiet taču no slinkuma un nolaidības!

Sakiet ļaunajam spēkam: "Mēs nepiekrītam tavai viltībai... Negribam nekustīgi gulēt kā gliemezis čaulā. Gribam paši ar Dieva palīdzību virzīties pa glābšanas ceļu, lai cik tas arī būtu grūti!"

No šiem vārdiem ielīksmosies visas debesis, un Kungs ar mīlestību palīdzēs jums labajos nodomos, uzturēs un mierinās, un stiprinās jūsu ceļus.

Svētais Gars atklās jums milzīgu noslēpumu attiecībā ar Dievu un garīgajās attiecībās ar dievbijīgu dvēseli. Jo garīgajā pasaulē ir savs klusais telefons – tā ir jūtu pārraide no attāluma.”

Reizēm var dzirdēt tādu izteicienu: “Sirds sirdij padod ziņu.” Zinātnē tai ir vārds “telepātija”. Bet garīgajā dzīvē Pats Svētais Gars atklāj dvēselei šo noslēpumu.

Starp citu, tev par to runāt daudz nevajag: tev jau tajā ir zināma pieredze un pat iemaņas.

Es atceros, kādu sajūsmas pilnu vēstuli tu reiz man uzrakstīji par saviem garīgajiem panākumiem. Bet tūlīt sekoja otra vēstule, kurā rakstīji: “Tēvs, ar sirdi jūtu Jūsu neapmierinātību... Vai tā ir? Un kas par iemeslu?”

Tu nekļūdījies. Bēdīgi, smagi man kļuva no tavas vēstules, un šis smagums pārgāja uz tevi. Visu vēstuli caurstrāvoja tukša godkāriba. Stādījos priekšā, kā tu nomet sniegbalto pazemības tērpu un meties ļaunās, smirdošās lepnības apskāvienos... Nācās steidzīgi ņemt tevi tauvā.

Atceries, kādu dziļu iespaidu uz tevi atstāja grāmata “Eņģeļa parādīšanās Stavrofilai”? Tajā aprakstīts, kā Dieva eņģelis vilka “tauvā” Stavrofilu uz Debesu valstību. Kuram nav spēju virzīties patstāvīgi vai kurš tās pazaudē, to ņem tauvā.

Jā... netraucētu arī mums ar tevi atcerēties visus soļus un likumus šajā ceļā. Tas ir ļoti, ļoti derīgi.

Kad mēs atceramies par Dieva brīnumiem, kuri notika ar mums vai ar Dieva svētību caur mums, tad mūsu dvēsele atmostas, tiek aizkustināta un virzās uz vēl lielākiem varoņdarbiem, īpaši slavēšanu, pateicību un žēlsirdības darbiem.

Garīgajā pasaulē ir daudz interesanta un daudz noslēpumaina! Lūk, piemēram, eksistē garīgo spēku saglabāšanās likums, tāpat kā materiālas saglabāšanās likums. Materiālajā pasaulē eksistē ūdens riņķveida cirkulācija, t.i., jo vairāk mitruma iztvaiko no zemes un tās ūdenskrātuvēm, jūrām un okeāniem, jo lielākā mērā tie papildinās nokrišņu veidā ar lietu un sniegu.

Kaut kas līdzīgs notiek arī ar dievbijīgu cilvēku. Jo vairāk viņš pazemojas un jo lielāku mīlestību parāda žēlsirdības darbos, jo vairāk viņš attīra savu sirdi no kaislībām un netikumiem, jo lielāku svētību viņš saņem no Dieva un jo vairāk to izstāro uz apkārtējiem mīlestības un žēlsirdības darbu veidā, jo vairāk un vairāk bagātinās ar Svētā Gara dāvanām.

Lūk, mūsu priekšā kristietis, kas nostājies uz patiesas grēku nožēlas ceļa un kas nolēmis labāk nomirt nekā sagražot. Viņa dvēsele sāk attīrīties no kaislībām un netikumiem, un pēc Dieva Tais-

nās tiesas likuma viņš sāk pārciest daudz bēdu un uzbrukumu. Viņam šķiet, ka visa pasaule nostājusies pret viņu, it kā visi sarunājuši mocīt viņu ar izsmieklu, ķengām, neslavu, ļauniem vārdiem un darbiem. Un šim cilvēkam šķiet, ka ikviens būtu priecīgs iznīcināt viņu, ja to atļautu likums un sirdsapziņa.

Un, lūk, viņš, nelaimīgs, mokās, neizsakāmi cieš... Viņam nav zināmi garīgās dzīves noslēpumi, viņš neko nezina par garīgo spēku saglabāšanos un nevar saprast, kas, uz ko un no kā, bet tikai cieš, neizprot un... pazemojas. Bieži saka sev: "Par maniem grēkiem tas man vēl ir par maz!"

Daži neiztur tādas pārbaudes, krīt kārdinājumā un sāk kurnēt uz cilvēkiem, uz likteni un pat uz Dievu un ar to pašu zaudē garīgumu, spēku, gaismu, svētību – visu pazaudē! Lai sasniegtu pazemību, sasniegtu tiesības iemantot Debesu valstību, viņiem viss jāsāk no gala.

Bet šis nelaimīgais cietējs dienu no dienas pazemojas vairāk un vairāk. Nevienu viņš neapvaino savās ciešanās, bet visā vaino tikai sevi. Viņam no sirds žēl to cilvēku, kurus liktenis ar viņu saveidis kopā. Viņš domā: "Bez manis visiem būtu labi, bet manis, nolādētā, dēļ cilvēki dusmojas, nervozē. Mīkstini viņu sirdis, Kungs, dod viņiem prieku!"

Droši vien tu padomāsi: “Tās taču pazemīga cilvēka domas un vārdi! Vai iespējams, ka patmīlīgs, kaislīgs un godkārīgs cilvēks patiesi, no sirds novēlētu savam ienaidniekam prieku?”

Bet kur tad ir robeža starp pazemīgo un to, kurš patiesi cenšas sasniegt pazemību? Lūk, te jau ir tas!

Tici, mans draugs, no tā brīža, kad grēcinieks nostājas uz patiesa grēku nožēlas ceļa, kad pieņem stingru lēmumu vairāk negrēkot, no šī momenta sākas viņa garīgā augšana: pārveidošanās, atjaunošanās, iekšējā cilvēka augšāmcelsšanās. Svētība nepārtraukti atrodas ar viņu un visā palīdz viņam, ja tikai viņš patiešām alkst pēc tās. Tikai šī augšana ne vienmēr un ne visiem ir redzama, un pat cilvēks pats sākumā neievēro savu augšanu.

Kā cālēna dzimšanu un noformēšanos oļiņā nosaka pēc laika, jo čaumala slēpj dīgļa augšanas noslēpumu, tā garīgā cilvēka dzimšanu, atjaunošanos un noformēšanos līdz zināmai pakāpei var noteikt arī tikai pēc laika, kad viņš nostāties uz patiesa grēku nožēlas ceļa. Dotajā situācijā to neattiecinu uz pilnīgajiem, apveltītajiem ar apredzību. No viņu skatiena nevar paslēpties cilvēka garīgā augšana, bet tādu cilvēku nav daudz, tāpēc šeit domāju parastus cilvēkus, kā saka, parastos mirstīgos. Un, lūk, kad cilvēks nostāties uz grēku

nožēlas ceļa, pilnībā padodas Dieva gribai un kad savu ienaidnieku sāk redzēt nevis citos, bet personīgi pats sevi, un kad niknu kauju uzsāk nevis ar kādu, bet personīgi ar sevi, ar savu patību, ar savu lielo ES, tad arī sākas viņa vētrainā, slepenā garīgā augšana.

Tam, kas nostājies uz pazemības ceļa, jābūt noskaņotam pret sevi naidīgi, tam sevi jāienīst, precīzāk, savu patību, un dvēselē bez žēlastības sevi jāsit krustā un jāšausta.

Lūk, piemēram, tev izdarīja nekrietnību un melīgi apvainoja. Ļoti grūti pārdzīvot tādu ne taisnību. Dažreiz pietiek ar nedaudz vārdiem, lai attaisnotos, bet tu to nedari. Paciet, neattaisnojies, un tu ieraudzīsi, kā no pacietības rodas pazemība, bet no pazemības Kristus mīlestība.

Šausti sevi un pārmet sev bez žēlastības. Saki dvēselei: "Ievāc savu darbu augļus. Kā iepriekš tu atklāti un slepeni izturējies pret citiem, tā tagad viņi izturas pret tevi. Tagad paciet un pateicies Dievam, ka tev ir iespēja nest grēku nožēlas augļus (pacietību, pazemību, mīlestību uz ienaidniekiem, pateicību Dievam par bēdām, pakļaušanos Dieva gribai, ticību Dieva nodomam u.c.)."

Apskatīsim mazu piemēru. Lūk, cilvēku apvainoja līdz asarām. Viņš norija apvainojumu kā zāļu tableti un lūdza par saviem ārstiem (ienaid-

niekiem), lai Kungs nesodītu tos par ķengām un rupjībām, bet lai pa jebkādiem ceļiem glābtu tos. Apvainotāji aizgāja uztraukti, bez svētības un ar smagumu sirdī, bet apvainojumu pacietušais kluss un mierīgs...

Ne viņš pats un ne viens cits nezina, kas ar viņu notiek šajā momentā. Bet ar viņu notiek kaut kas liels un noslēpumains. Svētība kā pati maigākā un mīlošākā māte apbalvo cilvēku par uzvaru pār sevi pašu un mierina viņu ar neizsakāmu prieku un mieru. Un kā no siltuma neredzami noformējas cālēns savā čaumalā, tā no dievišķās mīlestības siltuma iedarbības formējas jauns, garīgs cilvēks, nevienam nemanot.

Noslēpumainā svētības darbība nepārtrūkst ne dienu, ne nakti. Kā aiz rokas ved savu iemīloto pa glābšanas ceļu. Un ne tikai par uzvaru pār sevi, bet pat par vienu mēģinājumu (varbūt neveiksmīgu) uzvarēt sevi, par mazāko vēlēšanos kļūt labākam, žēlastība apskaidro cilvēku ar redzējumiem, sapņiem, atklāsmēm... un tādā veidā cilvēka dvēselē sākas garīgā riņķveida kustība.

Jo vairāk cilvēks piespiež sevi, jo vairāk gribas spēka un enerģijas viņš parāda un izlieto uzvarai pār sevi, jo vairāk spēka un enerģijas viņš pats iegūst, saņem no Dieva tā, ka viņa turpmākā cīņa kļūst aizvien vieglāka un vieglāka. Spēks, gaisma,

siltums (mīlestība), enerģija cilvēkā papildinās, pieaug līdz cilvēka prātam neaptveramiem izmēriem. Iekšējais cilvēks pieaug līdz gigantiskiem izmēriem, un šajā momentā čaumala (noslēpums) sagrūst...

No skatiena nevar paslēpties tā pilsēta, kas stāv kalna galā. Pats cilvēks saņem vēsti no Dieva par savu pestīšanu. Līdz tam viņš to zināja aptuveni, tagad zina apstiprinoši. Kā parasti viņš cenšas darboties apslēpti no apkārtējo skatieniem, bet tagad viņam tas izdodas ar grūtībām, jo Dieva griba pār viņu: likt par gaismekli augstā vietā, lai pār visiem viņš izstarotu siltumu un gaismu.

Lūk, īss skaidrojums par cilvēka garīgo augšanu. Kas var uzņemt, lai uzņem!

Garīgā pilnība un svētības baušļi

Katrs kristietis sāk garīgo dzīvi ar ārējiem varoņdarbiem: paklausību, šķīstību, nesavtību, gavēni; žēlsirdības darbiem, lūgšanu u.c.

Šo varoņdarbu mērķis ir attīrīt sirdi no kaislībām un netikumiem, lai dvēsele būtu spējīga uzņemt kristīgos tikumus, lai galarezultātā tā kļūtu tīra, gaiša, dievišķīga.

Daudz pūļu jāpieliek katram kristietim, kamēr notiek dvēseles un sirds attīrīšanas process

no visiem iespējamajiem grēkiem. Grūti, ļoti grūti cīnīties ar sevi, ar saviem grēcīgajiem ieradumiem un tieksmēm. Bet cita ceļa uz Debesu valstību nav.

Pēc dvēseles attīrīšanas pakāpes cīņa pastiprinās... Ļaunais spēks nikni uzbrūk kristietim, iedveš viņam sliktas domas un jūtas un piespiež ļaunus cilvēkus darīt viņam visādas nekrietnības, uzbrūk viņam ar dažādiem kārdinājumiem un slimībām. Bet Kungs palīdz cilvēkam ar Savu svētību.

Kad Dieva svētība pieskaras cilvēka sirdij, cilvēks ir spējīgs panest jebkādas grūtības. Sajutis sirdī neparastu prieku un saldumu, cilvēks ar lielu spēku tiecas pēc svētības.

Brīvā griba un prāts, ar kuriem Kungs apveltījis cilvēku, pieaug, nostiprinās un apgaismojas, un tad cilvēks kļūst gudrs, ar stipru gribu, ka pat pastiprinātie uzbrukumi no velna un pasaules puses viņam nav bīstami un cīņa ar miesu viņam ir pa spēkam.

Dieva žēlastība dara brīnumus! Cilvēkam atveras garīgās acis, un viņš sāk redzēt savas sirds iekšējo stāvokli, sāk ievērot savus ne tikai acīmredzamos grēkus un netikumīgās noslieces, bet arī pašus nenožīmīgākos, tikko samanāmos mājienus uz grēku vārdos un domās.

Tā sākas augšupejas periods pa deviņiem svētlaimes likumu pakāpieniem uz pilnību.

Kristus mācīja tautu:

1. *Svētīgi garā nabagi, jo tiem pieder Debesu valstība.*
 2. *Svētīgi tie, kam bēdas, jo tie tiks iepriecināti.*
 3. *Svētīgi lēnprātīgie, jo tie iemantos zemi.*
 4. *Svētīgi izsalkušie un izslāpušie pēc taisnības, jo tie tiks paēdināti.*
 5. *Svētīgi žēlsirdīgie, jo tie dabūs žēlastību.*
 6. *Svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs.*
 7. *Svētīgi miera nesēji, jo tie tiks saukti par Dieva bērniem.*
 8. *Svētīgi taisnības dēļ vajātie, jo tiem pieder Debesu valstība.*
 9. *Svētīgi jūs esat, ja jūs lamā un vajā un ar meliem par jums runā visu ļaunu Manis dēļ.*
- Esiēt priecīgi un līksmi, jo jūsu alga ir liela debesīs (Mt 5, 3–12).*

Jēdzienu “svētlaime” jāatšķir no jēdziena “prieks”. Ir trīs veidu prieks – garīgs, dabīgs un velnišķīgs. Velnišķīgs prieks ir bauda par grēku tā izdarīšanas brīdī, pirms vai pēc tam.

Garīgs prieks, īpaši taisnajiem, zināmā pakāpē atgādina mūžīgo svētlaimi.

Svētlaime ir īpašs taisno dvēseles stāvoklis Debesu valstībā, tas ir sevišķs prieks, kuru izteikt cilvēka valodā nav iespējams.

Mūžīgās svētlaimes cienīgas ir tās kristiešu dvēseles, kuras attīrījušās un attīrās no visa ļaunā, no visa grēcīgā.

Apustuli māca: *“Svētīgs tas cilvēks, kas pastāv kārdināšanā”* (Jēk. 1, 12); *“Ja arī jūs ciestu taisnības dēļ, svētīgi jūs esat”* un *“Ja jūs nievā Kristus vārda dēļ, svētīgi jūs esat”* (1. Pēt. 3, 14; 4, 14).

Kāds mūks savā dienasgrāmatā raksta: “Svētīgs, kas ienīst cilvēcisko slavu, pirms sajutis slavas baudu! Svētīgs, kas iepazīnis pasaulīgo niecību, pirms ieslēga tās kņadā!

Svētīgs, kas sācis nicināt visu iznīkstošo un miesaskārīgo, pirms pārsātinājies ar to! Svētīgs, kas iepazīnis niecīgā niecīgumu un bezjēdzīgā nevajadzīgumu – ar tīru, nepārsātinātu dvēseli, un atdod visu sevi Dievam un pieķeras Viņam!”

Patiesi, tikai Dievā mūsu īstais prieks, mūsu laime, mūsu svētība! Viņā vienīgajā tas īstais labums, kuru tik alkaini meklē mūsu dvēsele. To neatrod tikai tas, kurš savu laimi meklē visā pasaulīgajā un iznīkstošajā.

Nesaprotams un dīvains mums šķiet cilvēka dievišķošanas noslēpums. Mēs nevaram iedomāties, kā Dievs nonāk cilvēka dabā un caurstrāvo visu viņa būtību, savienojas ar viņu vienā Garā un dod viņam iespēju sajust un apskaut Viņu ar savām ierobežotajām cilvēciskajām jūtām un ap-

ziņu. Bet tas tā ir... Tā notiek ar katru apgaismotu kristieti, kas neatlaidīgā cīņā ar kaislibām attīrījis savu sirdi un kļuvis par Svētā Gara trauku, Dzīvā Dieva templi.

Svētība pastāvīgi atdzīvina un atjauno dvēseli, un tāpēc cilvēks izjūt gara pilnību, laimi un svētību, cik lielā mērā ir iespējams sajust ar ierobežotajām jūtām.

Lūk, kur slēpjas kristiešu neaptveramā miera iemesls vajāšanu laikā, visdažādākajos kārdinājumos un ciešanās. Viņi ir gatavi visu atdot, ko no viņiem prasa, pat dzīvību, jo svētība un mūžīgā svētlaime, kuru viņi baudījuši, vēl uz zemes dzīvojot, priekš viņiem augstāka un dārgāka par visiem pasaules dārgumiem. Nekas nešķirs viņus no Kristus, neviens neatņems viņiem svētlaimi. Tikai vienīgi grēks ir spējīgs uz to. Tikai grēks var atņemt svētlaimi un svētumu svētajiem, bet no grēka viņi baidās kā no uguns, dodot priekšroku labāk nomirt nekā sagrēkot. *“Jūsu ieguvums ir svētpatšana, un tās gals – mūžīgā dzīvība”* (Rom. 6, 22).

Par to, ka jēdziens “svētlaime” pamatā attiecas uz nākošo mūžu, priesteris – taisnais tēvs Jānis S. raksta tā: “Cilvēka, patiesa kristieša dzīve stāv viņam priekšā, nākošajā mūžā; tur viņam atklāsies visi prieki, pilnīgā svētlaime. Bet šeit viņš, izraidītais un zem soda, šeit reizēm visa daba saceļas

pret viņu par grēku, nerunājot par mūžseno ie-
naidnieku, kas staigā apkārt *“kā rūcošs lauva, mek-
lēdams ko aprīt”* (1. Pēt. 5, 8).”

Garīgā pilnība ietver sevī visu kristīgo tikumu
kopumu, kurus Kristus uzskaita Savos deviņos
svētības baušļos (Mt 5, 3–12).

Tie sākas ar gara nabadzību, t.i., ar dziļu pa-
zemību (atteikšanos no savas gribas), kura ir visu
pārējo tikumu pamats. Tāpēc gara nabadzību sa-
sniegušajiem Kristus apsola Debesu valstību.

Nostādījis gara nabadzību visu citu tikumu
priekšā, Kristus ar to pašu parādīja, ka bez dziļas
pazemības nedrīkst augšup kāpt uz citiem tiku-
miem, tāpat kā nevar uzkāpt uz otrā pakāpiena,
izlaižot pirmo. Tāpēc tie, kuri nav sasnieguši gara
nabadzību, nevar atrast savu pestīšanu ne askētis-
kos varoņdarbos, ne žēlsirdības darbos, ne kalpo-
jot par miera nesējiem, ne kādā citā varoņdarbā.

Otrais likums – raudāšana par grēkiem – da-
biski izriet no pirmā, t.i., no gara nabadzības. Tā ir
dziļa grēku nožēlas satriektība un raudāšana par
savu grēcīgumu un par visiem izdarītajiem grē-
kiem.

Šeit ir pilnīga sava vājuma, niecīguma, noslie-
ces uz grēku un kritieniem apziņa. Cilvēks sāk
ievērot uz sava garīgā tērpa mazākos grēka plan-
kumiņus ne tikai darbos, bet arī domās, jūtās un

nodomos; pārstāj tiesāt citus, jo redz sevi sliktāku par viņiem. Tādiem raudošiem Kungs apsola mierinājumu – grēku piedošanu un garīgu pilnību.

No gara nabadzības un satriektības par grēkiem cilvēkā rodas lēnprātība – kristīgais tikums, kas cilvēku visiem apkārtējiem dara patīkamu. Lēnprātību ieguvušie (trešais bauslis) būs izredzēto skaitā, kuri iemantos zemi.

Ceturtais bauslis: Svētīgi izsalkušie un izslāpušie pēc taisnības... Katrs pareizticīgais kristietis, kurš īsti tiecas pēc pestīšanas, alkst Dieva taisnības, bet, par nožēlu, apkārt sev redz ļaunumu – *“Pasaule grimusi ļaunumā”* (1. Jņ. 5,19), un tāpēc smagi cieš. Tad aiz redzamā ļaunuma viņam atklājas visuma telpas veidošanas un Dieva labās Providences noslēpums. Redzamo ļaunumu viņš iepazīst kā patieso labumu, jo ļaunums sniedz mocekļa vainagu tiem, kas izturējuši līdz galam, un ievēd tos mūžīgajā svētlaimē.

Kristieša dvēselē sāk skanēt Jēzus Kristus vārds: *“Es esmu uzvarējis pasauli”* (Jņ 16, 33) un *“Man ir dota visa vara debesīs un virs zemes”* (Mt 28, 18).

Šeit ir tās garīgās pilnības piepildījums, kuru Kristus apsolīja pēc taisnības alkstošajiem un izslāpušajiem, kuri ticībā pārvarējuši visas šaubas un neizpratni par pasaules nepilnībām un plāniem.

Piektajā bauslī par mīlestību un līdzjūtību uz tuvākajiem Kristus apsola žēlsirdīgajiem pilnīgu visu grēku un kļūdu piedošanu.

Iepriekšējos četros baušļos tika runāts par dvēseles attīrīšanu no grēka, bet ar piekto bausli sākas kalpošana tuvākajiem (Mt 25, 40). Žēlsirdīgie izdzirdēs Kristus – Glābēja aicinājumu: *“Nāciet šurp, jūs Mana Tēva svētitie, iemantojiet valstību, kas jums ir sataisīta no pasaules iesākuma”* (Mt 25, 34).

No visām kaislībām un grēcīgām tieksmēm tīras sirds pilnība sasniedzama sestajā bauslī: *“Svētīgi sirds skaidrie...”*

Sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks raksta: *“Ja kāds visus cilvēkus redz labus un neviens viņam nešķiet netīrs un apgānīts, tad, patiesi, viņš ir tīrs savā sirdī.”*

Lūk, sirds attīrīšanas galējā robeža. Daudzi ticības censoņi, ieguvuši pilnīgu mīlestību uz tuvākajiem, aizgāja tuksnešos un vientulībā, kā, piemēram, sirdsskaidrie Antonijs un Makarijs Lielie, Radonežas Sergijs, Sarovas Serafims un daudzi citi. Tādos dzīves apstākļos viņi sasniedza pilnīgu tīrību un svētumu un saņēma no Kunga īpašas garīgas dāvanas kalpošanai tuvākajiem. Garīgo spēku pilnībā viņi izgāja kalpot pasaulei un atradās šajā varoņdarbā līdz savas dzīves beigām.

Pasaulīgajiem lajiem ir ievērojami grūtāk nekā mūkiem radīt sev atbilstošus apstākļus jaunai ga-

rīgai, apcerošai dzīvei. Jātiecas pēc nošķirtas, noslēgtas, neizkaisītas dzīves un visa uzmanība jāvelta nepārtrauktai lūgšanai, dievišķām domām pie pilnīgas atturēšanās no pasaules – tās kņadas un attiecībām ar pasaulīgiem cilvēkiem.

Tā tiek sasniegta sirds tīrības pakāpe. Šķēršļi (grēki) starp cilvēku un Dievu tiek iznīcināti, un cilvēkam ir iespējams ar garīgajām acīm skatīt Dievu.

Nedaudzie izredzētie svētie, sasniegušie sirds tīrību un saņēmuši no Kunga daudz garīgu dāvanu, pāriet uz jaunu periodu – miera nešanu, augstā Dieva dēlu kārtā (septītais bauslis). Apveltīti ar īpašām dāvanām, apgaismojot cilvēku dvēseles ar ticību, viņi rada dvēseles mieru, mierina sirdī satriektos un raudošos, dziedina slimos un velna apsēstos.

Nākamajā pakāpē (astotais bauslis) sākas kristieša līdzdalība Kristus ciešanās par patiesības sludināšanu. Un svētīgs taisnības dēļ vajātais (ticības apliecinātāja varoņdarbs). Liels viņš būs Dieva valstībā!

Visaugstāko balvu saņems tas, kurš baudīs ciešanu pilnību Kristus dēļ, kurš līdz galam priecīgi pārcietīs vajāšanas, apsmieklus, ļaunas valodas Kunga dēļ, Viņa apliecināšanas un sludināšanas dēļ. Kungs apsola viņiem augstāko svētlaimi:

*“Esiet priecīgi un līksmi, jo jūsu alga ir liela debesīs”
(Mt 5, 12) (devītais bauslis).*

Tādā veidā, atkarībā no dvēseles stāvokļa, no tās pilnveidošanās, būs atkarīga arī svētlaimes pakāpe nākošajā dzīvē.

Mūks raksta: “Vai netiks sarūgtināti daudzi nākamās dzīves svētlaimē tāpēc, ka tur būs dažādas svētlaimes pakāpes? Nē, jo ikviens dzers savu personīgo pilno svētlaimes kausu, un tā katram būs augstākā iespējamā svētlaime, kuru salīdzināt ar citiem nenāks ne prātā. Bez tam skaudība iespējama tikai tur, kur valda netaisnība un mīlestības trūkums pret tuvākajiem, bet tur būs visu tikumu valstība un taisnīgā atalgojuma valstība.”

Svētie tēvi raksta, ka šo ceļu nevar izmērīt pēc labo darbu skaita un varoņdarbu smaguma.

Tā sirdsskaidrais Ēģiptes Makarijs raksta: “Cilvēks baudīs apsoliņumus tādā mērā, kādā būs iemīlējis Dievu ticībā, bet ne tādā mērā, kādā būs strādājis. Tā kā dāvanas ir neizmērojami lielas, tad nav iespējams atrast šo dāvanu cienīgus darbus.”

Tāpat raksta arī arhibīskaps Varlaams: “Var pūlēties, bet ne lai attaisnotos ar saviem varoņdarbiem un veikumiem, bet lai iegūtu lielāku pazemības un grēku nožēlu. Tāpēc, ja kāds gavē un lūdzas nevis pazemības sasniegšanas dēļ, bet lai izpatiktu Dievam un attaisnotu sevi, tad kļūdās...

Daudzi padomās: kā? Vai lūgties (t.sk. citi varoņdarbi), domājot ar to izpatikt Dievam, ir kļūda?

Jā, ja domājam par sevi, ka, lūk, es izpatīku Dievam.

Jā, ja domājam par sevi, ka es neesmu tāds kā citi, es īpaši dzīvoju un par augstāko domāju.

Jā, ja ņemam vērā tikai sevi un kaut vai slepenībā tiksmīnāmies par sevi, nosodot citus un kaut vai bezjūtīgi izturoties pret svešām bēdām un kļūdām.”

Par to arī patriarhs Sergijs raksta: “Kungs Dievs nemeklē ne ārēju rīcību, ne nopelnus no cilvēku puses, bet, lai ne par velti viņš saņemtu svētlaimi mūžīgajās attiecībās ar Sevi, meklē tikai spēju uzvert kopību ar viņu un dod to ne tik, cik Pats var vai grib dot, bet tik, cik cilvēks spējīgs uzņemt.”

Tas, protams, nav jāsaprot, ka nekādus varoņdarbus Kristus dēļ nevajag veikt. Jo *“ticība bez darbiem nedzīva”* (Jēk. 2, 20). Lai iegūtu svētlaimi, varoņdarbi neapšaubāmi vajadzīgi, bet tie jāveic karstā mīlestībā uz Kungu un dziļas pazemības garā.

Krusta nešanas svētlaiمة

Ceļš uz svētlaiمة saistīts ar krustu, ar cīņu pret savu un apkārtējo ļaunumu... Daži saprot krustu kā kaut ko neizprotami smagu, no ārpuses nākošu. Tas nav tiesa. Kristus Krusta paņemšana ir pašā cilvēka brīvās gribas gatavība cīņai par Dieva taisnību savā dvēselē un pasaulē. Krusts ir brīva cilvēka piekrišana cīņai par mīlestību un taisnību šajā pasaulē.

Nav viegli cilvēkam cīnīties par mīlestību, taisnību un skaidrību uz šīs zemes. Viss it kā tiesā, lauž, vājina mūsu tieksmi uz labo mūsos pašos un ārpusē... Bet ticīgs cilvēks nes šo tieksmi cauri visai savai dzīvei. Tas arī ir viņa krusts. Ne tikai viņa. Bet arī Kristus. Krusts viņā. Un tas, kurš atsakās nest gaišo, glābjošo Kristus Krusta patiesību, tīrību un mīlestību, spiests nest bezcerīgo savu kaislību, savu ļauno darbu un to seku, laupītāja krustu. Tas ir tā slinkā laupītāja krusts, kurš pie-sists līdzās Kristum Golgātā, bet kurš nenožēloja grēkus Kristus priekšā, neapzinājās savu grēcīgu-mu un – noliedza Kristu.

Nav viegla cilvēka dzīve šai laicīgā, pārejošā pasaulē. Ar daļu savas būtības viņam jābūt šajā pasaulē, godīgi jāstrādā savi zemes darbi tuvāko labā, savas tautas, cilvēces labā. Taču gara dziļumos

viņam jau jāelpo mūžības augstumu gaisā. Tur, uz šiem tīrajiem esības augstumiem, viņš aiziet pēc savām zemes pārbaudēm. Par reliģiozu var nosaukt cilvēku, kura vērtība ir ne tikai uz zemes, bet arī debesīs. Tāds cilvēks var būt arī ķirurgs kā Pirogovs, rakstnieks kā Dostojevskis, zinātnieks kā Ņūtons un zemes pētnieks kā Semjonovs – Tjanšanskis, un visur, visos pasaules ceļos viņš īstenos augstu cilvēcību, Kristus taisnību. Visos apstākļos mēs varam pasargāt sevi no ļaunuma un grēka. Te slēpjas brīnums, ko dod dzīve Kristū. Kristus dara to mūsos pēc mūsu ticības. Ne ar savu, bet Dieva spēku mēs glābjamies... “Neiespējamais cilvēkam – iespējams Dievam.” Mēs ticam un zinām, ka Kungs ir ne tikai ap mums, bet Viņš ir mūsos. Un Viņa mīlestība uz mums un mūsu mīlestība uz Viņu ir pats varenākais spēks pasaulē.

Pārdomas un pamācības

Svētums ir nākošās mūžīgās dzīves sākums. Visi svētie sasniedza svētumu ne citādi kā ilgā un garā cīņā ar visām zemes kaislībām, savaldot savu miesu ar gavēni, darbiem, lūgšanām un citiem dievbijīgiem varoņdarbiem. Ar savām domām, vēlmēm, jūtām un centieniem viņi pieķērās Dievam un ar savu garu saistījās ar Viņu vienā veselā.

Vai viņi paši pēc savas gribas, varoņdarbiem un centieniem sasniedza tādus garīgos augstumus? Nē! Kungs Pats visos laikos izredzēja un izredz viņus nevarīgo un ticībā vājo stiprināšanai un ārstēšanai. Viņš Pats dod viņiem spēku dzīves krusta nešanai, dod pilnīgu svētumu, dziedināšanas dāvanas, apgaismību, tālredzību un citas svētīgas dāvanas, kuras viņi lieto cilvēku labā. Ne ar vienu dāvanu viņi nerīkojas pēc savas gribas, bet ievēro Dieva gribu un Viņa Providenci cilvēku pestīšanas darbos.

Vai tas iespējams arī mums, grēciniekiem? Jā... iespējams! Mūks raksta: "Dieva svētība pati sev sagatavo un attīra savus izredzētos traukus un mājvietas. Mēs paši – bezspēcīgi radīt sevi par tās cienīgiem traukiem, bezspēcīgi apturēt grēcīgās sliekšmes, apdzēst kaislības, nomērdēt iegribas un pasargāt sevi no dvēseli samaitājošu ietekmju daudzuma no pestīšanas ienaidnieka puses...

Bet, ja tas ir tā, tad vai mēs, grēcinieki, esam vainīgi, ka Dieva žēlastība mūs nav izredzējusi? Nē, jo arī no mums atkarīgs tas, lai tā mums nepaiešu garām! Kā gan citādi būtu iespējams, ka svēto pulkā atrodas bijušie visnelabojamākie, bezcerīgākie grēcinieki un grēcinieces?

Vieniem glābšanās – varoņdarbs visa mūža garumā, otriem – vienas minūtes darbs. Viens

sasniedz to, sevi aizliedzot, no visa nošķīroties tuksnešos, kalnos, zemes alās un bezdibeņos, citi to pašu sasniedz pilsētas troksnī, dzīves laicīgumā, pasaulīgā vidē, dažreiz ar vienu pirmsnāves grēku nožēlas nopūtu. Vai no tādas nesamērības nemazinās dzīves tuksnesī nozīme ar sevis ziedošanu un atteikšanos no sevis uz tādu dzīvi, kura būtu pestīšanas cienīga? Nē, nemazinās – jau tāpēc vien, ka kalpošanai Dievam un pestīšanas sasniegšanai veltīta dzīve pati par sevi ir lielākais labums, kura ir piepildīta ar lielākajiem garīgajiem mierinājumiem, baudījumu, pārņemta ar tieksmos uz Dievu, tā remdē visskarbākos apstākļus tuksnesī, palīdz tos pārvērst labumā un gara vel dzē. Lūk, kāpēc tuksnešu iemītnieki, stiprinājušies savā varoņdarbā, nemainītu skarbos dzīves apstākļus ne pret kādu pasaulīgās dzīves greznību un apmierinātību, jo neuzskata to sev pat par mazāko kārdinājumu, nožēlojot un apraudot atrodošos pasaulē. Bez tam šeit nepieciešams paskaidrojums, ka ikviena dzīve un glābšanās ir ne tikai mūsu izvēle, bet arī Dieva griba. Visbeidzot, katrā Kungs redz un skata ne tikai darbus, bet arī apsveic labos nodomus un izsver katra varoņdarbā nevis ārējo rezultātu summu, bet iekšējo spēku. Vienā minūtē glābšanu sasniegušie, bez šaubām, bija tās cienīgi sava dvēseles stāvokļa dēļ,

kurš varētu tos darīt par varoņiem, ja vien Dievs būtu gribējis dot iespēju.

Svētais Inokentijs saka: “Saprātīgais laupītājs, ja viņam būtu dots nokāpt no krusta, bez šaubām, visu turpmāko dzīvi ziedotu Dievam.”

Saprātīgais laupītājs atklāja cilvēcei to, ka starp cilvēka grēkā krišanas bezdibeni un Dievišķās svētības augstumiem nav nepārejama un ilga ceļa.

Ar vienu svētīgu dvēseles kustību izšķirošajā brīdī, ar vienu patiesu grēku nožēlas vārdu pestīšana īstenojās, laupītājs kļuva pirmais Debesu valstības mantinieks.

Lūk, ko dara Dieva žēlastība ar cilvēka dvēseli. Atliek tikai atjēgties, atvērties dvēselē – un svētība nekavēsies apciemot to.

Svētais Jānis Zeltamute raksta: “Saprātīgais laupītājs pēkšņi izmainījās Kunga Krusta svētījošā spēka iedarbībā. Kristus svētība palīdzēja viņam Kristus sejā ieraudzīt nevainīgo Cietēju... viņam atklājās neizsakāmais Kunga Krusta noslēpums.”

Kad mēs skūpstām savu krustiņu, tad kā saprātīgais laupītājs tiekam svētīgā krusta spēka apgaismoti. No jebkura materiāla izgatavota krusta iziet svētīgās gaismas stari, apgaismojot mūsu grēku aptumšotās dvēseles, un izstarojas svētības vilņi, mīlestībā sasildot mūsu aukstās, ledainās sirdis.

Daudzkārtīgi atkārtāju, mans draugs, nekad neaizmirsti skūpstīt savu krustiņu rītos un vakaros ar lūgšanu par sevi, radniekiem, draugiem un ienaidniekiem.

Saprātīgā laupītāja grēku nožēlu pavadīja dziļā ticība Kristus ciešanu izpērkošajam spēkam, pazemīga cerība uz Dieva žēlastību un mīlestību uz Nevainīgo Cietēju. Pēc priesteru V. V. Ščukina vārdiem, laupītājs izdarīja trīs izšķirošus soļus uz pestīšanu: pirmais solis – nekurnot panest smagos apstākļus, otrais – savas vainas apziņa Dieva Taisnās tiesas priekšā un trešais – pazemīga lūgšana par apžēlošanu un pestīšanu.

Vienā mirklī Kungs var arī mums piedot, var arī mums dot mūžīgo dzīvošanu, ja arī mēs izdarīsim šos trīs izšķirošos soļus un ja sekosim saprātīgā laupītāja ticībai, cerībai un mīlestībai uz Dievu un cilvēkiem.

Bet mūsu nelaime ir tā, ka mums viss iznāk citādi.

Kāds svētais tēvs sacīja: “Viegli kļūt svētam, bet grūti palikt tādām!” – Kāpēc? Tāpēc, ka par svētiem mūs dara viena patiesas grēku nožēlas nopūta, bet to uztur stingra svētuma noturēšana visās mūsu jūtās un rīcībā, un attiecībās ar citiem, un visās dvēseles kustībās.

Bet ko mēs redzam savā dzīvē? Mēs raustāmies pastāvīgās pretrunās paši ar sevi: te satriekti raudam par saviem grēkiem, te atkal labprātīgi atdodamies tiem. Tikko raudādami saucām pēc Dieva žēlastības, bet pēc minūtes atkal darām žēlsirdības necienīgo; tikko apliecinājām Kungam savu mīlestību un padevību Viņam un jau atkal steidzamies draudzēties ar mūsu glābšanas ienaidnieku...

Mūsu neveiksmju galvenais iemesls – patiesas grēku nožēlas trūkums. Mums nav īstas, pazemīgas savas vainas apziņas pret Dievu un cilvēkiem. Nav pacietības bez kurnēšanas panest ciešanas un slimības, nav pazemīgas lūgšanas pēc apžēlošanas un glābšanas, nav bailes no Dieva un nav mīlestības uz tuvāko. Ar vienu roku radām, ar otru sagraujam savu glābšanās darbu. Ārēji mēs esam it kā dievbijīgi un ejam uz glābšanos, bet ar mēli postām sevi.

Ticības censonis Gidro sacīja: “Kas splauj pret vēju, tas splauj sev sejā,” t.i., kas tiesā brāli, tas velk sevi uz mūžīgo moku bezdibeni.

Žēlsirdīgais Kungs katru minūti gatavs apņemt mūs un dziedināt mūsu brūces. Bet mēs aizmirstam to. Tāpēc varam sadzirdēt Viņa pārmetošos vārdus: “Jūs bijāt nevarīgi, bezspēcīgi cīņā ar grēku? Lai tā. Bet kāpēc jūs neprasījāt un negribējāt Manu visiem pieejamo žēlastību? Es

biju gatavs neprasīt lielāko un spēju žēlot arī par vienu grēku nožēlu. Bet jūs arī to negribējāt darīt... Kur vieta pie jums Manai apžēlošanai? Ejiet tur un saņemiet to, ko sev izvēlējāties!”

Metropolīts Antonijs raksta: “Glābējs brīdina mūs no trim galvenajām briesmām, kas var novest mūs pie tiesas nesagatavotus.

Pirmā – bezrūpība, otrā – mazdūšība un trešā – cilvēka necienīga dzīve bez smalkjūtības un cilvēciskuma.

Jautra bezrūpība, it kā bez ļauna, bezatbildīga, ļaunprātīga, skopa, ļauna bezrūpība; briesmīgi ikdienišķa bezrūpība – rīt visu uzpēsīm.

Tā ir pirmā Kunga brīdinājumu grupa.

Tālāk līdzība par talantiem. Kungs katram dod dāvanu pēc viņa spēkiem un aicina nest augļus, tikpat bagātus, cik bagātas ir dāvanas. Un bieži mēs ar šīm dāvanām neko nedarām.

Mums dots prāts, bet mēs to ne ar ko nebagātinām. Mums dota jūtīga sirds, bet šī sirds paliek tikai kā smalkjūtības iespējamība, snauz patmīlā, grimst kūtrumā. Dota griba, reizēm stipra, bet tā paliek bezmērķīga. Kāpēc? Ne vienmēr bezrūpības dēļ, reizēm tāpēc, ka mūs pārņem mazdūšība, bailīgums. Lai kaut ko sasniegtu – patiesība ir tā – mums ar visu jāriskē: mieru, nodrošinātību, attiecībām, dzīvi – ar visu vai vismaz ar kaut ko.

Kad pienāks tiesa, izrādīsies, ka mums dotais nekad nav bijis mūsu, bet vienmēr paliek Kunga. Un Kungs atgriež to Sev un atdos tam, kas gatavs riskēt ar dzīvi un mieru, nodrošinātību, miesu un dvēseli, lai nestu augļus, lai nebūtu dzīvais miro-nis, bet dzīvs un dzīvinošs.

Lūk, mazdūšība. Un, visbeidzot, līdzība par pēdējo tiesu. Par ko šī tiesa? Ne jau par to, ka mums nebija milzīgu atklāsmju, bet par to, ka nevarējām ar dzīvu, cilvēcisku sirdi atsaukties uz otra cilvēka vajadzībām, bēdām, sāpēm, briesmām. Kas nevar būt cilvēks uz zemes, tas nevar būt svēts debesīs. Kas mazajā nevar būt cilvēks, tas nekad neizaugs līdz Kristus Cilvēka līmenim.

Lūk, Kunga brīdinājums par tiesu: nevis par to, ka Viņš atnāks un tas būs šausmīgi, bet par to, ka Viņš atnāks un tik žēl, tik sāpīgi būs, ka mēs nodzīvojām visu dzīvi, tā arī nekļuvuši par cilvēkiem bailīguma, miegainības, patmīlības, ļaunuma vai vienkārši bezrūpīgas aizmāršības dēļ. Tiesa par to, ka mēs nodzīvojām visu dzīvi, reizēm neievērodami, ka tā ir dziļa, plaša, ka dzīve raujas ar spēku no Dievišķiem dziļumiem un aiznes mūs šajos dziļumos.

Aizdomāsimies, atjēgsimies un sāksim dzīvot nevis šauru, nabadzīgu dzīvi, kura visa ieslēgta sevī pašā, bet plašu, dziļu, varenu dzīvi, kura dus

Dievā, no Viņa saņem spēka avotu un aizved mūs mūžībā, kur katram ir sava vieta, kur visi saņem godību, tāpēc ka cilvēks var sevi pāraugt un kļūt dievcilvēks, līdzīgs Jēzum Kristum Svētā Gara žēlastībā, Kunga mīlestībā.”

Atvadoties, mans draugs, dodu tev mazu norādījumu.

Vienmēr atceries, ka svēts ir nevis tas, kuram augsta dzīve varoņdarbos, bet tas, kurš ieguvis visus tikumus un kurš nes sevī Svēto Garu, kurš savu gribu pakļāvis Dieva gribai un visu sevi pieņēmis par upuri kalpošanai Dievam un cilvēkiem.

Metropolīts Antonijs raksta: “Redzēt (apredzības dāvana) – tas nozīmē ņemt uz sevis atbildību, tā ieiet otra cilvēka dzīvē, kā saka apustulis Pāvils: *“Cits cita nastas nesiet”* (Gal. 6, 2). Un tāpēc atdzīvināt sevī spēju redzēt un dzirdēt sākas nevis ar to, lai atvērtu acis un ausis, bet sākas tad, kad mēs izšķiramies ar tīru sirdsapziņu izturēties pret tuvākajiem un Dievu.”

Lūk, sarkanā līnija, kurai jāiet cauri visai mūsu dzīvei. Bet visu pārējo jāsaprot kā līdzekli šī mērķa sasniegšanā.

Uzskati sevi par necienīgu daudz gavēt un daudz būt nomodā. Mūsu atoma un ķīmijas gadsimtā nepieejami tādi varoņdarbi, kuri bija pieejami pirmo gadsimtu ticības cīnītājiem. Bez tam

ārējie, miesīgie varoņdarbi cilvēkā attīsta godkāribu un lepnību – vispostošākās kaislības. Tikai pazemība nepieejama ļaunajam spēkam, tāpēc ēd uz veselību, cik vajadzīgs tavam organismam (bez pārēšanās, saprotams!) un guli ar atturību, tad tu nedomāsi par sevi augstu, bet pārmetīsi sev nolaidību – lūk, arī ceļš uz pazemību.

Arhibīskaps Varlaams raksta: “Viegli pie ārējas kārtības (lūgšanu lasīšana, gavēņu ievērošana u.c.) un pie ārējo kritienu brīvības pāriet uz garīgu pašpaaugstināšanos un lepnību, bet no šejienes uz “svētumu un apgaismību” no kreisās puses.”

Pats nepieciešamākais pestīšanai ir patiesa iekšēja pārliecība, ka mēs sliktāki un grēcīgāki par visiem pasaulē. Kad sasniegsi īstu pazemību, tad tev nebūs bīstami nekādi varoņdarbi: gavēnis, nomods, ceļos mešanās... Kaut vai važas nes – viss būs par godu Dievam. Bet pagaidām bēdājies un pazemo sevi nemitīgi.

Vienmēr un visā paļaujies uz Dieva gribu un tici, ka Viņš sūta tev pašu vajadzīgāko un derīgāko. Paša griba ir vislielākais cilvēka ļaunums. Neticības pazīme – kad cilvēks paļaujas pats uz sevi un dzīvo pēc savas gribas, bet, kad viņš cer uz Dievu, tas ir liels tikums, kas balstīts sirsnīgā ticībā uz Dievu, nešaubīgā cerībā uz Viņu un uzticīgā mīlestībā uz Kungu un tuvākajiem.

Kristus sacīja: *“Ne ikkatrs, kas uz Mani teiks: Kungs! Kungs! ieies debesu valstībā, bet tas, kas dara mana debesu Tēva gribu”* (Mt 7, 21).

Attīrījušies no grēcīgās netīrības un pilnīgi nododot sevi Dieva gribai, mēs varam kļūt mūžīgās svētlaimes dalībnieki kopā ar svētajiem. No mums pašiem daudz kas atkarīgs: saņemsim vai pazaudēsim svētlaimi un Debesu valstību. Saņemsim, ja ar Dieva palīdzību piespiedīsim sevi uz svētumu, un pazaudēsim, ja bezrūpībā nevērīgi izturēsimies pret mūs pestījošo Dieva žēlastību.

Ļoti derīgi ar prātu atrasties ellē, bet nekrīst izmisumā. Nedrīkst domāt, ka mēs noteikti būsim notiesāti, jācer uz lielo Dieva žēlsirdību.

Mūks raksta: *“Sevi par pazemīgu uzskatošais pirmais no grēciniekiem sevi nosauca par mazāko no svētajiem. Tas parāda, ka ar sevis noniecināšanu pilnībā savienojama arī savas kristīgās cieņas apziņa, ka visdziļākā savas necienības apziņa nedrīkst apspiest mūsos un izdzīt ne mazāk pilntiesīgas, svētas jūtas – brīvību no tiesāšanas, Kristus žēlastībā attīrītas un apgaismotas dvēseles jūtas.”*

Sirdsskaidrajam Simeonam Teologam Jaunajam bija parādība, kurā viņš dzirdēja Dieva balsi, kas sacīja: *“Pārāk maza tava dvēsele, kad tu apmierinies tikai tādiem labumiem (zemes labumi),*

jo tie salīdzinājumā ar nākošajiem līdzīgi tam, kad uzzīmē debesis uz papīra un tur tās rokās.”

Apustulis Pāvils par to pašu saka: *“Ko acs nav redzējusi un auss nav dzirdējusi, un kas neviena cilvēka sirdī nav nācis, to Dievs ir sagatavojis tiem, kas Viņu mīl”* (1. Kor. 2, 9).

Tanī pasaulē mums būs jādzīvo ne tikai dvēselē, bet arī miesā, jo Kungā mājo visa Dievišķā pilnība miesā.

Tātad mums arī ar miesu nākas ciest nākamo prieku dēļ. Apustulis Pāvils raksta: *“Kā Kristus par mums cieta miesā, tad arī jūs apbruņojaties ar tādu pašu domu.”* Lai ne uz mums attiektos Jēzus Kristus vārdi: *“Jūs vēl gulāt un dusat? Jau diezgan; tā stunda ir nākusi!”* (Mk. 14, 41) Bet, lai mūsu dvēsele sajustu Kunga vārdus kā Viņa svētību: *“Es esmu pie jums ik dienas līdz pasaules galam. Āmen”* (Mt 28, 20).

Ar bērna uzticību un drošu ticību sirds vienkāršībā sekosim vienprātībā Kristus ceļā uz Debesu valstību.

Kunga Jēzus Kristus žēlastība un miera Dievs ar tavu garu.

Āmen.

Lūgšanās tev klātesošais tavs garīgais tēvs shigumens Sava.

PIELIKUMS

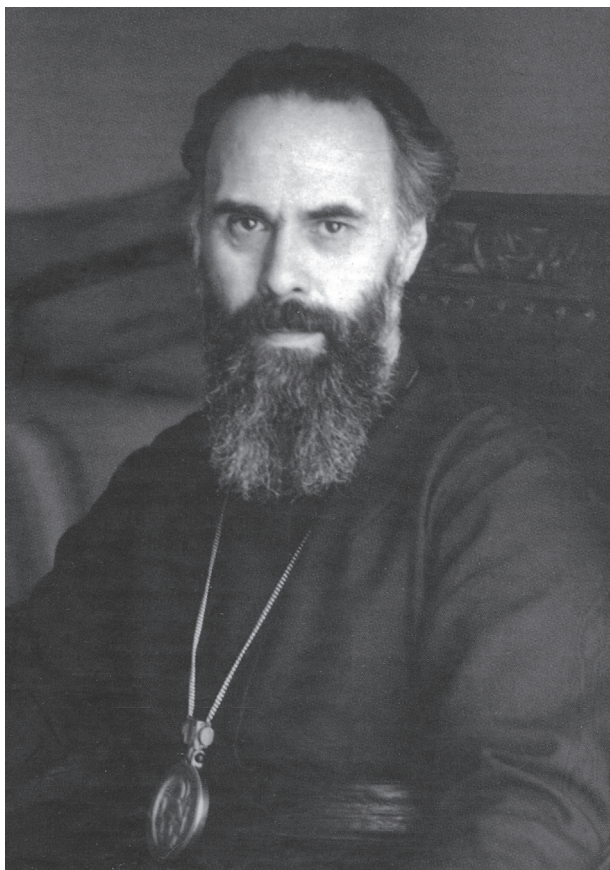
Surožas metropolīta Antonija (Blūma) uzstāšanās Starptautiskajā Baznīcas konferencē Maskavā 1987. gada maijā

Garīgums un garīgā aprūpe

Manas lekcijas tēma – garīgums un garīgā vadība–skološana jeb, ja vēlaties, garīgā aprūpe vai dvēseļu kopšana.

Sākumā es gribētu definēt vārdu “garīgums”, jo parasti, kad mēs runājam par garīgumu, mēs runājam par konkrētām mūsu garīgās dzīves izpausmēm, tādām kā lūgšana, garīga censonība; to varam secināt no tādām grāmatām kā, piemēram, Teofans Vientuļnieks. Tomēr, man liekas, jāatceras, ka garīgums ietver to, ko mūsos dara Svētais Gars, un garīgums nav tas, kā mēs to parasti apzīmējam, bet tas ir Svētā Gara noslēpumainās darbības izpausmes.

Un tas mūs nostāda attiecībā pret garīgo vadību ļoti skaidrā pozīcijā, jo runa tad ir ne par to, ka cilvēks jāaudzina pēc kaut kādiem tur principiem un jāmaca viņu attīstīties lūgšanā vai askēzē pēc kaut kādiem trafaretiem. Garīgā vadība tad vadīsies no tā, ka garīgtēvs, lai arī kādā garīguma

Metropolīts Antonijs (Blūms)

līmenī viņš atrastos, modri raudzīsies uz to, ko cilvēkā dara Svētais Gars, sekmēs Tā darbību, pasargās no kārdinājumiem vai kļupšanas; no šaubīšanās neticībā, un tādēļ rezultātā varētu izlikties, ka garīgā vadība, no vienas puses, ir mazāk aktīva, bet, no otras puses, daudz nozīmīgāka, nekā mēs bieži domājam.

Pirms doties tālāk, es vēlos pāris vārdus teikt par to, ka garīgā aprūpe nav viennozīmīgs jēdziens. Manuprāt, ir trīs garīdznieku tipi. Pamatlīmenī tas ir priesteris, kam ir dota priesterības žēlastība, kas dod ne tikai tiesības, bet arī Dieva svētību veikt euharistiju, kristības, mirru svaidišanas noslēpumu, kā arī grēksūdzes noslēpumu, tas ir, cilvēka izlīdzināšanos, samierināšanos ar Dievu.

Liela bīstamība, kurai tiek pakļauts jaunais nepieredzējušais garīdznieks, kurš ir pilns entuziasma un cerību, ir tajā, ka bieži vien jauni cilvēki, kuri beiguši teoloģijas skolas, iedomājas, it kā ordinācija piešķirtu tiem gan prātu, gan pieredzi, gan “garu izšķiršanas spēju”, un kļūst par tādiem, ko askētiskajā literatūrā mēdz dēvēt par “zaļstareciem”; tas ir, tiem nav garīgā brieduma, nav pat vēl to zināšanu, ko sniedz personiskā garīgā pieredze, taču viņi atļaujas domāt, ka ir iemācījušies visu to, kas var palīdzēt grēkus nožēlojošo grēcinieku paņemt aiz rokas un no zemes uzvest debesīs.

Un diemžēl pārāk bieži un visās valstīs notiek tā: jaunais priesteris, pamatojoties uz savu priesterību, bet ne tāpēc, ka tā ir viņa garīga pieredze, un nevis tāpēc, ka Dievs viņu pie tā ir novedis, sāk vadīt savus garīgos bērnus ar pavēlēm: “To tu nedari, un to tu dari, tādu literatūru nelasi, ej uz baznīcu, klanies...” Un rezultātā viņa upuru garīgajā dzīvē veidojas sava veida karikatūra, kurā tie dara visu, ko, iespējams, arī agrāk veikuši garīgie cīnītāji – taču tie to darīja pēc savas garīgās pieredzes, nevis tāpēc, ka būtu dresēti dzīvnieki! Bet no garīdznieka puses tā ir katastrofa, tāpēc ka viņš ielaužas tādā sfērā, kurā viņam nav ne tiesību, ne pieredzes iejaukties. Es apgalvoju, ka šis jautājums garīdzniecībai ir ļoti būtisks.

Par starecu var būt tikai pēc Dieva žēlastības, tā ir harizmātiska parādība, tā ir dāvana; un nevar iemācīties būt par starecu, tāpat kā nevar izvēlēties kļūt par ģēniju. Mēs visi varam sapņot kļūt ģeniāli, bet mēs labi zinām, ka Bēthovenam vai Mocartam, Leonardo da Vinči vai Rubļovam piemita tāda ģenialitāte, ko nevar iemācīties nevienā skolā un nevar iemācīties arī ilgstošā pieredzē, bet kura ir dievišķa žēlastības dāvana.

Iespējams, es pievērsos un pārāk ilgi kavējos pie šī jautājuma, jo šķiet, ka šī tēma ir būtiskāka Krievijā, nevis Rietumos, jo priestera loma Krievi-

jā ir daudz centrālāka. Un bieži vien jaunie priesteri – kuri ir jauni vai nu gados, vai savā garīgajā briedumā vai nenobriedumā – savus garīgos bērnus izrīko, nevis ļauj tiem garīgi attīstīties.

Ļaut garīgi pieaugt – tas nozīmē izturēties pret viņiem tā, kā dārznieks izturas pret ziediem vai augiem: ir jāzina augsnes īpašības, ir jāpazīst auga daba, jāzina klimatiskie un citi apstākļi, kuros tas aug, un tikai tad ir iespējams palīdzēt šim augam attīstīties tā, kā tas raksturīgi viņa paša daļai, un tas arī ir viss, ko var izdarīt! Nedrīkst lauzt cilvēku, lai padarītu viņu līdzīgu sev!

Kāds Rietumu garīgais rakstnieks sacījis: “Garīgo bērnu var aizvest tikai pie viņa paša, un ceļš viņa dzīves iekšienē reizēm ir ļoti ilgs...” Svēto dzīves aprakstos var redzēt, kā ievērojami stareci to pratuši darīt, kā viņi mācēja būt tie, kas ir, un spēja otrā cilvēkā ieraudzīt viņa sevišķās, neatkārtojamās īpašības, kā arī dot šim cilvēkam – vienam, otram, trešam – iespēju būt tam, kas viņš ir, nevis par šī stareca ēnu vai sliktākajā gadījumā – viņa trafaleta atkārtojumu.

Piemēru tam redzam Krievijas Baznīcas vēsturē: Pečoru Antonija un Teodosija tikšanās. Teodosijs bija Antonija audzēknis, taču viņu dzīvesstāstiem nav nekā kopēja tai ziņā, ka Antonijs bija vientuļnieks, bet Teodosijs – mūku kopienas

dibinātājs. Varētu padomāt: kā gan Antonijs būtu varējis viņu sagatavot par tādu cilvēku, kāds pats nevēlējās būt, darīt to, ko pats nedarītu, uz ko Dievs viņu pašu netika aicinājis? Man šķiet, ka te vajadzētu skaidri saredzēt atšķirību starp mūsu vēlmi padarīt otru cilvēku līdzīgu sev un vēlmi padarīt viņu līdzīgu Kristum.

Būt par stareciem, kā jau teicu, ir žēlastības dāvana, garīgā ģenialitāte, un tādēļ neviens no mums nevar domāt, ka rīkosimies līdzīgi stareciem. Taču ir vēl viens starpposms – būt par tēviem. Un tādēļ atkal pārāk bieži jauni un ne tik jauni priesteri tikai tāpēc vien, ka tos uzrunā “tēvs tāds un tāds”, iztēlojas, ka viņi ir ne tikai parasti priesteri, kas uzklausā grēksūdzes, bet patiešām “tēvi–abbas”, tai nozīmē, kādā apustulis Pāvils sacījis, jebšu jums ir daudz audzinātāju, bet es jūs esmu dzemdinājis Kristū, sakot *“Jebšu jums būtu desmit tūkstoši pamācītāju Kristū, tad tomēr jums nav daudz tēvu; jo es jūs esmu, evaņģēliju sludinādam, dzemdinājis Kristū Jēzū”* (1. Kor. 4, 15); un to pašu savā laikā runājis arī sv. Sarovas Serafims.

Garīgo tēvu būtība ir tāda, ja kāds cilvēks – un tas pat var nebūt priesteris – ir dzemdinājis garīgajai dzīvei citu cilvēku, kurš, paraugoties uz to, redzēja, kā sens teiciens saka, viņa acīs un viņa sejā mūžīgās dzīvības atspīdumu un tādēļ varēja

tuvoties viņam un lūgt viņu būt par garīgās dzīves padomdevēju un vadītāju.

Garīgais tēvs atšķiras arī ar to, ka viņš ir it kā vienas asinis un garīgajā dzīvē – viens gars ar savu mācekli, un var vadīt to, jo starp viņiem ir patiesa ne tikai garīgā, bet arī dvēseliska saskaņa. Jūs droši vien atceraties, ka savā laikā Ēģiptes tuksnesis bija pārpildīts ar askētiem–garīgiem cīnītājiem un ticības mācītājiem, un tomēr cilvēki neizraudzījās sev padomdevēju, vadoties pēc tā izcilās slavas, negāja pie padomdevēja, par kuru visvairāk dzirdēja labu, bet meklēja tādu, kuru viņi vislabāk saprata un kurš saprata viņus.

Un tas ir ļoti svarīgi, jo paklausība jau nenozīmē akli izpildīt to, ko kāds saka, kuram ir materiāli fiziska vai dvēseliski garīga vara pār jums; paklausības būtība ir tāda, ka cilvēks, izvēlēties sev padomdevēju–biktstēvu, kuram viņš tic bez ierunām, kurā viņš redz to, ko meklē, ieklausās ne tikai katrā viņa vārdā, bet ieklausās balss tonī, kādā vārdi izteikti, un cenšas visā tajā, kur izpaužas stareca persona un viņa garīgā pieredze, pāraugt pats sevi, pievienojoties šai pieredzei, kļūstot par cilvēku, kurš jau ir pāraudzis to robežu, kuru būtu spējis sasniegt pats ar savām pūlēm. Paklausība vispirms ir vēlme klausīties un dzirdēt ne tikai ar prātu, ne tikai ar ausīm, bet

ar visu būtību, atvērtu sirdi, godbijīgi vērojot otras personas garīgos noslēpumus.

Bet no garīgtēva puses, kurš jūs dzemdinājis, vai arī kurš saņēmis jūs jau pēc piedzimšanas un var būt jums tēvs, vajadzētu būt dziļai godbijībai pret to, ko Svētais Gars veic jūsos. Garīgajam tēvam – tāpat kā, patiesībā, jebkuram apzinīgam draudzes priesterim – jāspēj (un dažkārt to var iegūt ar zināmām pūlēm, ar iedziļināšanos un godbijīgu attieksmi pret cilvēku, kurš pie viņa atnācis) redzēt citā cilvēkā Dieva tēla skaistumu, kas nekad netiek paņemts prom; pat ja cilvēks ir grēka savainots, garīgajam tēvam viņā ir jāšaredz ikona, kuru skāruši dzīves apstākļi, cilvēku nevērība vai zaimi, jāšaredz viņā ikona un jājūt godbijība pret to, kas vēl palicis no šīs ikonas. Un tieši šī dievišķā skaistuma dēļ jāpiestrādā pie tā, lai novērstu visu, kas kropļo šo Dieva tēlu.

Tēvs Evgrafijs Kovaļevskis, vēl būdams lajs, reiz man teica: “Kad Dievs raugās uz cilvēku, Viņš tajā neredz nedz labos darbus, kuru var arī nebūt, nedz panākumus, kuru tam nav, bet Viņš redz Paša Attēla nesatricināmo, starojošo skaistumu... “ Un tā, ja garīdznieks nav spējīgs cilvēkā ieraudzīt šo mūžīgo skaistumu, ieraudzīt viņā to, ka jau sāk piepildīties viņa aicinājums kļūt par dievcilvēku pēc Kristus attēla, tad viņš nespēj to vadīt, jo cil-

vēku jau nebūvē, neveido, bet gan palīdz viņam
izaugt atbilstoši viņa paša aicinājumam.

Arī šeit vēl būtu vietā nedaudz paskaidrot vārdu “paklausība”. Par paklausību mēs runājam kā par pakļaušanos, padotību, bet reizēm arī kā par padevīgu verdzību, apspiestību kāda garīdznieka priekšā, kuru mēs pilnīgi veltīgi un par sliktu pašam garīdzniekam esam nosaukuši par “garīgo tēvu” vai savu “starecu”. Īstā paklausība, kā jau iepriekš minēju, ietver klausīšanos ar visiem dvēseles spēkiem – uzliek vienādā mērā pienākumus kā garīdzniekam, tā arī tam, kurš viņu paklausa. Bet tas savukārt vienlīdz uzliek pienākumu gan garīdzniekam, gan māceklim; jo garīdzniekam vajadzētu klausīties ar visu savu pieredzi, visu savu būtību un visām savām lūgšanām, un es teikšu vēl vairāk, visām Svētā Gara žēlastības darbībām viņā, ko Svētais Gars dara cilvēkā, kurš viņam uzticējies.

Viņam ir jāprot izsekot Svētā Gara ceļus šai cilvēkā, viņam jājūt godbijība tā priekšā, ko veic Dievs, nevis jācenšas audzināt pēc sava parauga vai saskaņā ar to, kā, pēc viņa domām, cilvēkam būtu jāattīstās kā viņa garīgās vadības upurim.

Tas prasa abpusēju pazemību. Mēs gaidām pazemību no garīgā bērna puses, bet cik gan pazemības ir nepieciešams garīdzniekam, lai ne-

kad neielauztos svētajā apgabalā, lai pret cilvēka dvēseli izturētos tā, kā Mozum lika izturēties pret zemi ap Nesadegošo Ērkšķu krūmu! Un ikviens cilvēks potenciāli vai reāli jau ir šis krūms, un viss ap viņu – tā ir svētā zeme, uz kuras garīdznieks drīkst uzkāpt tikai noāvis savus zābakus, kā muitnieks kurš stāv pie tempļa sliekšņa un raugās dievnamā, zinot, ka šī ir dzīvā Dieva joma, svēta vieta un viņam nav tiesību tajā ieiet citādi, kā pats Dievs to atļauj un Pats Dievs norāda, kādas darbības veikt vai kādu vārdu sacīt.

Un viens no garīdznieka uzdevumiem ir audzināt cilvēku gara brīvībā, ķēnišķajā Dieva bērna brīvībā, un neturēt viņu visu dzīvi aprobežotības stāvoklī, kad sīkumu dēļ vienmēr jāskrien pie garīgā tēva, bet gan veicināt viņa izaugsmi līdz tādai pakāpei, kad šis cilvēks pats iemācītos dzirdēt, ko Svētais Gars ar neizrunājamiem vārdiem runā viņa sirdī.

Ja domājam par to, ko nozīmē “pazemība”, tad šajā sakarā jāpievēršas diviem īsiem skaidrojumiem. Pirmais: “pazemība” krievu valodā saprotams kā “samierināšanās, salabšanas, izlīgšanas” stāvoklis, kad cilvēks ir samierinājies ar Dieva gribu, tas nozīmē ar prieku pilnībā neierobežoti nodevies tai un saka: “Kungs, dari ar mani, ko Tu gribi.” Līdz ar to viņš ir samierinājies ar visiem

personīgās dzīves apstākļiem: viss ir Dieva dāvana – gan labais, gan briesmīgais. Dievs mūs ir aicinājis būt par Viņa sūtņiem zemes virsū, un Viņš mūs sūta tur, kur ir tumsa, lai būtu par gaismu, kur ir bezcerība – lai būtu par cerību, kur prieks miris – lai būtu par iepriecu. Un mūsu vieta nav vienīgi tur, kur ir ērti, baznīcā vai liturģijas laikā, kur esam Dievišķās klātbūtnes aizsargāti, bet tur, kur mēs vienatnē pastāvam kā Kristus klātesamība izkropļotās pasaules tumsā.

Pēc tam, ja domājam par latīņu sakni vārdam “pazemība”, tad *humilitas* cēlies no vārda *humus*, kas apzīmē auglīgu zemi.

Par to raksta Teofans Vientuļnieks: “Pado-mājiet par to, kas ir zeme. Tā guļ klusa, atvērta, neaizsargāta un vāja, viegli ievainojama debesu priekšā. Tā saņem no debesīm gan tveici, gan saules starus, gan lietu, gan rasu, bet tā pieņem arī to, ko mēs saucam par mēslojumu – tas ir mēslus, atkritumus; visu, ko mēs izmetam. Un kas notiek? Tā nes augļus, un, jo vairāk viņa pacieš to, ko mēs savās dvēselēs saucam par pazemojumu, apvainojumu, jo vairāk nes augļus”.

Un, lūk, būt pazemībā ir atvērties Dieva priekšā tik pilnīgi, lai neaizsargātos, nepretotos Viņam, ne Svētā Gara darbībai, ne Kristus tēlam un Viņa mācībai, būt svētībā tik aizsniedzamiem,

tik ievainojamiem, cik aizskarami esam no cilvēku rokām, asiem vārdiem, cietsirdīgas rīcības, izsmiekla. Atdot sevi tā, lai Dievs varētu saskaņā ar mūsu pašu vēlēšanos veikt ar mums to, ko Viņš vēlas. Visu pieņemt, atvērties un ļaut Svētajam Garam pakļaut mūs Savai varai.

Man šķiet, ja arī garīdznieks mācīsies pazemību šai nozīmē: saredzēt cilvēkā mūžīgo skaistumu un zināt savu vietu (bet šī vieta ir tik brīnumaina, tik svēta: tā ir līgavaiņa drauga vieta, kuram līgava nav viņa līgava, bet kuram ir nolikts sargāt līgavaiņa un līgavas tikšanos), tad garīdznieks patiesi var būt sava garīgā bērna ceļvedis, ejot soli pa solim līdz ar viņu, sargājot viņu, atbalstot to un nekad neielaužoties Svētā Gara sfērā, un tad garīgā padomdošana kļūst par tā garīguma un tā svētuma pieaugšanas daļu, uz kuru katrs no mums ir aicināts un kuru palīdzēt sasniegt saviem garīgajiem bērniem ir katra garīdznieka uzdevums.

Bet kur lai meklē garīgos padomdevējus? Problēma ir tā, ka starecus, pat garīgos padomdevējus, meklēt nedrīkst, jo mēs varam pārstaigāt visu pasauli un neatrast; bet pieredze saka priekšā, ka dažkārt Dievs mums piesūta vajadzīgo cilvēku īstajā brīdī, kaut vai vismaz uz īsu laiku. Viņš tad arī kļūst mums par to, kas bija starecs.

Ziniet, es bieži domāju, ka it kā mans debesu aizstāvis ir Bileāma ēzeliene, kura sāka runāt un pateica pravietim to, ko viņš pats nevarēja redzēt. Tik bieži pie manis atnāk kāds, un es nezinu, ko viņam atbildēt, un netīšām pēkšņi kaut ko saku, un izrādās pareizi.

Un es domāju, ka šajā brīdī Dievs dod jums vārdus; tomēr paļauties uz to, ka jūsu pieredze, jūsu zināšanas dos jums iespēju darīt tā vienmēr, nav iespējams, un tāpēc bieži vien nākas godbijīgi klusēt, bet pēc tam cilvēkam jāsaka: “Zini, tagad es nevaru tev atbildēt...” Un mums ir brīnišķīgs dzīves piemērs – Optinas Ambrozijs. Cilvēki nāca pie viņa, lūdzot padomu, viņš tiem lika gaidīt divas vai trīs dienas. Kādu reizi atnāca tirgotājs un saka: “Man vajag atgriezties, mans veikals ir slēgts, bet tu man nedod atbildi...” Un svētais Ambrozijs atbildēja: “Es nevaru tev neko pateikt! Es lūdzu atbildi Dieva Mātei, bet Viņa klusē...” Un es arī domāju, ka mēs varētu teikt: “Es varētu jums sacīt no prāta, no grāmatām, no stāstiem, ko teikt, bet tas nebūtu reāli. Es nevaru jums neko pateikt. Lūdzies un es lūgšu, ja kaut ko Dievs liks manā dvēselē, es tev uzrakstīšu, es tev pateikšu.”

Ja tā sacīsiet, tad cilvēks attieksies pret to vārdu, kuru jūs viņam pateiksiet, pilnīgi citādi nekā

tad, kad uz visām dzīves situācijām ir gatavas uzrakstītas patiesības, jo visi jau no galvas zina tavas uzrakstītās patiesības; vienīgais jautājums ir par to, ka cilvēks nezina tieši to, kas attiecas uz viņu tobrīd.

Vēl gribu pieminēt: nedrīkst cilvēkiem piedāvāt tādas dievbijības formas, kuras tie nespēj realizēt iekšēji, bet tikai ārēji mērķaķojas. Es to zinu pēc sevis. Es ļoti ilgi mērķaķojos. Es ļoti ilgi vēlējos būt līdzīgs Arsēnijam Lielajam. Un no manis sanāca labs mērķaķis, jo es biju disciplinēts cilvēks. Un pēkšņi es atklāju, ka, pirmkārt, neesmu Arsēnijs Lielais, un, otrkārt, ka es neesmu es. Tad kas gan es esmu? – Neviena nav... Tad nu man nācās krasi piezemēties, un sapratu, ka lidot es varu tikai iztēlē, bet staigāt man vēl padodas slikti, tāpēc nolēmu, ka nepieciešams kaut vai mazlietiņ iemācīties staigāt.

Paldies jums par labajiem vārdiem un pacietību.

No krievu valodas tulkojusi Lija Ivaska.